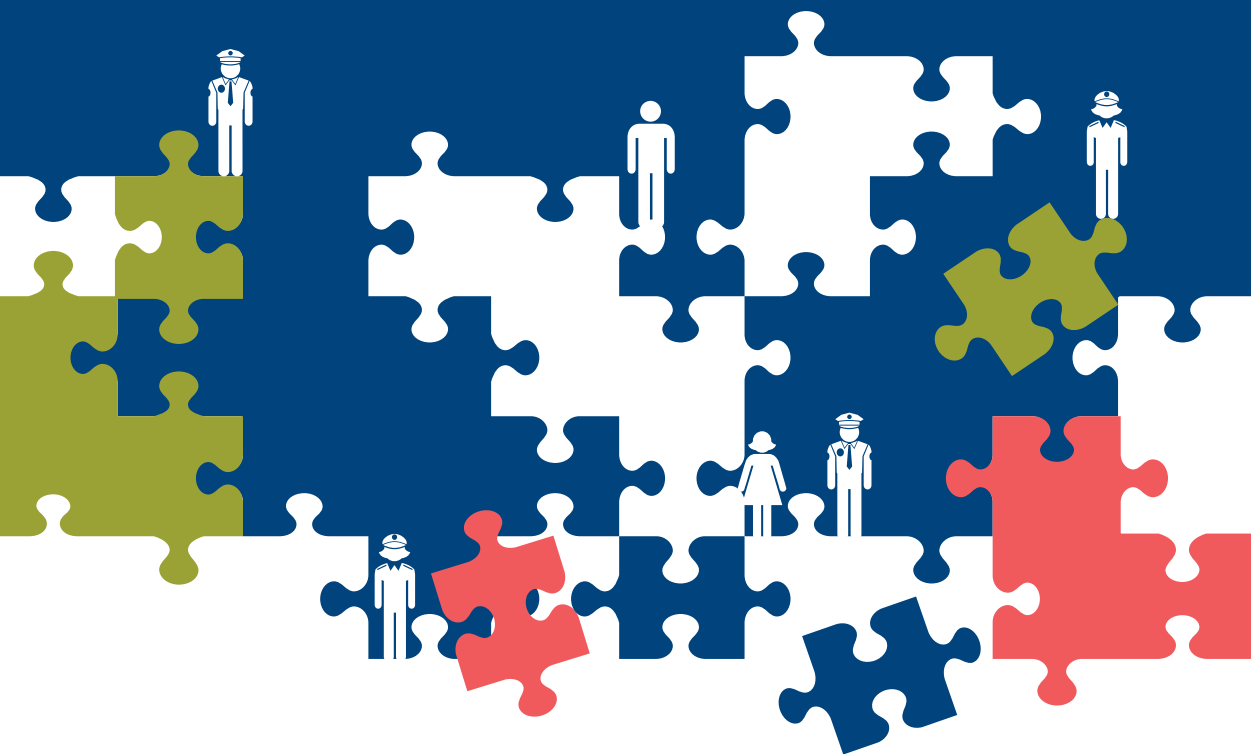

TNTD/SPMU Publication Series Vol. 13

Водич на ОБСЕ

Полициско работење водено од разузнавање

Vienna, June 2017

© OSCE 2017

All rights reserved. The contents of this publication may be freely used and copied for educational and other non-commercial purposes, provided that any such reproduction be accompanied by an acknowledgement of the OSCE as the source.

ISBN 978-3-903128-04-0

OSCE Secretariat
Transnational Threats Department
Strategic Police Matters Unit

Wallnerstrasse 6
A-1010 Vienna, Austria
Tel: +43-1 514 36 6942
E-mail: spmu@osce.org
osce.org/secretariat/policing
polis.osce.org

CIP - Каталогизација во публикација
Национална и универзитетска библиотека "Св. Климент Охридски", Скопје

351.74:355.40(497.7)(035)

ПОЛИЦИСКО работење водено од разузнавање : водич на ОБСЕ. - Скопје : ОБСЕ,
2017. - 106 стр. : илустр. ; 24 см

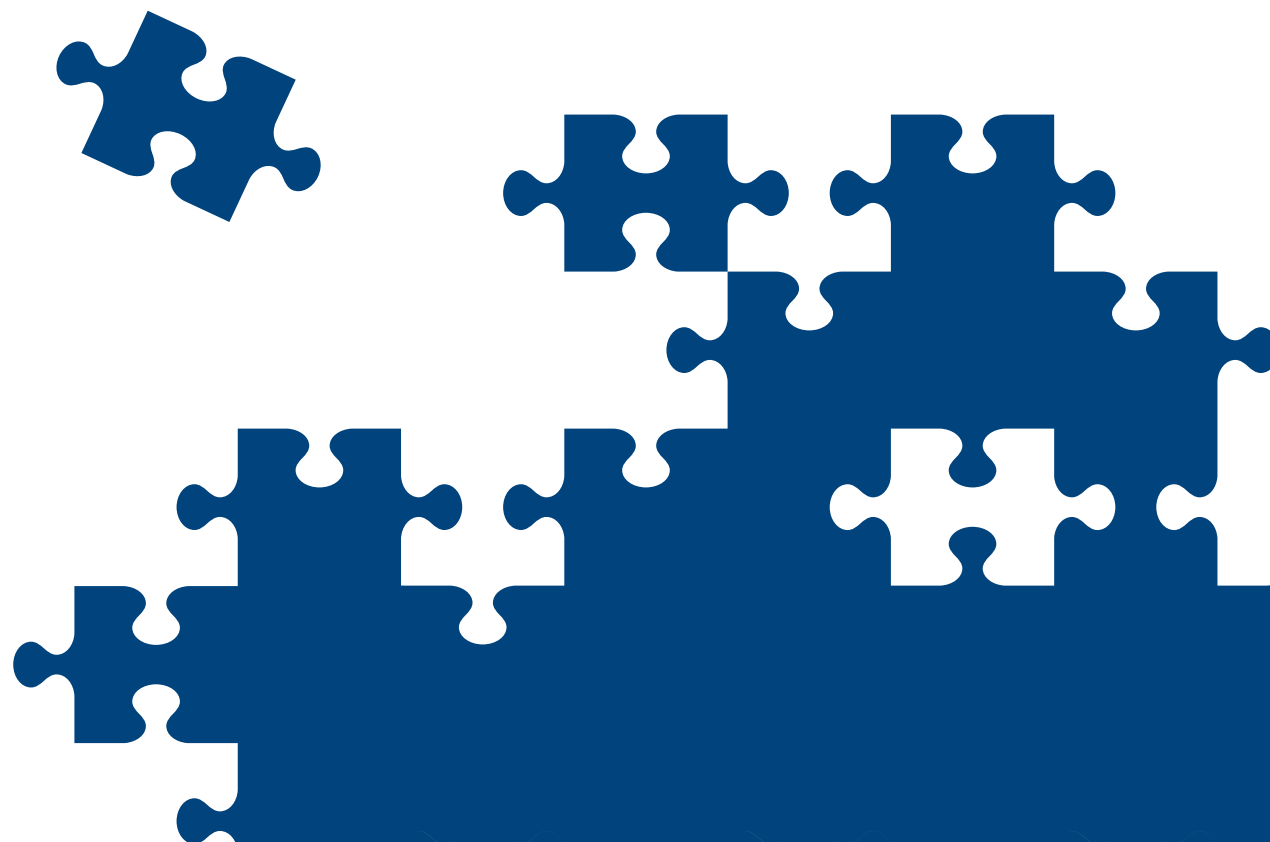
Фусноти кон текстот. - Библиографија: стр. 94-104

ISBN 978-608-4788-26-3

а) Полиција - Разузнавање - Македонија - Водичи
COBISS.MK-ID 103861258

Водич на ОБСЕ

Полициско работење
водено од разузнавање

Содржина

Предговор	4
Резиме	6
Благодарност	8
Вовед	10
1. Современи полициски модели	14
2. Информации, знаење и разузнавање	16
3. Дефинирање на полициско работење водено од разузнавање	18
4. Предности на полициското работење водено од разузнавање	21
5. Правни разгледувања, човекови права и заштита на податоци	24
6. Процесот на криминално разузнавање	30
6.1 Давање задачи и планирање	31
6.2 Прибирање и евалуација	33
6.3 Споредување и обработка	36
6.4 Анализа	36
6.5 Известување и дисеминација на разузнавачки продукти	39
6.6 Повратни информации и следење	41
7. Имплементирање на полициското работење водено од разузнавање (ILP)	42
7.1 ОБСЕ модел на ILP	43
7.2 Предизвици и клучни услови за имплементација	46
7.3 Анализа и донесување на одлуки во спроведување на законот	51
7.4 Нивоа на кривично разузнавачки механизми	52
7.4.1 Локално ниво на кривично разузнавачки механизам	52
7.4.2 Регионално ниво на кривично разузнавачки механизам	53
7.4.3 Централно ниво на кривично разузнавачки механизам	54

7.5 Задачи и координативни состаноци	55
7.5.1 Стратешки задачи и координативни состаноци	55
7.5.2 Оперативни задачи и координативни состаноци	55
7.6 Обука и свест	56
8. ILP во пракса	58
8.1 ILP, проценка на ризик и стратешко планирање во таргетирање на организираниот криминал	58
8.1.1 Циклусот на политиката на ЕУ	59
8.1.2 Слеипнир алатка за проценка на организиран криминал	64
8.2 Национални примери на имплементација на ILP	66
8.2.1 Националниот разузнавачки модел на Обединетото Кралство	67
8.2.2 Северна Рајна-Вестфалија, Германија: Создавање на политики и стратешко планирање	72
8.2.3 Шведска: ILP организираност и структури за донесување на одлуки	74
8.2.4 Република Србија: Оперативни разузнавачки структури на ILP	80
8.2.5 Црна Гора: Проценка на ризик од сериозен и организиран криминал	85
8.3 ILP и Полициското работење во заедницата	88
8.4 ILP во превенцијата и борбата против тероризмот и VERLT	91
Референци	94

Предговор

Активностите поврзани со полицијата се клучен елемент на заложбите на ОБСЕ за јакнење на безбедноста и стабилноста во регионот на ОБСЕ и претставуваат важен аспект на придонесот на Организацијата кон јакнење на заложбите на земјите членки да се осврнат на законите што ги претставуваат криминалните активности. Од 1999 година наваму, активностите поврзани со полицијата се една од основните компоненти на работата на ОБСЕ на полето на превенција на конфликти, управување со кризи и постконфликтно закрепнување. Во согласност со својот мандат, ОБСЕ постојано се стреми да ги поддржи своите земји членки во јакнењето на нивните компетенции, на тој начин подобрувајќи ја делотворноста на нивните системи на кривична правда, и зголемувајќи ги можностите на нивните органи на прогонот и на полициските служби. Еволуцијата на транснационалните закани, постојано променливите обрасци на криминалот и растечката побарувачка од услугите што ги дава полицијата, повикува на постојано обновување на стратегиите, приоритетите, плановите и методите. Водичот на ОБСЕ за полициското работење водено од разузнавање е важен чекор на ОБСЕ кон изнаоѓање на одговор на овие предизвици.

Овој Водич го презентира полициското работење водено од разузнавање (ILP) како модерен и проактивен модел за спроведување на законот, и како реалистична алтернатива на традиционално реактивните форми на полициско работење за земјите членки на ОБСЕ. Полициското работење водено од разузнавање (ILP), коешто последниве години веќе е усвоено во многу земји, со резултати кои ветуваат, со собирање на комбинирани разузнавачки информации, евалуација и анализа со процедури и механизми за информирано донесување одлуки, на тој начин овозможувајќи поефикасно и поделотворно управување со националните органи на прогонот.

Истражувањето покажа дека полициското работење водено од разузнавање (ILP) има значаен потенцијал како модерен модел за спроведување на законите, но неговиот успех многу зависи од специфичните барања кои се наведени во Водичот.

Политичката поддршка и свест кај повисоките раководители се меѓу клучните предуслови.

Би сакал да ја изразам својата благодарност до повеќе од 30 експерти кои се залагаа за спроведување на законот од земјите членки на ОБСЕ, академската заедница, меѓународните организации и теренските операции на ОБСЕ кои помагаа на Единицата за стратешки полициски прашања на Одделот на ОБСЕ за транснационални закани да го разработи овој Водич, преку давањето скапоцен придонес и ревидирање на нацртите. Исто така, би сакал да им заблагодарам на нашите колеги од Канцеларијата на ОБСЕ за демократски институции и човекови права што ја споделија својата експертиза за човековите права и за заштитата на податоците релевантни за полициското работење водено од разузнавање (ILP) и за неговото спроведување.

Германското претседателство со ОБСЕ од 2016, како и австриското од 2017 година силно ја поддржаа иницијативата за полициското работење водено од разузнавање (ILP) во рамките на ОБСЕ. Објавувањето на овој Водич немаше да биде можно без нивната поддршка.

Lamberto Zannier

генерален секретар на ОБСЕ

Денешните органи на прогонот се соочуваат со покомплексни предизвици од кога и да е. Истовремено, јавните барања за поголема делотворност, ефикасност и отчетност на полицијата се значително пораснати. Полициското работење водено од разузнавање (Intelligence-led policing, ILP) се разви последниве години, како одговор на овие растечки предизвици. Моделот не само што предвидува модерен пристап кон идентификувањето и планирањето на контрамерките против растечките транснационални закани, како што се тероризмот и организираниот криминал, туку може да се примени и на секојдневното проактивно планирање и раководење со полицијата. Во време на мерки на штедење и буџетски ограничувања, полициското работење водено од разузнавање (ILP) предвидува раководење на органите на прогонот со методи и алатки за идентификување на приоритетите и соодветно алоцирање на ресурсите.

Овој Водич се осврнува на полициското работење водено од разузнавање (ILP) од четири главни аспекти. Најпрвин, се дефинира полициското работење (ILP) и образложението за промовирање на моделот како современ пристап во органите на прогонот, применлив на регионот на ОБСЕ како целина. Второ, тој ги покрива важните теми како човекови права и заштита на податоците кога се применува полициското работење водено од разузнавање (ILP). Трето, Водичот се осврнува на анализата на податоци и информации, којашто резултира со стратешки и оперативни разузнавачки продукти што се користат како основа за донесување информирани одлуки што се темелат на докази. Четврто и последно, Водичот претставува практични препораки од национални, регионални и локални организациски структури, како и минималните стандарди потребни за секторите за кривично разузнавање и за механизмите за донесување одлуки.

Полициското работење водено од разузнавање (ILP) ја става криминалистичката разузнавачка анализа во сржта на спроведувањето на законот. Исто така, тој ги приближува криминалистичката анализа и донесувањето одлуки повеќе од кој и да е друг современ модел на полициско работење, барајќи нови вештини и компетенции на аналитичарите и раководителите.

Главна цел на овој Водич е да обезбеди за земјите членки на ОБСЕ алатки за зајакнување на професионализмот на нивните органи на прогонот, да го зајакне квалитетот и делотворноста на нивните активности и да го максимизира управувањето со нивните ресурси, што ќе резултира со зголемена јавна доверба и таргетирани мерки против заканите по јавната сигурност и безбедност.

Rasa Ostrauskaite

*координатор на активности за одговор на транснационалните закани,
Секретаријат на ОБСЕ*

Резиме

Полициското работење водено од разузнавање (Intelligence-led policing, понатаму во текстот: ILP) е модерен пристап кон спроведувањето на законот. Воведен за првпат во Обединетото Кралство во 90-тите години на XX век, полициското работење водено од разузнавање (ILP) првенствено, се користи во борбата против сериозниот и организираниот криминал. Резултатите што ветуваат последните години ги поттикнуваат властите надлежни за органите на прогонот да ја прошират проактивната методологија на водењето врз основа на разузнавање на сите области на полициското раководење како сеопфатен деловен модел. Полициското работење водено од разузнавање (ILP) се фокусира на систематско прибирање и евалуација на податоци и информации, преку дефиниран процес на анализа, што ги претвора во стратешки и оперативни производи на анализа, што натаму служи како основа за подобро, информирано донесување одлуки врз основа на докази.

Два од главните предизвици на денешните органи на прогонот се постојано растечката комплексност и транснационалната природа на криминалот, како и зголемената јавна побарувачка од финансиска ефикасност, односно „да се постигне повеќе за помалку“. Моделот на полициското работење водено од разузнавање (ILP) се осврнува на овие предизвици со нагласување и овозможување приоритет врз основа на разузнавањето, по што следи задавање задачи и распределба на расположливите ресурси во согласност со дефинираните приоритети.

Со исцртувањето јасни и дефинирани механизми за криминалистичко разузнавање, процедури за донесување одлуки и организациски структури на локално, регионално и национално ниво, овој Водич не само што го претставува концептуалниот модел на полициското работење (ILP), туку, исто така, нуди и прагматични алатки за негово спроведување. Меѓу нив се вклучени секојдневната практика на полициското работење, проактивното стратешко планирање и оперативните акциски планови, како и инструментите за одговор на сериозниот и организираниот криминал. Понатаму, овој Водич објаснува како ILP може значително да го дополни полициското работење во заедницата, истовремено покажувајќи се како делотворна алатка за сузбивање на тероризмот, насилниот екстремизам и радикализацијата што може да водат до тероризам (violent extremism and radicalisation which lead to terrorism, понатаму во текстот: VERLT).

На криминалистичката разузнавачка анализа ѝ е дадено поголемо значење во полициското работење водено од разузнавање (ILP) отколку на другите современи модели на полициско работење. Ова бара зајакнати, а некогаш и нови аналитички вештини и компетенции во рамките на органите на прогонот. Проактивниот фокус на полициското работење водено од разузнавање (ILP) ориентирано кон иднината, исто така, се потпира на знаењето на раководителите во органите на прогонот како да работат со аналитичарите и како да ги користат аналитичките продукти во своето донесување одлуки и планирање. Оттука, при усвојувањето и спроведувањето на полициското работење (ILP), мора да постои конкретен фокус врз подготвувањето и обуката на лидери и раководители од високо и средно ниво во рамките на органите на прогонот.

Истражувањето откри дека доколку треба полициското работење водено од разузнавање (ILP) да се примени во неговиот севкупен потенцијал, од витална важност се политичката поддршка и свест и посветеност на раководителите на високо и средно ниво. Другите важни предуслови за успешна примена на полициското работење (ILP) се опфатени во Водичот, вклучувајќи го повеќеагенцискиот пристап кон спроведувањето на законите; јасни механизми за задавање задачи; трансформација на културата од „само она што треба да го знае“ во „она што треба да го сподели“; присуство на информатичко-комуникациски канали за проследување на информациите; аналитички бази на податоци и остручени аналитичари; и релевантни организациски структури што го поддржуваат полициското работење водено од разузнавање (ILP).

За да функционира делотворно полициското работење водено од разузнавање (ILP), од фундаментална важност се и мора да се вградат во неговото практикување повратните информации и евалуацијата на разузнавачките продукти, како и постојаниот менаџерски мониторинг и контролата на квалитетот на моделот.

Апсолутната обврска на сите припадници на органите на прогонот е да ги почитуваат и да се придржуваат кон човековите права и принципите на заштита на податоците додека се применува полициското работење водено од разузнавање (ILP) постојано се нагласува во овој Водич. Прибирањето, обработката и користењето на податоци и информации во секој момент мора строго да се придржува кон домашните закони и меѓународните стандарди за човековите права. Со механизмите за внатрешна и надворешна контрола и со своите процедури за донесување одлуки кои се транспарентни и врз основа на докази, полициското работење водено од разузнавање (ILP) е осмислено за да ја зајакне отчетноста на раководителите на органите на прогонот.

Овој Водич ја дава општата рамка за полициското работење (ILP) и неговата имплементација за целиот регион на ОБСЕ. Техничките подробности за имплементација на полициското работење водено од разузнавање (ILP) не се опфатени, со што се остава простор за земјите членки на ОБСЕ да го приспособат моделот на нивните домашни потреби и околности, во согласност со нивните домашни законски рамки.

Благодарност

Секторот на ОБСЕ за транснационални закани би сакал да се заблагодари на Arnar Jansson, проект-менаџер на овој Водич за неговиот придонес кон разработката и подготвувањето на оваа публикација. Група уважени полициски експерти што ја сочинуваа претставници од земјите членки на ОБСЕ, релевантни регионални и меѓународни организации, независни истражувачки организации и извршните структури на ОБСЕ дадоа свои писмени придонеси кон Водичот, и со учеството на дводневниот експертски состанок за ревидирање на нацртот, во Виена. TNTD/SPMU оддава признание и изразува благодарност за високо вреднуваните совети и придонеси дадени од следниве лица во процесот на подготвување на Водичот:

Георги Аладашавили, шеф на Полицијата на Тбилиси,
Грузија

Роберто Арчиери, в.д. раководител на Одделот за студии и
истражување, Управа за евалуација и образование, Италија

Лена Анониус, советник за родови прашања, Одделение за род, Секретаријат на ОБСЕ
Перо Божовиќ, раководител на Секторот за разузнавање, прибирање информации/
Државна агенција за истраги и заштита, Босна и Херцеговина

Марис Чуреу, стратешки аналитичар / ЕВРОПОЛ тим за стратешка анализа,
ЕВРОПОЛ

Андерс Даниелсон, офицер за полициски прашања, TNTD/SPMU,
Секретаријат на ОБСЕ

Лота Еквал, советник за родови прашања, Оддел за род,
Секретаријат на ОБСЕ

Нино Гакхариа, раководител на Одделот за евроатлантски интеграции,
Министерство за внатрешни работи, Грузија

Џон Густавсон, виш советник за организиран криминал,
Мисија на ОБСЕ на Косово

Јоханес Хајлер, советник за антитерористички прашања,
Сектор за човекови права, ODIHR

Хесуз Ернандес Алварез, аналитичар, Национална полиција, Шпанија
Ајрис Хатер, Единица за оперативна и стратешка криминалистичка
анализа, Федерално одделение за анализа, Федерална криминалистичка
полиција, Австрија

Адриан Џејмс, виш предавач по кривични истраги, Студии по кривично право,
Универзитет Портсмаут

Ерик Јохансен, полициски советник, Цивилно планирање и способност за водење,
Европски служби за надворешни работи (European External Action Service)

Иван Јокиќ, главен инспектор / Сектор за криминалистичко разузнавање,
Управа на Полицијата, Црна Гора

Максим Клепов, Министерство за внатрешни работи, Руска Федерација

Ненад Костадиновиќ, заменик-раководител на Секторот за ILP,
Министерство за внатрешни работи, Република Србија

Дејан Лазароски, раководител на Единицата за кривично разузнавање, Сектор за криминалистичко разузнавање и анализа,
Биро за јавна безбедност, Поранешна Југословенска Република Македонија

Андреј Мунтен, виш програмски офицер, Канцеларија на координаторот на ОБСЕ за економски и еколошки активности, Секретаријат на ОБСЕ

Сузана Налтакјан, национален програмски офицер,
Канцеларија на ОБСЕ во Ереван

Тарик Ндифи, аналитичар и истражувач, Центар за превенција на конфликти,
Секретаријат на ОБСЕ

Мора О'саливан, полициски советник, Сектор за јавна безбедност и работа со заедницата,
Мисија на ОБСЕ во Скопје

Седа Оз Јилдиз, директор, Институт за безбедносни науки, Полициска академија, Турција

Ханс-Јуergen Пехтл, помошник-директор, Поддирекција за криминалистичка анализа,
Генерален секретаријат на ИНТЕРПОЛ, Лион, Франција

Марк Ребер, виш полициски советник, Меѓународно здружение на шефови на полицијата

Јорг Розман, главен надзорник, Дирекција за криминалистички истраги, Окружни полициски управи на регионот Рајниш Бергишер Крајс, Северна Рајна - Вестфалија, Германија

Матеј Селјак, Управа за кривична полиција, Генерална полициска управа, Словенија

Бјорди Шеху, специјалист/ аналитичар, Управа за анализа и криминалистички информации, Генерална управа за сериозен и организиран криминал, Државна полиција, Албанија

Симон Смит, главен инспектор, Национален штаб за антитерористичко полициско работење, раководител на превентивни работи, Обединето Кралство

Торстен Стодиек, заменик-раководител на TNTD/SPMU, Секретаријат на ОБСЕ

Марко Теиксеира, програмски офицер, Одделение за поддршка на имплементацијата, Огранок за организиран криминал и незаконска трговија,
Оддел за прашања што произлегуваат од спогодбите, UNODC

Адриана Тостон Диез, капетан, Цивилна одбрана, Шпанија

Пер Вадхед, Сектор за национални операции, Шведска полиција

Д-р Ајрин Винтер, раководител, Одделение за оперативна и стратегиска криминалистичка анализа, Федерална криминалистичка полиција, Австрија

Маика Вурмбек, асистент на проект, TNTD/SPMU, Секретаријат на ОБСЕ

Вовед

Предисторија и образложение

Традиционалните реактивни модели на органите на прогонот се соочија со големи тешкотии во справувањето со денешните ризици и закани и со реагирањето на новите криминални можности предизвикани, меѓу другото, со зголемувањето на личната мобилност и миграција, рапидните промени на технологијата и комуникациите, слободното движење на стоки и услуги и растечката нееднаквост на приходите. Насилниот екстремизам и радикализацијата што водат до тероризам (violent extremism and radicalisation that lead to terrorism, VERLT), како и терористичките инциденти последниве години ја истакнаа потребата од споделување, поврзување и централно анализирање на релевантните податоци и информации (разузнавање) од сите нивоа, во согласност со домашното законодавство, меѓународните стандарди за човековите права и обврските што произлегуваат од членството во ОБСЕ. Полициското работење водено од разузнавање (ILP) се разви како одговор на овие растечки предизвици, со поттикнување и олеснување на проактивен пристап кон полициското работење, дополнувајќи го традиционалниот, реактивен модел на полициско работење. Докажано е дека е делотворна алатка за одговор на организираниот криминал, за да се овозможи подобро користење на ресурсите, и за таргетирано да се идентификуваат и третираат приоритетните задачи. Проактивниот пристап на полициското работење (ILP), ориентиран кон иднината, ја потпомага превенцијата, намалувањето, прекинувањето и распуштањето на криминалот. Клучно за пристапот полициско работење водено од разузнавање (ILP) е систематското прибирање и анализа на информациите и податоците релевантни за превенцијата, намалувањето и растурањето на криминалот, по што следи подготвување на разузнавачки извештаи. Врз оваа основа, може да се донесуваат информирани креирање политики и менаџерски одлуки со поглед во иднината, а ресурсите да се распределуваат, осврнувајќи се на најтните безбедносни проблеми, закани, типови криминал и криминалци. Понатаму, полициското работење водено од разузнавање (ILP) се докажа како делотворна и одржлива алатка за спротивставување на тероризмот и VERLT.

Врз основа на својот мандат да дава помош на земјите членки во градењето капацитети, подбрувањето на професионализмот и поддршката за развојот и реформата на полицијата, вклучително преку разработка на водичи¹, Одделението за стратешки полициски прашања во Секторот за транснационалните закани (Transnational Threats Department's Strategic Police Matters Unit, TNTD/SPMU) го изготви овој Водич. Полициско работење водено од разузнавање. Пишувањето на овој Водич се надоврзува на Годишниот состанок на експертите за полиција (Annual Police Experts Meeting, АРЕМ), за 2016 година, одржан во Виена на 9 и 10 јуни 2016 година, каде темата беше полициското работење водено од разузнавање (ILP). Еден од клучните наоди и исходи на АРЕМ беше потребата од заедничко разбирање на ниво на ОБСЕ за концептот на полициското работење (ILP), како и да се разработи водич на оваа тема за земјите членки на ОБСЕ. Германското претседателство со ОБСЕ, во 2016, австриското претседателство со ОБСЕ во 2017 година и генералниот секретар на ОБСЕ јасно го изразија своето големо интересирање и поддршка за натамошната промоција на концептот на полициското работење (ILP) и неговото спроведување, почнувајќи од задавањето задача на TNTD/SPMU да го изготви водичот на ОБСЕ за полициското работење водено од разузнавање (ILP).

При подготвувањето и пишувањето на овој Водич, особено внимание беше посветено на

1 ОБСЕ Permanent Council, Decision No. 1049. „OBCE Strategic Framework for Police-Related Activities“ (PC.DEC/1049, Vienna, 26 July 2012).

тоа да се одбегне дуплирање на напорите, а да се надгради дотогаш сработеното на оваа тема од страна на националните власти на земјите членки на ОБСЕ, како и од регионални и меѓународни организации. Оттука, пишаниот материјал за овој Водич беше собран со љубезна дозвола на релевантните фактори. Материјалот за полициското работење водено од разузнавање (ILP) во овој Водич ја опфаќа работата и се надградува на истата на Канцеларијата на Обединетите нации за дрога и криминал (the United Nations Office on Drugs and Crime, UNODC), Одделот за мировни операции на Обединетите нации (the United Nations Department of Peacekeeping Operations, UNDPKO), ИНТЕРПОЛ, Службата за надворешни акции на Европската Унија (the European Union External Action Service) и ЕВРОПОЛ.

Правните документи поврзани со полициското работење (ILP), формалните инструкции, националните прирачници и другите пишани придонеси се собрани од извесен број национални власти на земјите членки на ОБСЕ и теренските операции на ОБСЕ. Заедничкиот информативен леток за полициското работење (ILP) на Заедничкиот ОБСЕ/UNODC, издаден во април 2016 година за Годишниот состанок на ОБСЕ за полициски експерти за 2016 година, (Annual Police Experts Meeting, APEM), служи како основа за понудениот модел на ОБСЕ за полициско работење (ILP), којшто е презентираан во Поглавјето 7.1., како предложена рамка за спроведување на концептот на полициското работење (ILP) во земјите членки на ОБСЕ.

Сите земји членки на ОБСЕ и извршните структури на ОБСЕ, како и бројни регионални и меѓународни организации беа поканети да номинираат експерти за да ги ревидираат нацртите и да дадат свој придонес кон овој Водич. Во дводневната работилница за ревидирање на нацртот во Виена, во декември 2016 година учествуваа околу 30 номинирани експерти, од кои 15 дадоа писмени коментари во текот на процесот на изготвување на овој Водич.

Теоретската рамка за моделот на ОБСЕ за полициското работење водено од разузнавање (ILP) препорачан во Поглавјето 7.1. е заснована на академското истражување на професорот Jerry H. Ratcliffe, презентираано во неговата книга од 2016 година Intelligence-Led Policing (Полициско работење водено од разузнавање)² Професор Ratcliffe најчесто цитирааниот научник на оваа тема. Три меѓународно признаени членови на академската заедница го презентираа и претставија своето истражување на теми поврзани со полициското работење водено од разузнавање (ILP) на APEM³ на ОБСЕ, во 2016 година. Доктор Adrian James учествуваше во работилницата за ревидирање на нацртот и даде свој писмен придонес и академски гледишта околу содржината низ целиот процес на подготвување на Водичот.

Во процесот на воспоставување на заеднички концепт на ОБСЕ за полициското работење (ILP), требаше да се надминат лингвистичките предизвици, бидејќи intelligence не пренесува исто значење во различните јазици.

Преводот на концептот на полициското работење водено од разузнавање (ILP), на пример, од англиски на руски, може да предизвика извесна дисхармонија. Зборот intelligence (разузнавање) на руски обично се разбира како рестриктивни податоци и информации што ги имаат безбедносните служби и другите овластени агенции, вклучувајќи ги и овластените (одговорните) полициски единици, додека на англиски, intelligence ги означува сите видови анализирани податоци и информации, разработени од страна на органите на прогонот и достапни за нив. Важно е, кога се зборува за полициското работење водено од разузнавање (ILP), да се има на ум оваа јазична дисхармонија и да се забележи дека, низ овој Водич, intelligence (разузнавање) го означува второто значење на зборот, имено, анализирани податоци и информации.

2 Ratcliffe (2016).

3 Овие научници се: Dr. Adrian James, виш предавач и истражувач на Универзитетот во Портсмаут, на Институтот за студии на кривично право; Dr. Elke Devroe, вонреден професор и криминолог на Институтот за безбедност и глобални прашања при Универзитетот во Лалден; и Dr. Monica den Boer, вонреден професор на Катедрата на Безбедност и криминологија на Универзитетот Macquarie во Сиднеј, Австралија, и директор на SeQure Research and Consultancy.

Цел и додадена вредност

Полициското работење водено од разузнавање (ILP) не е нова тема во рамките на ОБСЕ. Некои од теренските операции на ОБСЕ веќе се вклучени во поддршката на земјите членки во спроведувањето на полициското работење (ILP) или некои од компонентите на моделот. Дури иако делумната или целосната примена на полициското работење водено од разузнавање (ILP) во земјите во рамките на регионот на ОБСЕ даде позитивни резултати, се чини дека, сепак, постојат несовпаѓања меѓу значењето на полициското работење (ILP), пристапот кон него и начините на спроведување на полициското работење водено од разузнавање (ILP).

Овој Водич се стреми кон објаснување и исцртување на рамката, како и на главните компоненти на полициското работење (ILP), со цел да се овозможи доследно разбирање и имплементација на полициското работење водено од разузнавање (ILP) во регионот на ОБСЕ. Негова цел е да служи како практична алатка за креаторите на политики, носителите на одлуки во сферата на спроведување на законите и криминалистичките аналитичари во нивните заложби да се подобри професионализмот, делотворноста и ефикасноста на полицијата. Водичот ќе даде бројни практични примери на добри практики во имплементацијата на полициското работење (ILP), врз основа на искуството од земјите членки на ОБСЕ и меѓународните организации, кои потоа може да се приспособат на националните околности.

Иако особено наменет за креаторите на политиките, службениците на повисоко ниво и раководителите во органите на прогонот, овој Водич, исто така, служи и на сите институции за спроведување на законите и за обука, како и на универзитетите и академската заедница.

Постои разновидна академска и теоретска литература за полициското работење (ILP), како и широк спектар на материјал со технички насоки за поединечните компоненти на -моделот на полициско работење (ILP), како што се прирачниците со технички упатства од UNODC наведени во поглавјето со референции, како и национални прирачници. Овој Водич интегрира дел од овој материјал, со тоа задоволувајќи ја идентификуваната потреба од водич за општиот пристап на полициското работење (ILP), којшто може да се користи како рамковен материјал за сите земји членки на ОБСЕ и партнери во соработката. Тој го опфаќа сеопфатно полициското работење водено од разузнавање (ILP) - од теоретската рамка, преку дефинициите и претставувањето на клучните концепти и главните компоненти на моделот, до практичната презентација на спроведувањето на полициското работење (ILP), вклучувајќи анализи на информациите, процени на заканата, донесување одлуки и организациски структури.

Во согласност со својот сеопфатен концепт на безбедност заштитата на човековите права, владеењето на правото, и демократските принципи, ОБСЕ ги смета како интегрален елемент на безбедноста.

Земјите членки имаат прифатено дека сигурноста не може да се постигне за сметка на човековите права, туку дека обете се инклузивни цели што меѓусебе не јакнат. Соодветно, мерките за спроведување на законот што се осврнуваат на безбедносните закани може да се делотворни само ако се усогласени со човековите права. Оттука, одделно поглавје се фокусира на правните аспекти, човековите права и заштитата на податоците, за тоа да се вгради во дискусијата за концептот на полициското работење водено од разузнавање (ILP) и неговата практична имплементација, низ овој Водич.

Структура на Водичот

По кусиот вовед во најчесто среќаваните модели на вршење полициски работи во Првата, Втората и Третата глава се фокусираат на разјаснувањето и презентирањето дефиниции на полициското работење водено од разузнавање (ILP) и клучните поими во рамките на концептот. Поглавјето 4 дава кус преглед на главните потенцијални предности на примената на полициското работење (ILP) во современите органи на прогонот. Петтата глава, подготвена од страна на Канцеларијата на ОБСЕ за демократски институции и човекови права (ОБСЕ Office for Democratic Institutions and Human Rights, ODIHR), ги истакнува прашањата на човековите права и заштитата на податоци што се однесуваат на полициското работење водено од разузнавање (ILP).

Процесот на криминалистичко разузнавање, вклучувајќи ја анализата, е рбетот на полициското работење (ILP) и основа за рамката за донесување одлуки претставена во Водичот. Оттука, Шестата глава ги објаснува шесте традиционални чекори на циклусот на разузнавање и како тој се применува во рамките на контекстот на полициското работење водено од разузнавање (ILP).

Откако е опфатен концептуалниот модел на полициското работење (ILP), човековите права и заштитата на податоци, како и процесот на криминалистичко разузнавање, Поглавјето 7 се фокусира на операционализацијата и практичната имплементација на полициското работење водено од разузнавање (ILP), почнувајќи од графичката презентација на предложениот модел на ОБСЕ за полициското работење (ILP)- и кусиот опис на секоја од неговите главни компоненти. По ова следи поглавјето каде се идентификувани некои предизвици и каде се претставени некои од клучните предуслови за имплементација. Бидејќи анализата и извештаите за процена и другите продукти на криминалистичкото разузнавање се основа за стратешкото и оперативното планирање, овој Водич постојано ја подвлекува важноста на врската меѓу анализата и донесувањето одлуки. Оттука, одделно поглавје го покрива донесувањето одлуки во рамките на полициското работење водено од разузнавање (ILP), по што следат поглавјата 7.4 и 7.5 за локални, регионални и национални механизми и сектори за криминалистичко разузнавање, како и предложените структури за состаноци за задавање задачи и донесување одлуки. Овие поглавја даваат јасни сугестии за тоа како практично да се примени полициското работење водено од разузнавање (ILP) на национално, регионално и локално ниво, од гледна точка на управување со органите на прогонот. Поглавјето 7 завршува со кус преглед на основите за обука на сите нивоа вклучени во имплементирањето на полициското работење (ILP).

Последното, Поглавје 8 од Водичот претставува практични примери за спроведување на полициското работење водено од разузнавање (ILP), почнувајќи со полициското работење (ILP) како одговор на сериозниот и организираниот криминал, претставувајќи му две општопризнаени методологии за процена на заканата, Процена на Европската Унија за сериозните и организирани закани, (EU Serious and Organized Threat Assessment, SOCTA) и Sleipnir алатката за процена на заканата и ризикот (Sleipnir threat and risk assessment tool)/. По ова следи презентација на полициското работење водено од разузнавање (ILP) во пет земји: Обединетото Кралство, Германија (Северна Рајна - Вестфалија), Шведска, Република Србија и Црна Гора. Покрај ова, поглавјето испитува како полициското работење (ILP) може да ја зголеми делотворноста и ефикасноста во две дополнителни области на спроведувањето на законите, имено, полициското работење во заедницата и антитероризмот и VERLT.

1. Современи модели на полициско работење

Истражувачите и литературата за спроведување на законот обично ги расчленуваат методологиите за спроведување на законот во пет модели на полициското работење; традиционално полициско работење, полициско работење во заедницата, проблемски-ориентирано полициско работење, полициско работење со компјутерски статистики, и полициско работење водено од разузнавање (ILP). Секој од овие модели има различни стратешки цели, силни и слаби страни, и може да ги надополни другите кога се користат истовремено. На пример, полициското работење водено од разузнавање (ILP) сè повеќе се користи за да се зајакне полициското работење во заедницата, зашто тој нуди јасни процеси, процедура за комуникација и менаџерски структури за прибирање податоци и информации, анализа и дисеминација.⁴ Друг пример е оној каде традиционалниот, реактивен модел е доминантен, но полициското работење (ILP) се применува само на борбата против сериозниот и организираниот криминал. Заеднички фактор на првите четири гореспоменати модели, а често претставуван како слабост за современите органи на прогонот, е нивниот фокус врз локалните области и закани.

Рапидните и значителни промени на глобално ниво го сменија и криминалното опкружување и, како такви, овие методологии не успеваат да ги поседуваат квалитетите потребни за да се осврнат на посериозната закана од транснационалниот организиран криминал. По себе, полициското работење водено од разузнавање е единствениот метод што уникатно е позициониран за да се бори делотворно против транснационалниот организиран криминал.⁵

Традиционалното полициско работење, веројатно, е најдобропознатиот модел на полициско работење и сè уште е стандарден стил на органите на прогонот. Се однесува на реактивен стил, воден од инциденти, во кој полициските офицери одговараат на криминалот и на барањата за услуга или реакција. Одговарањето на повиците, примањето на поплаки, патролирањето на заедниците по случаен избор за да биде видливо присуството на заедницата и барањето криминал што се случил или се случува е суштината на традиционалното полициско работење. Додека традиционалниот модел на полициско работење го гледа реагирањето на прашањата на сигурноста и јавната безбедност како задача на полицијата, полициското работење во заедницата, се фокусира на партнерството меѓу полицијата и јавноста во проактивното одговарање на грижите околу безбедноста и сигурноста.

4 Види го Поглавјето 8.3 за ILP и полициското работење во заедницата.

5 Bell and Congram (2013: 19).

Полициското работење во заедницата се стреми кон градење доверба и пораст на комуникацијата меѓу полицијата и јавноста. Програмите за полициско работење според концептот на полициско работење во заедницата вклучуваат создавање форуми во заедниците со учество на претставници на различни групи од заедниците, како и институции, каде се дискутира и се осврнува на безбедносните грижи, вклучувајќи ги и локалните криминални инциденти и настани.

Кај **проблемски-ориентираното полициско работење**, идентификацијата и анализата на „проблемот“ е основен фокус на полициската работа, поскоро отколку кривично дело, случај или повик, или инцидент. Овој модел става акцент на проблемот зад кривичното дело и на безбедносните ризици. Полицијата треба проактивно да гради стратегии со кои се обидува да ги реши проблемите, а не само да реагира на нивните штетни последици.

Модел на компјутерски статистики - Computer statistics model (CompStat) е менаџерски систем, оригинално моделиран според „теоријата на скршени прозорци“, при што се одговара за помалите кривични дела со цел да се намали големиот криминал. Врз основа на анализата на статистичките податоци за веќе извршените дела, поединечните локални командири на органите на прогонот се одговорни за спроведувањето на локалните акции, коишто се соодветно осмислени.

2. Информации, знаење и разузнавање

Пред натамошна разработка на полициското работење водено од разузнавање (ILP), неопходно е да се разјаснат неколку клучни концепти. Зборот *intelligence* (условно, разузнавање) има бројни различни дефиниции, зависно од контекстот, културите, јазиците и традициите. Во литературата ревидирана за подготвување на овој Водич, користењето на зборот укажува дека тој истовремено посочува на методологија, структура, процес и продукт. Ревидирањето, исто така, покажа конфликтни гледишта и нејасно разбирање на значењето на концептите *податоци, информации и знаење*.

„Немањето јаснотија и заедничко разбирање на терминологијата и процесите на криминалистичко разузнавање го отежнува споделувањето информации меѓу органите“.

– Меѓународна асоцијација на шефови на полицијата (2002)

Оттука, неопходно е да се направи осврт и да се разјасни значењето на овие концепти. По истражувањето на документи објавени од UNODC, UNDPKO, INTERPOL и Европската Унија (ЕУ), како и академска литература, овој Водич ги користи следниве генерално прифатени дефиниции на горенаведените концепти:⁶

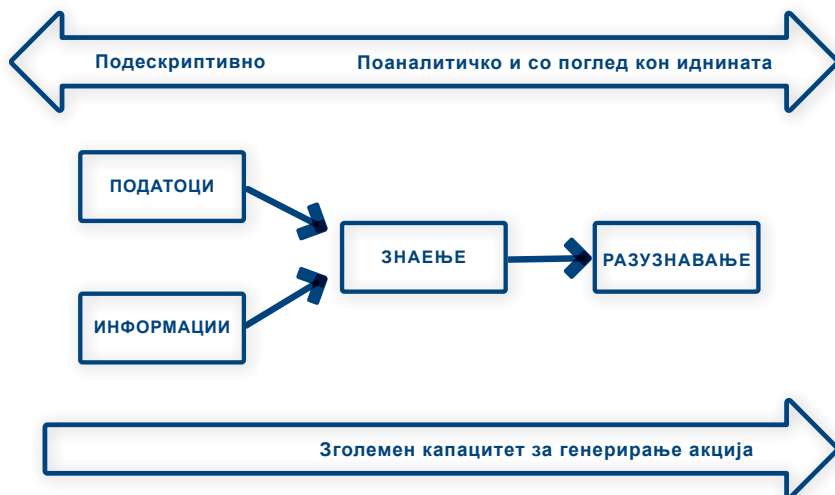
Податоците се сурови и непотолкувани согледувања и мерки. Пример за ова се карактеристиките на криминалната активност што лесно се квантифицираат, како што се кривичните пријави и другите статистички податоци за криминалот, бази на податоци на сторителите и полициски задачи.

Информациите се податоци ставени во контекст и збогатени со значење, што им дава поголема релевантност и целесходност.

Знаењето се информации на кои им е дадено соодветно толкување и разбирање. Кога лицето ја додало својата мудрост на информациите, тие стануваат знаење.

Разузнавањето се податоци, информации и знаења што биле евалуирани, анализирани и презентирани во формат за донесување одлуки, за акциско-ориентирани намени.

⁶ Дефинициите за „податоци“, „информации“, „знаење“ и „intelligence“ („разузнавање“) се врз основа на: Ratcliffe (2016: 70-74); UNODC, *Criminal Intelligence – Manual for Analysts* (Vienna: United Nations Publication), (2011a: 1); INTERPOL „Criminal Intelligence Analysis“. *Fact Sheet* (2014); и Council of the European Union, „Council Framework Decision of 18 December 2006 on simplifying the exchange of information and intelligence between law enforcement authorities of Member States of the European Union“. (Рамковна одлука на Советот на Европската Унија од 18 декември 2006 година за поедноставување на размената на информации и разузнавачки материјали меѓу органите на прогонот на земјите членки на Европската Унија), *Official Journal of the European Union* (2006/960/JHA, 18 December 2006).

Слика 2.1 Од податоци до разузнавачка информација (intelligence)

Извор: Ratcliffe (2016: 72).

Во една локална полициска станица, инцидентите со кражби на приватни куќи се вметнуваат во полициската база на **податоци**. Овие компјутерски документации се податоци. Кога криминалистичкиот аналитичар ќе им пристапи на податоците и ќе ги мапира, и кога ќе препознае растечки образец на нови кражби во областа, тие стануваат **информации**. Во суштина, суровите податоци се зајакнати со доволно значење за да се препознае образец. Доколку аналитичарот потоа дискутира и ги сподели овие информации со детектив, нивното разбирање и увиди стануваат **знаење**. По прибирањето на натамошни податоци и информации и нивното анализирање, детективот и аналитичарот можат во своите умови да изградат слика; слика којашто несомнено содржи празнини, но којашто, воедно, има доволно супстанца за да ги поддржи хипотезите и да содржи импликации. Криминалистичкиот аналитичар и детективот подготвуваат извештај за оперативна анализа и брифираат повисок офицер. Тој или таа одлучува да покрене истрага и отпочнува операција на надзор за да ги таргетира крадците врз основа на **разузнавачките материјали** од аналитичарот и детективот.

Забелешка: Поедноставен и парафразиран пример од Ratcliffe (2016: 73-74).

3. Дефинирање на полициското работење водено од разузнавање

Како и со концептите за кои се зборуваше во Поглавјето 2, се покажува дека има различни, па дури и конфликтни идеи за дефинирањето на полициското работење (ILP). Некои веруваат дека полициското работење водено од разузнавање (ILP) се однесува на вршењето проценка за заканите, додека другите тврдат дека се однесува на процесот на прибирање податоци и информации. Овие гледишта даваат скапоцен придонес кон рамката на полициското работење (ILP) и нејзините компоненти, но не го покриваат сеопфатниот концепт на полициското работење водено од разузнавање (ILP). Овие разновидни толкувања на полициското работење (ILP) се разбирливи, бидејќи тоа е релативно ново⁷ а нов е и концептот што еволуира. Сè до неодамна, полициското работење водено од разузнавање (ILP), главно, се користеше во врска со организираниот криминал и сериозните сторители. Позитивното искуство ги увери професионалците и научната заедница во поинклузивната рамка за полициското работење (ILP) којашто ги инкорпорира сите полициски активности, односно модел на процес со организациона инфраструктура за поддршка на генералниот начин на водење на полициското работење. Овие новини ја приближија анализата кон центарот на сите сфери на полициското работење, дополнително нагласувајќи ја тесната соработка меѓу аналитичарите и носителите на одлуки во органите на прогонот. Ова бара носителите на одлуки да го познаваат потенцијалот на анализата и како да се користат резултатите од неа. Оттука, проактивното полициско работење вградено во полициското работење водено од разузнавање (ILP) повикува на нови вештини и компетенции на аналитичарите, креаторите на политики, раководителите во органите на прогонот и други носители на одлуки.

Оваа важна тема е понатаму опфатена во Поглавјето 7. Иако овој Водич поттикнува на проактивна примена на полициското работење (ILP) на сите можни области од полициското работење, повеќето земји што веќе го имплементираат полициското работење водено од разузнавање (ILP) ја имаат ограничено својата оперативна примена на сериозниот и организираниот криминал, честите престапници, жешките точки на криминалот и криминалот што, генерално, предизвикува загриженост во јавноста.

“Полициското работење водено од разузнавање ги нагласува анализата и разузнавањето како пресудно важни за целта, рамката за донесување одлуки што дава приоритет на жешките точки на криминалот, повеќекратните жртви, честите сторители на дела и криминалните групи. Тоа ги потпомага намалувањето на криминалот и нанесената штета, пресекувањето и превенцијата преку стратешко и тактичко управување, распоредување и спроведување.”

– Ratcliffe (2016: 66).

7 The UK Home Office за првпат го воведо концептот на полициското работење водено од разузнавање во 1993 година, но тој беше првин операционализиран од страна на полицијата на Кент. По 9/11, властите на органите на прогонот во Соединетите Американски Држави го усвоија (ILP) како методологија за спротивставување на тероризмот. Види понатаму кај Peterson (2005)

Полициското работење водено од разузнавање (ILP) се однесува на менаџерската рамка за криминалистичко разузнавање и планираната оперативна работа на полицијата, во која разузнавањето е основа за дефинирањето на приоритети, стратешки и оперативни цели во превенцијата и сузбивањето на криминалот и другите безбедносни закани. Тоа, исто така, го вклучува донесувањето соодветни одлуки за оперативната полициска работа и акции, рационалното ангажирање на расположливите човечки ресурси и распределбата на материјални и технички ресурси⁸

Иако полициското работење (ILP) го предизвикува традиционалниот и доминантен реактивен модел на полициско работење што почива на одзив, усвојувањето и усогласувањето на органите на редот кон проактивно размислување, приоритизирањето и планирањето нема да го сменат фактот дека полицијата секогаш ќе треба да биде реактивна на безбедносните инциденти и сторениот криминал. Во организациона структура каде релевантните информации систематски се собираат, споделуваат и анализираат во рамките на дефинирана стратегија, приоритети и цели, полициското работење водено од разузнавање (ILP) е осмислено да им помогне на раководителите на органите на прогонот да донесат информирани одлуки врз основа на докази - не само при стратешкото приоритизирање, туку, исто така, и во оперативното секојдневно планирање.

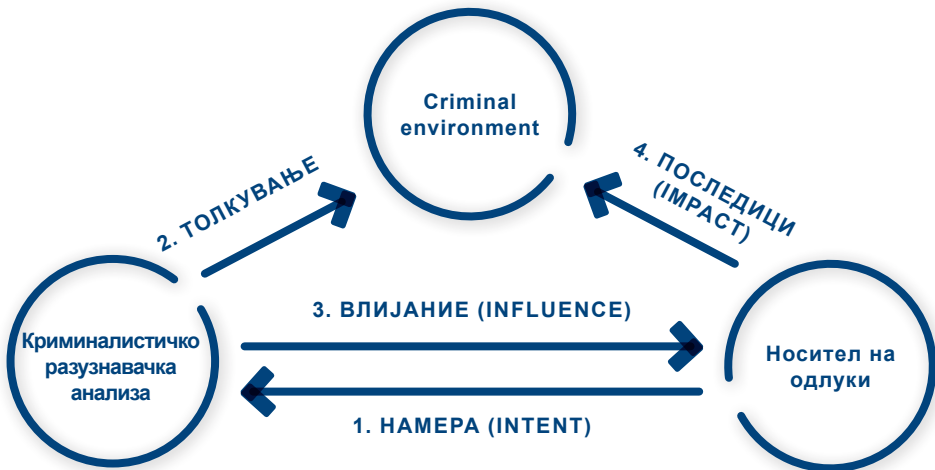
Во оваа смисла, полициското работење водено од разузнавање (ILP) го надополнува традиционалното, реактивно полициско работење.

Полициското работење водено од разузнавање (ILP) е менаџерски модел од врвот надолу, за донесување одлуки, иако комуникацијата и споделувањето на информации во рамките на моделот функционираат во обете насоки. Полициското работење во заедницата е како контраст, типичен пристап од долу - нагоре, насочен кон зголемување на довербата и вербата меѓу полицијата и јавноста.

“Полициското работење водено од разузнавање е борба против криминалот што е водена од делотворното прибирање и анализа на разузнавачките информации - и има потенцијал да биде најважната иновација на дваесет и првиот век во однос на спроведувањето на законите“. – Kelling and Bratton (2006: 5).

8 Министерство за внатрешни работи на Република Србија, Прирачник за разузнавачкиот модел на полицијата (2016: 16).

Моделот на 4-i (intent, interpret, influence и impact - намера, толкување, влијание и последици) е корисен за објаснување на улогите и односите меѓу клучните актери на концептот на полициското работење водено од разузнавање (ILP): криминалното опкружување, аналитичарот на криминалистичкото разузнавање и носителот на одлука во полицијата. Сите четири “i”-компоненти мора да се на место и соодветно да функционираат за полициското работење (ILP) да го оствари својот потенцијал. Моделот става акцент на односот меѓу криминалистичката анализа и носителите на одлуки. Носителите на одлуки (раководителите) задаваат задачи, даваат насоки, советуваат и ги водат аналитичарите за криминалистичко разузнавање. Прво, носителите на одлуки мора да обезбедат дека нивните намери (intent) се објаснети и разбрани. Второ, аналитичарите го толкуваат (interpret) криминалното опкружување, и трето, влијаат (influence) на носителите на одлуки со наодите од анализата. Врз основа на овие наоди, носителите на одлуки (четврто) имаат влијание (impacts) врз криминалното опкружување преку стратешки менаџмент, акциони планови, истраги и операции, како што е презентирано на Сликата број 3.1.⁹

Слика 3.1 Модел на 4-i: *intent, interpret, influence и impact* (намера, толкување, влијание и последици)

Source: Ratcliffe (2016: 83).

⁹ Во своите материјали за техничко насочување, UNODC ја има потцртано централната улога на аналитичар и продукти на анализа во процесот на донесувањето одлуки. Види го моделот на задавање задачи претставен во UNODC (2011b: 5).

4. Предности на полициското работење водено од разузнавање

Во приватната индустрија и во деловната заедница информациите и разузнавачките податоци се клучни фактори за создавање конкурентска предност. Во оваа смисла, органите на прогонот не се разликуваат, зашто стратешката предност врз основа на информации, знаење и разузнавање ја зголемува делотворноста на органите на прогонот да го спречат криминалот и безбедносните инциденти, и ги прекинува криминалните групи и мрежи. Но, поседувањето на информации, знаење и разузнавање не е доволно. Потребна е соодветна рамка или модел за да управува со разузнавањето за да го искористи максимално, а да обезбеди дека податоците и разузнавањето се собираат, обработуваат и се користат во строга усогласеност со домашните закони и меѓународните стандарди за човековите права.

Полициското работење водено од разузнавање (ILP) дозволува проактивен пристап кон полициското управување, свртен кон иднината. Неговата успешна примена последниве години во бројни земји ширум светот, како одговор на сериозниот криминал и транснационалните закани го поттикна развојот на концептот на полициското работење (ILP), од примената, главно, на борбата против организираниот криминал, кон погенерален стратешки деловен модел за одговор на широк спектар на проблеми од полициското работење, на локалните, регионалните и националните нивоа. Ваквиот развој на настаните е директно поврзан со потрагата по методи за спроведување на законите што ќе ѝ овозможат на полицијата да има поголем ефект врз криминалитетот, настаните во криминалот и социјалната штета од криминалитетот, со ограничени ресурси во време на зголемена побарувачка од отчетност.

Во последниве години, побарувачката за полициски услуги и одговор ги надмина достапните ресурси на полицијата, издигајќи го барањето за приоритетност и зголемена ефикасност на ресурсите на органите на прогонот. Истовремено, политичките и јавните очекувања во врска со отчетноста се зголемени. Полициското работење водено од разузнавање (ILP) е презентирano како опција за да се одговори на ова, зашто тоа нуди и образложение и алатки за да се анализираат и проценат заканите по јавноста, овозможувајќи подокументирани, транспарентни и отчетни процедури за донесување одлуки за постојните ресурси да се начат онаму каде што се најпотребни.

“Потребата да се воведат полициското работење водено од разузнавање (ILP) не треба да биде доведена во прашање. Во време на буџетски и ресурсни ограничувања, секој одговорен поединец и организација мора да идентификува приоритети за да се зафати со главните проблеми. За помош во приоритизирањето, треба да се донесат одлуки врз основа на факти и разузнавање, за што основа се информациите. Полициското работење водено од разузнавање (ILP) ќе придонесе со оптимизирање на распределбата на ресурси и ќе ги концентрира напорите построкутирано. Ова помага во справувањето со растечката сложеност и оперативна агилност на криминалците да го кршат законот и редот.”

– **European External Action Service (2013: 12).**

Фактот што насилните екстремисти поврзани со неодамнешните терористички инциденти, вклучувајќи ги и самотниците, остануваат под радарот на органите на прогонот поттикна на проактивен пристап и ја истакна потребата од сеопфатно споделување и централизирана анализа на релевантните податоци и информации. Сфаќањето дека со терористички напад и рана детекција на други сериозни инциденти не може да се справиме на реактивен начин го става полициското работење (ILP) под светлината на рефлекторите во фазата на спроведување на меѓународното право. Ова беше очигледно по нападот од 11 септември, отсликано во наодите на Комисијата на Соединетите Американски Држави за 11 септември, којашто заклучи дека постоеле различни парчиња на информации во поглед на различни нивоа пред нападот, но поради тоа што агенциите пропуштиле да ги споделат, тие не можеле да се координираат за да дадат сеопфатна слика.

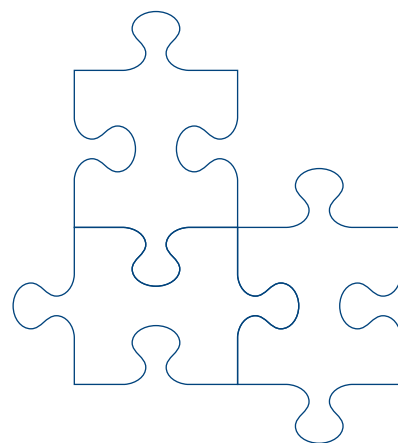
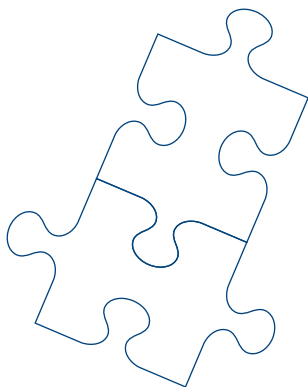
Идентификацијата и управувањето со ризикот се интегрален дел од модерното полициско работење. Соодветно функционален (ILP) пристап на полициското работење водено од разузнавање (ILP) кон прибирањето и анализата на податоци и информации дозволува да се идентификуваат и проценат ризиците, вклучително и оние за големи настани, географски региони, типови на криминал, социјална штета, сериозни криминалци и криминални мрежи.

“Студиите сугерираат дека иако, општо земено, зголемувањето на бројот на полициски службеници може да биде делотворно, покорисно е да се размисли како се распоредуваат офицерите. Насумичните патроли не се делотворна тактика за намалување на криминалот, но пофокусираните тактики што се извлечени од базата на докази (фундаментална компонента на полициското работење водено од разузнавање) можат да придонесат во превенцијата на криминалот повеќе од количеството време што офицерите го минуваат на жешката криминална точка“.

– Ratcliffe (2016: 139).

Моделот на полициското работење водено од разузнавање (ILP) во себе вградува јасни организациони и менаџерски структури, вклучително и механизми за донесување одлуки и за давање на задачи, механизми на локалните, регионалните и националните нивоа, исто така и дефинирани процеси на соработка и комуникација меѓу домашните органи на прогонот, и во рамките на меѓународната соработка.

Подобреното управување со податоци и информации е важна предност на полициското работење (ILP) за современите органи на прогонот. Во модерната ера на проток на информации, (ILP) моделот на полициското работење водено од разузнавање обезбедува насочено и таргетирано собирање на релевантни податоци и информации, во согласност со дефинираната политика, стратегија, цели и приоритети.

5. Правни аспекти, човекови права и заштита на податоци

Почитувањето на човековите права е важно како за краткорочна така и за долгорочна делотворност во полициското работење, вклучувајќи го и полициското работење водено од разузнавање (ILP). Активностите на органите на прогонот кои долгорочно не ги почитуваат и штитат човековите права се контрапродуктивни, затоа што ја поткопуваат јавната доверба во полицијата, а воедно се и неделотворни. На пример, етничкото профилирање¹⁰ е дискриминаторско, а исто така се има покажано и како неделотворно бидејќи лесно може да се заобиколи. Криминалните групи може да одбегнат откривање преку регрутирање луѓе кои не се вклопуваат во однапред определени профили. Алтернативно, легитимните техники на профилирање врз основа на специфичните докази за криминалното однесување и разузнавање може да се користат како алатка за поделотворно полициско работење во замена за дискриминаторските претпоставки.

Полициско работење водено од разузнавање (ILP) во рамката на човековите права

Нормите на човековите права се поставени во меѓународните правни инструменти и стандарди како што се обврзувачките спогодби како Меѓународниот пакт за граѓански и политички права и Конвенцијата на Советот на Европа за заштита на човековите права и фундаментални слободи¹¹ За да станат делотворни правата во овие спогодби, државите мора да воведат правна и институционална рамка за остварување на човековите права на домашно ниво. Во оваа рамка, една од главните должности на полицијата е да ги заштити поединците од активности кои ги кршат нивните човекови права, вклучувајќи ги и оние што резултираат од криминал и тероризам и да ги почитува овие права. Во борбата против криминалот и неговата превенција, полицијата мора да работи во согласност со домашното право и меѓународните стандарди. Полициското работење водено од разузнавање (ILP), како превентивна форма на полициско работење, исто така мора да биде цврсто втемелено во рамката на човековите права. Ваквото работење треба да обезбеди поголема заштитата на правата и слободите на лицата и мора да се биде извршено на начин со кој целосно ќе се почитуваат човековите права, што е и во согласност со клучните начела на демократското полициско работење.¹²

10 Етничкото профилирање во полициското работење значи спроведување на полициските овластувања кон лице врз основа на стереотипни, широки и неквалификувани претпоставки поврзани со националност, етничка припадност или вероисповед.

11 Сите земји членки на ОБСЕ, освен Светата Столица, го имаат ратификувано Меѓународниот пакт за граѓански и политички права, па оттука се потписнички страни на спогодбата. Понатаму, 47 земји членки на ОБСЕ се членки на Советот на Европа, а со тоа и потписнички на ЕКЧП. Земјите членки на ОБСЕ се обврзани да ги исполнуваат своите обврски што произлегуваат од меѓународните спогодби за човекови права чии потписнички се, во согласност со меѓународното право. Види Конференција за безбедност и соработка во Европа, Завршен акт (1975).

12 ОБСЕ (2008b).

Основни начела за заштитата на човековите права

Со цел да се обезбеди усогласеност на активностите на полициското работење водено од разузнавање (ILP) со меѓународните стандарди за човекови права и истите да немаат штетно влијание врз уживањето на човековите права, треба да се задоволат бројни основни начела при осмислувањето и имплементирањето на полициското работење водено од разузнавање (ILP) на национално ниво:

Правна, административна и институционална рамка за имплементација на полициското работење водено од разузнавање (ILP): Прво, полициското работење водено од разузнавање (ILP) мора да се базира на јасни и прецизни правни и административни одредби, коишто ќе ги дефинираат условите во кои истото ќе се имплементира и ќе предвидат соодветни заштитни механизми кои ќе утврдуваат дека нема да дојде до прекршување на човековите права. Домашната рамка за полициско работење водено од разузнавање (ILP) мора да ги опфаќа законите и прописите што јасно и прецизно ги дефинираат овластувањата дадени на релевантните органи и предусловите што мора да бидат исполнети при собирањето, обработката, анализата и споделувањето на различни типови информации и разузнавање. Сите домашни закони, прописи, политики и практики во врска со полициското работење водено од разузнавање (ILP) мора да бидат целосно усогласени со меѓународните стандарди за човековите права и обврските што произлегуваат од членството во ОБСЕ. Понатаму, службениците кои го спроведуваат законот вклучени во полициското работење водено од разузнавање (ILP) мора да се соодветно обучени за да ги применуваат овие закони и прописи, во согласност со меѓународните стандарди за човековите права.

Законитоста, нужноста и пропорционалноста на ограничувањата на човековите права: Додека одреден број на човековите права, како што се забраната на тортура и определени елементи од правото на правично судење, се апсолутни и не можат да бидат ограничени под никакви околности, меѓународните спогодби за човековите права дозволуваат наметнување ограничувања на определено право, но само во рамките на строго дефинирани параметри¹³. Оттука, мешањето во човековите права кое произлегува од полициското работење водено од разузнавање (ILP) е дозволени само ако е пропишано со закон, неопходно во демократското општество во интерес на легитимната цел која е конкретно наведена во релевантните меѓународни стандарди за човековите права, и пропорционално во однос на целта: односно правото е правилото, ограничувањето мора да остане исклучок, а вмешувањето секогаш мора да претставува најнеинвазивна можна мерка за остварување на целта.

Еднаквост и не-дискриминација: во согласност со нивните меѓународни обврски поврзани со човековите права, земјите членки на ОБСЕ се обврзуваат да обезбедат човековите права и фундаментални слободи за сите во рамките на нивната јуридикција без оглед на која било разлика како што е раса, боја на кожа, пол, јазик, вероисповед, политичко или друго сфаќање, национално или социјално потекло, имотна состојба, статус по раѓање или друга основа.¹⁴ Почитувањето на еднаквоста пред законот и забраната за дискриминација се основни должности на полицијата во демократско општество¹⁵ органите на прогонот, оттука мораат, на пример, да одбегнуваат дискриминациско профилирање. Оттука, органите на

13 Правата што може да се предмет на ограничување ги вклучуваат и слободата на движење, правото на приватност, слободата на изразување, собирање, здружување и слободата да се манифестира својата религија или уверување.

14 ОБСЕ (1989), *Заклучок на Виенскиот состанок од 1986 година на претставниците на земјите членки на Конференцијата за безбедност и соработка во Европа, одржана врз основа на одредбите на Завршниот акт, а во врска со последователната работа по Конференцијата.*

15 ОБСЕ (2008b).

прогонот мора да одбегнуваат дискриминаторско профилирање при прибирање, обработка и анализирање на информациите и разузнавање. Слично, во поглед на донесувањето одлуки врз основа на разузнавање, надлежните мора да избегнуваат прекумерното полициско работење во конкретни заедници, што може резултира со дискриминација. Посебно внимание треба да се посвети на диференцијалното влијание што стратешките одлуки за полициското работење може да ги имаат врз жените и мажите. Заради тоа, разновидност и родово - сензитивен пристап треба пошироко да бидат застапени во сите активности на полициското работење водено од разузнавање (ILP), а истите треба редовно да се ревидираат заради утврдување на евентуални дискриминирачки ефекти што би можеле да ги имаат врз жените и мажите или врз одредени заедници.

Делотворни правни лекови, надзор и отчетност: Меѓународните стандарди за човековите права го предвидуваат правото на секој чии права и слободи се повредени да користи делотворен правен лек и барањето за ваквиот правен лек да биде одредено од компетентна судска, управна или законодавна власт.¹⁶ Со оглед на тоа што полициското работење водено од разузнавање (ILP) може да води кон потенцијално далкусежно мешање во широки спектар на човекови права, од исклучителна важност се делотворните и достапни правни лекови против кршење на човековите права кои може да резултираат од ваквото полициско работење водено од разузнавање (ILP). Понатаму, треба да се воведат стабилни механизми за внатрешен и надворешен надзор кои ќе обезбедат отчетност на институциите како и засебно на полициските службеници вклучени во полициското работење водено од разузнавање (ILP). Ваквите механизми може да опфаќаат контрола и надгледување на извршните, законодавните и надзорните комисии и независни надворешни механизми за надзор и оплаки што на лицата им даваат можност за оштета. Судска контрола над активностите од типот на прикриено прибирање разузнавачки информации е од особена важност за обезбедување соодветни заштитни механизми против злоупотреби во текот на полициското работење водено од разузнавање (ILP).

Право на приватност

Прибирањето податоци и информации, а воедно и нивната обработка, анализа и споделување, кои претставуваат интегрални елементи на полициското работење водено од разузнавање (ILP), може да имаат сериозни импликации врз заштитата на човековите права, особено врз правото на приватност, но ограничено само на ова право.

Според член 17 од Меѓународниот пакт за граѓански и политички права, никој не смее да биде подложен на произволно или незаконско мешање во неговата приватност, семејство, дом или преписка и секој има правото на законска заштита од ваквото мешање.¹⁷ Со цел мешањето да не биде „произволно“ или „незаконско“, постојат бројни предуслови, слични на оние споменати погоре кои треба да се исполнат: треба да се пропишани со закон, кој мора да е усогласен со целите и задачите во Меѓународниот пакт за граѓански и политички права;

16 Генерално собрание на Обединетите нации, „Меѓународен пакт за граѓански и политички права – бр. 14668, Серија договори на Обединетите нации, том 999 (Њу Јорк: 16 декември 1966 година): член 2(3).

17 Слична одредба за правото на почитување на приватниот и семејниот живот е содржана во Конвенцијата на Советот на Европа за заштита на човековите права и фундаментални слободи (ЕКЧП) (4 ноември 1950 година): член 8

и мора да е разумно во дадените околности.¹⁸ Земјите членки на ОБСЕ го потврдија правото на заштита на приватниот и семејниот живот, домот, преписката и електронската комуникација, и потребата да се одбегне несоодветно или произволно мешање на државата во приватноста на поединецот¹⁹

Различните отворени и прикриени методи за прибирање информации претставуваат различен степен на мешање во правото на приватност. Некои од овие методи, како што се користењето специјални истражни техники и други мерки на прикриени истраги, вклучувајќи го и надзорот над приватни простории или домови, пресретнување на комуникациите, користењето тајни агенти и информатори, како и пристапот до банкарските сметки и други доверливи информации, се истражуваат подетално во прирачникот на ОБСЕ, ODHR/TNTD, *Човековите права во борбата против тероризмот*.²⁰

Ефективна контрола од страна на судски или други независни органи преку претходно добиено овластување, надзор или ex post facto ревизија е исклучителна важност со цел ваквите мерки да бидат законити. Покрај ова, истите треба да се користат само во сериозни случаи и на начин што е пропорционален со сериозноста на прашањето што се истражува.²¹

Прашање што доби значително внимание се последиците од масовното следење на комуникации врз правото на приватност. Европскиот суд за човекови права утврди дека системите за надзор го кршат правото на приватност, што овозможува пресретнување на комуникациите и масите на податоци од страна на речиси секого во земјата, дури и лица надвор од приватниот опфат на операцијата, и онаму каде наредбата за вакви мерки се одвива исклучително во извршниот домен и без процена на исклучителна неопходност²² Спротивно на таргетираниот надзор, којшто обично се базира врз основа на претходно сомневање и е предмет на претходно судско или извршно одобрување, програмите за масовно следење не дозволуваат индивидуализирана процена на пропорционалноста, од случај до случај, пред ваквите мерки да бидат употребени, па оттука се чини дека тие ја поткопуваат и самата суштина на правото на приватност.²³

Заштита на податоци

Заштитата на податоци е важен дел од правото на приватен живот и е особено релевантна за полициското работење водено од разузнавање (ILP). Комитетот за човекови права на Обединетите нации, телото задолжено да го следи спроведувањето на Меѓународниот пакт за граѓански и политички права нагласува дека прибирањето и чувањето лични информации на компјутери, во банки на податоци и на други уреди, мора да биде регулирано со закон. Според тоа, треба да се

18 Комитет за човековите права на Обединетите нации, CCPR General Comment бр. 16: член 17 (*Право на приватност*), *Право на почитување на приватноста, семејството, домот и преписката и заштита на честа и угледот* (8 април 1988 година).

19 *Документ на ОБСЕ од Московскиот состанок на Конференцијата на човечката димензија на КБСЕ* (Москва, 3 октомври 1991 год.).

20 ОБСЕ, ODHR/TNTD (2013: 33-46). За правните, како и техничките аспекти особено на електронскиот надзор. Види и UNODC, *Актуелни практики во електронскиот надзор врз истрагите за сериозен и организиран криминал* (2009)

21 ОБСЕ, ODHR/TNTD (2013 година).

22 Европскиот суд за човекови права. Предмет Szabo и Vissy против Унгарија. Апликација бр. 37138/14 (Стразбур: 12 јануари 2016 година); и Европскиот суд за човекови права. Предмет Roman Zakharov против Русија. Апликација бр. 47143/06 (Стразбур: 4 декември 2015 година).

23 Генерално собрание на Обединетите нации. „Специјален известувач за унапредување и заштита на човековите права и фундаменталните слободи во борбата против тероризмот, Ben Emmerson“. Годишен извештај до Генералното собрание на ОН, 23 септември 2014 година, A/69/397: пара 52. За повеќе информации во врска со масовниот дигитален надзор за потребите во борбата против тероризмот, види Извештајот до Советот за човекови права на ОН, издание на Обединетите нации - „Специјален известувач за унапредување и заштита на човековите права и фундаменталните слободи во борба против тероризмот“. Извештај до советот за човекови права на ОН, 21 февруари 2017 година, A/HRC/34/61: 10-13

преземаат ефективни мерки за да се обезбеди информациите поврзани со приватниот живот на лицето да не дојдат во рацете на некој што не е законски овластен да ги прима, обработува и користи.²⁴ Одреден број меѓународни и регионални инструменти содржат поспецифични начела за заштита на податоците што треба да се почитуваат, со цел да се обезбеди целосно придржување кон правото на приватност.

Конвенцијата на Советот на Европа за заштита на лица во врска со автоматската обработка на лични податоци, на пример, бара од потписничките на Конвенцијата да обезбедат дека личните податоци што минуваат низ автоматска обработка се:

- набавени и обработени праведно и законито;
- складирани за конкретна и легитимна цел и не се користат на начин некомпатибилен со овие намени;
- соодветни, релевантни и непрекумерни во однос на намената за која се складираат;
- точни и доколку е неопходно, ажурирани;
- зачувани во форма којашто дозволува идентификација на податоци за лицата, но не подолго отколку што е потребно за намената за којашто се складираат тие податоци.²⁵

Понатаму, Конвенцијата забранува автоматска обработка на чувствителни податоци, како што се податоците кои го обелоденуваат расното потекло, политичкото мислење, верско или друго уверување, како и податоци кои се однесуваат на здравјето, сексуалниот живот или кривична осудуваност, без соодветни заштитни механизми во домашното право.²⁶ Конвенцијата воедно обезбедува заштитни механизми и правни лекови кои треба да се достапни на лицата чиешто податоци се складираат.²⁷

Конвенцијата поставува строги лимити на ограничувањата на овие одредби слични на оние споменати погоре. Сите ограничувања мора да се пропишани со закон и мора да се неопходни во демократско општество во интерес на легитимната цел изречена во Конвенцијата, како што се државната безбедност, јавната безбедност или сузбивањето на криминалот.²⁸ „Неопходноста“, како што се толкува во меѓународните стандарди за човекови права, опфаќа пропорционалност кон целта кон која се стреми.

Прирачникот на ОБСЕ, ODIHR/TNTD, Човековите права во антитерористичките истраги, дава преглед на најдобрите меѓународни практики кои се базираат на горенаведените начела и други меѓународни стандарди во оваа област.²⁹ Истите воедно треба да ги насочуваат и креаторите на политики и службениците од органите на прогонот при осмислувањето и имплементирањето на полициското работење водено од разузнавање (ILP) со цел да се обезбеди усогласеност со меѓународните стандарди за човековите права.

24 Комитет за човекови права на ОН (април 1988 година).

25 Совет на Европа, *Конвенција за заштита на лица во поглед на автоматската обработка на лични податоци*, *Серија Европски спогодби*, бр. 108 (Стразбур: 28 јануари 1981 година); член 5. Сите 47 земји членки на Советот на Европа, па оттука и големо мнозинство од земјите членки на ОБСЕ, се потписнички на Конвенцијата.

26 *ibid.* Член 6.

27 *ibid.* Член 8.

28 *ibid.* Член 9.

29 ОБСЕ, ODIHR/TNTD (2013): 30-31. Други релевантни инструменти ја опфаќаат Резолуцијата на Генералното собрание на Обединетите нации број 45/95, „Насоки за регулирање на компјутеризираните лични податоци“. A/RES/45/95, 14 декември 1990 година. Генерално собрание на Обединетите нации, „Специјален известувач за правото на слобода на мирно собирање и здружување, Maina Kiai, Адендум, Мисија во Обединетото Кралство на Велика Британија и Северна Ирска“, Известај до Советот за човекови права на ОН, 17 јуни 2013 година, A/HRC/23/39/Add.1: пара 38.

Други потенцијални ризици за човековите права поврзани со полициското работење водено од разузнавање

Правата на приватност, вклучувајќи ја заштитата на податоци, се од суштинска важност за остварувањето на широк спектар на други права и фундаментални слободи, како што се меѓу другите: правото на слобода на мислење и изразување; слобода да се бараат, примаат и споделуваат информации; слобода на мирно собирање и здружување и слобода на религија или уверување. Но, прибирањето и користењето на информации и разузнавачки материјали, исто така може директно да се одрази на уживањето на други права, како што се правото на правично судење, правото на слобода и сигурност на лицето, забрана за тортура и друга злоупотреба. На пример, при полициското работење на јавни протести, користењето на стратегии за справување со толпа познати како „kettling“ („чајник“) за цели на прибирањето разузнавачки материјали, со повикување на мирните протестанти, па дури и случајните минувачи да ги обелоденат нивните имиња и адреси додека си заминуваат од „чајникот“ е критикувана поради ефектот на обесхрабрување што може да го има врз остварувањето на правото на мирно собирање.³⁰ Апсење врз основа на регистрирање на засегнати лица во базата на податоци на органите на прогонот што не дозволува соодветна заштита од произволно мешање во правото на приватност, а не врз основа на други информации за разумно сомневање дека уапсеното лице извршило или се обидело да изврши одредено дело е спротивно на правото на слобода и безбедност.³¹

Во врска со собирањето, обработката, анализата и споделувањето информации, вклучително како дел од полициското работење водено од разузнавање (ILP), од особена важност е дека користењето на информации изнудени со тортура во судските постапки се апсолутно забранети во согласност со меѓународното право. Нивното прифаќање како доказ во судот е повреда на правото на гарантиран процес и правично судење.³² Но, дури и кога не е намерата истите да се користат во судските постапки, собирањето, споделувањето и примањето информации изнудени со тортура е забрането.³³

Овие прашања особено се релевантни кога информациите и разузнавачките материјали се споделуваат преку граници. Користењето на информации од трета земја, а кои се добиени со употреба на тортура, дури и тогаш кога информациите се добиени само за оперативни цели, може да ја направи земјата примател соучесник во извршувањето на меѓународно недозволените дела.³⁴ Оттука, во имплементацијата на полициското работење водено од разузнавање (ILP) треба да се воведат соодветни заштитни механизми со цел информациите и разузнавачките материјали добиени со незаконски средства, без оглед дали се во рамките на земјата или надвор од неа, не се користат спротивно на меѓународното и домашното право.

30 Генерално собрание на Обединетите нации, „Специјален известувач за правото на слобода на мирно собирање и здружување, Maina Kiai, Адендум, Мисија во Обединетото Кралство на Велика Британија и Северна Ирска“, Извештај до Советот за човекови права на ОН, 17 јуни 2013 година, A/HRC/23/39/Add.1: para 38.

31 Европски суд за човекови права, *Предмет Shimovolos против Русија* Апликација по. 30194/09 (Стразбур: 21 јуни 2011 година).

32 Види Генерално собрание на Обединетите нации, „Специјален известувач а тортура и друго сурово, нечовечно или понижувачко постапување или казнување, Juan E. Mendez“. Извештај до Советот за човекови права, 10 април 2014 година, A/HRC/25/60: para 21.

33 *ibid.*: para 73. Види, исто така, ОБСЕ и T/NTD/ODIHR (2013: 28).

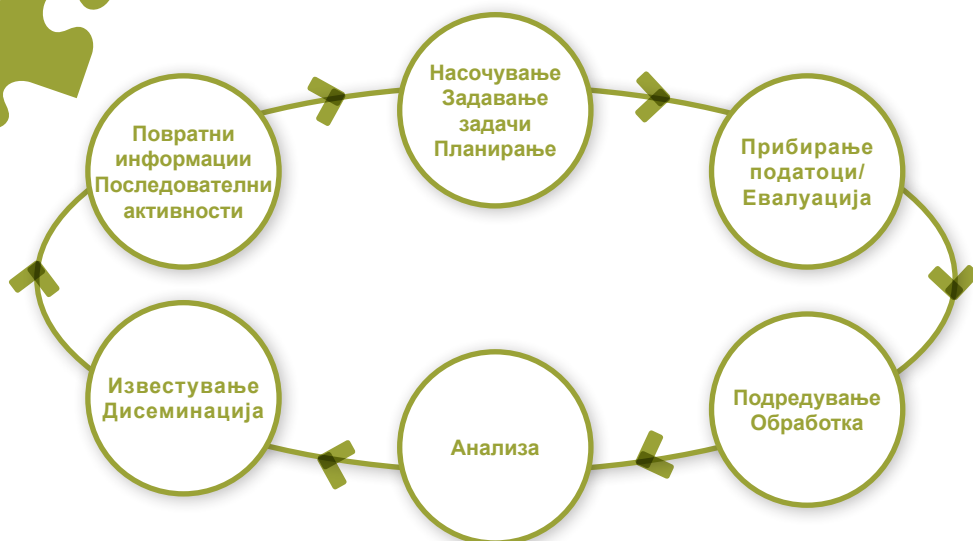
34 *ibid.* Види, исто така, Генерално собрание на Обединетите нации - „Специјален известувач за унапредување и заштита на човековите права и фундаменталните слободи во борбата против тероризмот, Martin Scheinin“. Извештај до Советот за човекови права на ОН, 4 февруари 2009 година, A/HRC/10/3: paras 55-57 и ОБСЕ, ODIHR/TNTD (2013: 28-29).

6. Процес на криминалистичко разузнавање

Процесот на разузнавање, традиционално наречен *разузнавачки циклус*, ги опишува и исцртува шесте широко познати стандардни чекори што се користат за да се трансформираат суровите податоци и информации во разузнавање со додадена вредност насочена кон дејствување. Процесот, идеално, започнува со одлука или задавање задачи, по што следи фазата на планирање, по што аналитичарите се ангажираат во прибирање информации и податоци што мора да се оценат во согласност со формално признаен систем за евалуација (види стр. 35). Нареден чекор е фактичката фаза на обработка, почнувајќи од подредување и структурирање на расположливите податоци и информации и нивното вметнување во базата на податоци. Податоците и информациите потоа се анализираат, што резултира со производство на разузнавачки производ кој потоа се доставува до клиентот (раководител, истражител или друг кој им задал задача на аналитичарите или побарал поддршка со нивна анализа) и други релевантни фактори. Разузнавачкиот производ се оценува од страна на клиентите, во однос на нивните потреби и барања. Добиените повратни информации се користат за да се подобри тековниот производ или како методолошки инпут за идни слични производи.

Циклусот на разузнавање не е статичка секвенција од шест чекори, туку речиси динамички процес, каде различните фази се тесно поврзани и се хранат една со друга, што доведува до неопходност аналитичарите да одат напред и назад во рамките на циклусот на разузнавање. Циклусот прикажан на сликата број 6.1. обезбедува структура и процес што се подредени и лесно разбирливи, а може да се користат како основен процес и за стратешки и за оперативни анализи.³⁵

35 UNODC има објавено бројни технички насоки за криминалистичкото разузнавање и разузнавачкиот процес за теренските полициски службеници, разузнавачи, аналитичарите и раководителите во склоп на на органите на прогонот. Види www.unodc.org.

Слика број 6.1 Циклус на криминалистичкото разузнавање

Циклусот на разузнавање е инициран со јасно поставување задачи за да се разработат конкретни разузнавачки производи. Процесот на криминалистичко разузнавање, сепак се води на неколку различни нивоа и често не е ограничен само на разузнавачкиот циклус. Покрај циклусот истакнат на слика број 6.1., може да постои потреба и од поширок и поконстантен процес на процена на разузнавачките барања од страна на стратешките сојузници. Оваа процена што постојано е во тек ги идентификува постојните и новопојавените закани и празнини во разузнавањето, а се извршува во согласност со стратешките приоритети, политики и цели. Овој процес бара добро функционална и структурирана разузнавачка организација и стандардни оперативни процедури (СОП) што овозможуваат разузнавачкиот циклус да се храни со информации кои ги дефинираат очекуваните резултати на циклусот и неговите последователни активности. Стратешката процена на барањата од разузнавање, како и циклусот на криминалистичкото разузнавање се влеваат во процесот на стратешко планирање на земјата, одразувајќи ги националните, регионалните и локалните стратешки приоритети. Понатаму ова е објаснето во наредното поглавје.

Следните поглавја ги објаснуваат главните компоненти и намената на секој чекор во рамките на циклусот на разузнавање.

6.1 Задавање задачи и планирање

Циклусот на разузнавање е инициран од менаџерска одлука, којашто задава задачи на аналитичарите да почнат со разузнавање околу проблемот или темата на интерес. Врз основа на ова задавање задачи, менаџментот и аналитичарот ќе преговараат и ќе направат договор околу проектната задача (Terms of Reference - ToR), документ во кој се одредуваат опфатот, главните цели, содржината и динамиката на разузнавачкиот производ. Ваквиот договор ќе биде официјалната појдовна точка на разузнавачкиот циклус.

Важноста на јасното задавање задачи и согласување околу целите на разузнавачкиот производ често се потценува. За да им се зададе јасна задача на аналитичарите, раководителите во склоп на органите на прогонот мора да ги познаваат потенцијалите и ограничувањата на разузнавачката анализа. Слично, аналитичарите мораат да знаат како да им помогнат на истражителите, раководителите и носителите на одлуки (клиентите) преку создавање производи по мерка и таргетираны препораки. Фазата на задавање задачи, повремено нарекувана „фаза на одлука“, бара тесна соработка меѓу аналитичарите и клиентите. Тие треба да се договорат околу предметот на интерес, целите, стремежот, опфатот, динамиката и формата на известување, вклучувајќи ги и дисеминацијата и примателот на разузнавачкиот производ. На аналитичарот треба да му се јасни очекувањата и намерата на клиентот.

Од суштествена важност е ваквите задачи да се третираат како проекти и внимателно да се планираат нивните различни чекори. Комплексните проекти може да бараат значително време и значителни ресурси. Врз основа на договорот (ToR) и она што е релевантно за опфатот на проектот, аналитичарот треба да разработи детален проектен план што ги опфаќа договорените цели, опфат и динамика, како и редоследот на активностите и листата на ресурси неопходни за успешно завршување на задачата. Оваа фаза е неопходна зашто таа ќе служи да го насочува собирањето информации и нивната последователната анализа. Оттука, важно е проектниот план да биде одобрен од менаџментот. Проектниот план, исто така, треба да ги земе предвид можните правни прашања и прашањата на заштита на податоците што може да произлезат при спроведувањето на разузнавачкиот проект. Особено, доколку е опфатено и користењето на лични податоци или прикриени методи за прибирање податоци и информации, законските барања и можните рестрикции треба да се земат предвид во рана фаза, во процесот на планирање за да се обезбеди строго почитување на домашните закони и меѓународните стандарди.

Јасното планирање на долг рок заштедува време и овозможува ефикасно користење на ресурсите, што резултира со зголемен квалитет на излезниот продукт.³⁶ Исто така, се намалува ризикот дека собирањето, складирањето, споделувањето и ракувањето со податоци и информации не е во согласност со националните и меѓународните правни стандарди, што би го загрозило успехот на целиот проект. Со соодветно задавање задачи и планирање, продуктите на разузнавачката анализа може да помогнат во разработката на стратешки планови за справување со тековните проблеми и подготовка за очекуваните.³⁷

Стратешка процена и разузнавачки барања

Разузнавачките барања имаат корен во процесот на стратешката процена. Процената на извршните раководители на органите на прогонот им обезбедува преглед на проблемите во полициското работење со коишто институцијата се соочува или можеби ќе се соочи. Изготвен од страна на разузнавачкото одделение/оддел/агенција, тоа е документ со широк опфат што ги одразува националните, регионалните и локалните стратешки приоритети. Подготовката на документот е првата фаза во процесот на стратешкото планирање.

³⁶ Види понатаму во поглавјата 6.2 и 8.1.

³⁷ UNODC (2011b: 10-13).

Сите постојни и растечки закани се идентификуваат во текот на процесот на скенирање на стратешките процени и треба да се третираат во документот. Не треба да се изостави ништо содржинско. Документот потоа се смета за стратешки форум каде овие закани се разгледуваат во контекст на расположливите ресурси. Приоритетите се спојуваат со ресурсите. Бројот на закани вклучени во секоја стратегија за контрола се определува според достапните ресурси за одговор на нив. Оние на кои им е даден највисок приоритет од страна на стратешкиот форум се вклучени во стратегијата за контрола. Со ова се утврдува оперативната агенда, врз која, од своја страна, надзор вршат раководителите од средно ниво кои прифаќаат лична одговорност за секој од идентификуваните приоритети и се обврзуваат да формулираат планови за управување со овие закани.

Најверојатно стратегијата за контрола ќе содржи мешавина на национални, регионални и локални приоритети, за да може да ги опфати навидум неповрзаните појави, како што се меѓународниот тероризам, уличните крајби и возењето под дејство на алкохол. Таа треба да остане непроменета до наредната стратешка процена или до моментот кога ќе се идентификуваат позначајни закани и ќе им се предочат на извршните раководители. Во меѓувреме, оперативните/тактичките процени презентирани на редовни оперативни, тактички состаноци утврдуваат дека овие приоритети ќе останат фокус на институцијата. Оперативните/тактичките состаноци ги ревидираат оперативните планови подготвени од раководителите на средно ниво и обезбедуваат форум за да се дискутира за новите закани. Со ова се утврдува дека раководителите остануваат фокусирани на закани идентификувани за дејствување од страна на нивните раководители.

И другите закани идентификувани во стратешката процена не треба да се игнорираат дури и ако нема доволно ресурси за веднаш да им се пристапи; тие се додаваат во стратегијата за контрола за да го создадат барањето за разузнавање. Одговорност на вработените во органите на прогонот е да си ги подредат по приоритет своите работни задачи во согласност со стратегијата за контрола. Должност на Секретаријатот или на Разузнавачкото одделение е да ги држи барањата за разузнавање под постојана ревизија, проценувајќи дали претходно идентификуваните закани заслужуваат поголемо внимание (можеби како измени или дополнувања кон новата стратегија за контрола) и постојано да скенира во случај да се појават некои нови закани.

6.2 Прибирање и евалуација

Прибирањето информации за разузнавачки проекти е процес што претставува предизвик. Додека аналитичарите мораат да се погрижат да соберат доволно податоци за да ги покријат сите аспекти на темата или темите што ќе бидат анализирани, истовремено мораат и да одбегнат претрпување со податоци и собирање на непотребни или несоодветни информации. Клучно за оваа фаза е разузнавачкиот персонал да има познавање за постоењето, релевантноста, достапноста и веродостојноста на сите извори и агенции што се одбрани за конкретна задача на собирање, како и знаењето за евентуалните правни ограничувања и барања за одобрување/овластување што се применуваат за користење на различните типови на извори на информации. Познавањето и пристапот кон внатрешните и надворешните податоци и извори на информации, како и свеста за потенцијалните ограничувања и потреби се предуслови за делотворното собирање и разузнавачка анализа.

Примери за извори на податоци и информации користени од криминалистичките аналитичари:

Официјални извори:

- Министерство, државни агенции, обвинителство
- Бази на податоци на органите на прогонот
- Меѓународни организации
- Одделенија за финансиско разузнавање
- Податоци од гранична контрола
- Border control data
- Јавна документација
- Патролни службеници
- Истраги
- Надзор
- Информатори

Неофицијални извори:

- Невладини организации
- Транспортна индустрија
- Анонимни дојави
- Комерцијален сектор
- Финансиски сектор
- Граѓанско општество
- Социјални медиуми
- Заедница
- Академската заедница
- Медиуми

План за собирање

Разработката на план за собирање претставува следниот чекор што следи по договорот (ToR) и проектниот план, како што е опишано погоре. Тој план за собирање е императив за да се обезбеди уредно и прецизно собирање релевантни податоци и информации за да се остварат побараните/дадените задачи. На ова мора да се гледа како на континуиран процес што може да се адаптира и да одговори на промените во барањата. Планот за прибирање почива на дефиницијата, целта, опфатот и временската динамика на задачата, и тој опишува: **какви** информации мора да се соберат или се достапни, вклучувајќи ја и целта и вредноста на собраните податоци; **кои** извори мора да се користат; **каде** мора да се набават информациите; **како** може да се набават информациите и **кој** мора да ги собере; **колку** податоци може да се обработат и **кога** секоја информација посебно мора да се собере. Во некои случаи, може да е неопходно да се наведе **зошто** одредени податоци и информации мора да се соберат. Исто како и целокупниот план за проектот, планот за собирање мора да ги земе предвид различните правни барања кои важат за задачите за собирање во зависност од типот на информација која треба да се собере, како и изворите и начинот на прибирање.³⁸

Разработката на детален план за собирање, којшто вклучува и процена на потребните и неопходни законски одобрувања, како и потребите од надзор што можеби ќе треба да се преименува се од суштествена важност за успехот на проектот. Оттука, планот ќе утврди дали сите инволвирани страни ги следат договорените цели и важечките стандарди.

Евалуација

Истовремено, со прибирањето на информации или веднаш по него, податоците треба да бидат оценети во контекстот во кој се набавени. Евалуацијата на податоците треба да се заснова врз објективно и професионално расудување зашто квалитетот на податоците

³⁸ Види ОБСЕ, ODIHR/TNTD (2013: 34).

ја определува валидноста на разработениот разузнавачки материјал. Евалуацијата ги разгледува валидноста и веродостојноста на информациите и нивната корисност за задачата.³⁹ Вообичаен прв чекор е да се идентификува што е важно и колку е итно да се дејствува според информациите. Веродостојноста на изворот и валидноста и точноста на информациите треба одделно да се оценат од страна на службеникот/аналитичарот кој ја набавил и регистрирал конкретната информација.⁴⁰

All sources and all information should be evaluated according to a formally recognized evaluation system. The 4x4 or 5x5x5 are the two most widely used systems.⁴¹

Табела број 6.1 Кодови на евалуација во согласност со системот за евалуација 4x4

ЕВАЛУАЦИЈА НА ИЗВОРОТ		ЕВАЛУАЦИЈА НА ИНФОРМАЦИИТЕ	
A	Целосно веродостоен во сите случаи	1	Точноста е несомнена
B	Обично веродостоен	2	Позната лично на изворот, но не е позната лично на службеното лице што ја пренесува
C	Обично не е веродостоен	3	Не е позната лично на изворот, но поткрепена е со други расположливи информации
D	Не може да се процени веродостојноста	4	Точноста не може да се процени, ниту поткрепи на ниеден начин (во овој момент)

Табела број 6.2 Кодови за евалуација во согласност со системот за евалуација 5x5x5

ЕВАЛУАЦИЈА НА ИЗВОРОТ		ЕВАЛУАЦИЈА НА ИНФОРМАЦИИТЕ	
A	Секогаш веродостоен	1	Се знае дека е вистинита без резерви
B	Главно веродостоен	2	Позната лично на изворот, но не на лицето што известува
C	Понекогаш веродостоен	3	Не е позната лично на изворот, но поткрепена е
D	Неверодостоен	4	Не може да се просуди
E	Изворот не е тестиран	5	Постои сомневање дека е лажна

Забелешка: системот 5x5x5 вклучува „кодови за ракување“ („handling codes“) кои не се објаснети тука.

Евалуацијата на релевантноста, веродостојноста и точноста на информациите, како и определувањето на кодот за ракување за нивно идно користење, се од суштинска важност за точноста на крајните разузнавачки производи и за модалитетите на нивна дисеминација. Но, евалуацијата е исто така важна од гледна точка на човековите права и заштитата на податоци. Како што е наведено во Поглавјето 5, стандардите за заштита на податоците, меѓу другото,

39 Национална агенција за унапредување на полициското работење, Практични совети за анализата (Здружение на високи полициски службеници, 2008 година).

40 UNODC (2011b: 25-28).

41 *ibid.* Види исто така, информации за системите за евалуација 6x6. Системот 5x5x5 вклучува користење на „кодови за ракување“ („Handling Codes“) кои тука не се објаснети.

бараат забележаните лични информации да се точни, соодветни, релевантни и не прекумерни во однос на целта за која се складираат. Оттука, евалуацијата е клучот за да се демонстрира дека документирањето податоци (коешто претставува вмешување во правото на приватност на податоци/информации) на лицето е оправдано, неопходно и пропорционално, па оттука е и дозволено во согласност со важечките стандарди за човекови права и заштита на податоци.

Проценителите, исто така, треба да бидат свесни и за други постоечки прашања поврзани со човековите права кои може да се релевантни во поглед на тоа како може да се користат определени информации. Ова е особено важно кога се оценуваат информации од трети земји, доколку постои основа да се верува дека информациите можеби се стекнати на незаконити начини. Користењето доказни материјали добиени со тортура и друго злоупотребување во судската постапка, на пример, апсолутно е забрането во меѓународното право. Но, дури и кога се нема намера да се користат во судските постапки, информациите или разузнавањата добиени на ваков начин, исто така не треба да се земаат предвид.⁴²

6.3 Подредување и обработка

Фазата на обработка и подредување бара соодветен и конзистентен систем. Оваа фаза опфаќа сортирање, давање приоритет на прибраните информации како и упатување кон истите. Во текот на фазата на подредување, аналитичарот ги организира и структурира прибраните информации, ги конвертира во индексирани и препратени формат и ги префрла во систем за складирање (односно база на податоци). Верификувањето на релевантноста, точноста и корисноста на информациите е важен чекор пред тие да се вметнат во системот за складирање. Од витална важност е да биде воспоставен достапен систем од којшто информациите може да се повлекуваат и анализираат.

Обработката на информации може да е толку тесно испреплетена со аналитичката фаза, што не отежнува јасно разграничување.⁴³

6.4 Анализа

Како и со различните типови разузнавање, така постојат и разновидни очекувања од класификациите на анализата. Оперативната анализа во една организација се нарекува тактичка анализа во друга организација, а мрежната анализа во една полициска служба се нарекува анализа на линк или исцртување на линк во соседната земја. Највообичаената класификација на анализите е на стратешка анализа, оперативна анализа и тактичка анализа. Ова упатство ги групира тактичката и оперативната заедно под оперативна анализа.⁴⁴

42 ОБСЕ TNTD/ODIHR (2013: 28).

43 Национална агенција за унапредување на полициското работење (2008).

44 UNODC, INTERPOL and Europol ја користат истата класификација. Види го UNODC (2011b: 35-38).

Стратешката анализа го поддржува донесувањето одлуки, креирањето политики, планирањето и давањето приоритет; распределбата на полициски ресурси; и го определува соодветниот пристап за одговор на разни видови криминал. Исто така, обезбедува разузнавачки водена поддршка за теренските службеници на органите на прогонот со тоа што ја олеснува идентификацијата на клучните закани, ранливоста, ризиците и можностите за постапување (процена на ризици и закани). Стратешката анализа не вклучува лични информации.

Оперативната анализа помага за менаџирање и директно спроведување на краткорочни задачи со кои се остваруваат оперативните цели и ја поддржува тековната истрага. Оперативната анализа може да содржи лични информации за осомничените.

Аналитичкиот процес е потребен за да се трансформираат суровите податоци и информации во вистинско разузнавање и да се насочат и краткорочните оперативни и долгорочните стратешки цели на органите на прогонот. Кредибилитетот и опфатот на анализата во голема мерка зависат од квалитетот и точноста на претходно собраните податоци, од една страна и вештините на аналитичарите, од друга страна. Низ целата анализа на информации, како и сите други фази на циклусот на разузнавање, тесната соработка меѓу аналитичарите и клиентите (службеници, истражители, раководителите), вклучително и организирање редовни состаноци за ревидирање е од клучна важност за да се утврди дали разузнавањето се развива во согласност со потребите од разузнавање и/или барањата на клиентот. Фазата на анализа е од централна важност за разузнавачкиот процес бидејќи се однесува на идентификацијата и испитување на значењето, контекстот и суштинските карактеристики на расположливите информации. Анализата на податоците го насочува вниманието кон празнините од информации, силните и слабите страни на податоците и го дефинира зацртаниот пат. Главна цел на фазата на анализа е да се изведе значењето од оригиналните информации со цел да се овозможи разузнавањето да биде ставено во практична примена. Кога резултатите од криминалистичката разузнавачка анализа се директно поврзани и одговараат на задавањето задачи/ проблемите за кои се врши испитување, анализата станува скапоцена оперативна алатка.

Аналитичкиот процес се состои од две фази: *интеграција на податоците и интерпретација на податоците*. Првата фаза (интеграција на податоци) ги комбинира евалуираните и подредените информации од различни извори со цел да се разработат почетни хипотези и предвидувања, да се идентификуваат обрасците на разузнавање и да се извлечат посредни заклучоци. Втората фаза (интерпретација на податоците) опфаќа одење подалеку од достапните податоци и нивно толкување. Во оваа фаза се тестираат почетните хипотези, што резултира со поддршка, модифицирање или отфрлање на претходно разработените хипотези.

Хипотеза е пробна работна теорија што е изведена од расположливите податоци и информации врз основа на претходно разработени индикатори, а за која се потребни дополнителни информации за да се поткрепат или оспорат претходните претпоставки. Хипотезите помагаат да се идентификуваат разузнавачките празнини, да се фокусира натамошното собирање податоци и да се досегнат точни наоди, заклучоци, предвидувања и процени.

Развивањето и тестирањето хипотези ја зголеми својата важност во рамките на разузнавачката анализа. Хипотезите содржат голем дел шпекулации и затоа треба да се тестираат (потврдат, изменат или отфрлат) од страна на аналитичарите. Тестирањето на хипотезите треба

да опфати: аргументи за и против хипотезите, нивни импликации, ревизија на процесот на размислување и собирање и ревизија на потребните податоци. Хипотезата или некој заклучок треба да содржат одговори на следниве клучни прашања (честопати нарекувани шесте златни прашања):

- Кој? Клучен поединец/поединци
- Што? Криминални активности
- Како? Користени методи
- Каде? Географски информации и опфат
- Зошто? Мотив
- Кога? Временска динамика

Користењето хипотези за тестирање и истражување на криминалистичките феномени или безбедносните прашања е важен чекор во стратешкото размислување, придвижувајќи се од „кажи ми се што знаеш“ кон специфичен, акциски - ориентиран процес. Оваа техника, како и другите претставени во ова поглавје, потенцираат дека обуката, нивото на вештини и искуството и кај носителите на одлуки и кај аналитичарите, се од витална важност за успешно полициско работење водено од разузнавање (ILP).

Примери за аналитички методи

Националниот модел за разузнавање на Канцеларијата за дрога и криминал на Обединетите нации се изведува од девет аналитички техники и продукти, коишто го поткрепуваат информираното стратешко, односно оперативно донесување одлуки и развој на професионално знаење за делотворни проектни техники на спроведување на законите:

- **Анализа на обрасците на криминал** е широк термин за спектар на типови анализа, вклучувајќи идентификација на трендови и хот спот анализа (анализа на жешки точки).
- **Анализа на демографските/социјалните трендови** го проценува ефектот на социо-економските и демографските промени врз криминалитетот, како и движењата на населението и бездомништвото.
- **Мрежната анализа** ги оценува насоката, зачестеноста и цврстината на врските меѓу соработниците во криминална мрежа.
- **Профилот на пазарот** го оценува криминалниот пазар за конкретна стока, како што се дрога или проституција.
- **Профилот на криминалниот бизнис** го определува деловниот модел и техниките користени од сторителите или организираните криминални групи.
- **Анализата на ризикот** го проценува степенот на ризик или закана што го претставуваат сторителите или организациите врз индивидуалните потенцијални жртви, полицијата и јавноста.

- **Анализа на таргет-профилот** го опишува криминалецот, неговите силни страни и слабости, животниот стил, мрежите, криминалните активности и потенцијалните точки на пресретнување во животот на таргетиран сторител.
- **Оперативната разузнавачка процена** оценува дали собирањето информации ги следи претходно договорените цели и ги идентификува празнините во разузнавачките напори на операцијата (се користи кај проекти и операции од големи размери).
- **Анализата на резултати** ја оценува делотворноста на активностите на органите на прогонот и го следи напредокот на плановите.

Извор: Врз основа на UNODC (2011b: 35-38).

Покрај гореспоменатите аналитички методи, аналитичарите користат и бројни други техники за квантитативна анализа,⁴⁵ од кои сите споделуваат заедничка цел: тоа се алатки за расчленување на комплексни проблеми во аналитички оброци што се полесни за справување.

6.5 Известување и дисеминација на разузнавачки производи

Разузнавачките производи се излезен продукт на разузнавачкиот процес и генерално се дисеминираат во форма на јасно структуриран и концизен извештај. Извештаите од разузнавачката анализа се стремат да отсликаат објективни и точни информации и да идентификуваат и препорачаат делотворни стратешки или оперативни интервенции. За да се обезбеди практична вредност на разузнавачките производи, тие секогаш треба да се јасни и концизни. Како што е истакнато претходно, тесната соработка меѓу аналитичарот и клиентот, вклучувајќи организирање на редовни сесии за ревидирање е неизбежна за испорачување на таргетиран разузнавачки производ и претставување на неговите наоди. Дobar генерален пристап, кога се изготвува кој и да е вид разузнавачки производ е *пишување превртена пирамида*, почнувајќи од најважната порака за клиентот, а потоа преминувајќи на поопшти прашања.

Во зависност од потребите на корисниците, овие производи може да се поделат на стратешки и оперативни разузнавачки производи.

Целта на **извештаите од оперативната анализа** е да ги поддржат тековните истраги и краткорочните оперативни и тактички задачи. Ваквите производи насочени кон практичарите, мора да се концизни, да претпочитаат јасна и директна формулација и да се фокусираат на информации со оперативна додадена вредност. Клучните наоди мора да се наведат на почетокот, овозможувајќи му на читателот бргу да ги сфати главните информации и да реши како да им даде приоритет на примените информации. Разузнавачките производи потоа треба да навлезат во повеќе подробности, почнувајќи со кус опис на оперативната предисторија, проследени со нивните цели и стремежи. Сржта на разузнавачките производи

45 За опис и примери на овие техники види UNODC (2011a). Види го, исто така, веб-страницата Problem-Oriented Policing (проблемски - ориентирано полициско работење): www.porcenter.org/about/?p=whatispor. Покрај ова, се наведуваат информации и се дава упатство за бројни типови и методи на анализа на веб-страницата на Здружението на аналитичари од органите на прогонот: www.ialeia.org

треба да даде подробни информации за случајот, да го објасни процесот на анализа што водел до хипотезите и да ги разјасни наодите. Производите треба да се заклучат со барања за разузнавање и препораки за постапување. Оперативните разузнавачки производи се важен извор на информации за стратешки производи.

Целта на **извештаите за стратешките анализи** е да го поддржат издржаното донесување одлуки и осмислување на операциите. Може да се изготват различни типови документи, зависно од потребите и целите.⁴⁶

Известувањата за рано предупредување/разузнавачки известувања ги истакнуваат новите или скорешните промени, трендови и новини во опкружувањето, коешто може да е тематско или географско. Првенствена намена е да се опишат промените и да се проценат можните ефекти врз криминалните пазари, безбедносната ситуација, како и заедницата или пошироката географска област. Ваквите известувања се куси и конкретни, со стремеж проактивно и рапидно да го информираат клиентот за новата промена или тренд и да дадат куса индикација за очекуваните ефекти на оваа промена или тренд.

Процената на заканата ги анализира и оценува заканите од криминалните појави. Овие процени може да се фокусираат на организираниите криминални групи, специфични области на криминал или региони. Процената обично е на среден до долг рок и е ориентирана кон иднината. Истите обезбедуваат стратешко разузнавање и препораки на носителите на одлуки.

Извештаите за процена на ризикот ја опишуваат евалуацијата на потенцијалните ризици, каде процената на веројатноста, ефектот и поврзаната ранливост се додаваат на процената на заканата. Класичен пример е извештајот за проценка на ризикот што се претставува при подготовката на голем настан.

Извештаите за ситуацијата главно се дескриптивни. Нивна цел е да дадат детален преглед на темата. Спротивно на процените на заканата, овие генерално не содржат препораки за дејствување и се ограничени на фактичките наоди. Тие може да се фокусираат на разновидни теми, од специфична област на криминалот или *modus operandi* до конкретна криминална група или географска област.

Последен чекор во процесот на разузнавање е дисеминацијата на разузнавачкиот производ и брифирање на клиентите за неговата содржина. Клиенти на разузнавачка анализа може да бидат истражителите, обвинителите, раководителите на органите на прогонот и други полициски или владини агенции. Кога е можно и соодветно, разузнавачкиот производ треба да се сподели со јавноста. Ова може да е корисно за органите на прогонот, со тоа што ќе ја подигне јавната свест околу конкретни теми (како дел од превенција на криминалот), зголемување на транспарентноста и видливоста и примањето скапоцени информации од јавноста како одговор на објавените извештаи. Важно е да се одбере вистинскиот метод/формат за дисеминација и претставување на разузнавачкиот производ на целните публики

⁴⁶ Во својата брошура за криминалистичко - разузнавачка анализа, ИНТЕРПОЛ ги класифицира разузнавачките производи во аналитички извештаи, процени на заканата за регионите или специфичните кривични дела за регионите или специфичниот криминал, процената на ризикот за конкретен настан и разузнавачките публикации (билтени, месечни извештаи, итн.). ЕВРОПОЛ ги класифицира аналитичките извештаи, најпрвин во оперативни и стратешки извештаи, но ги дели стратешките извештаи во процени на заканата, ситуацииски извештаи и разузнавачки нотификации.

и да се осигури дека тој ќе пристигне навремено за да ги поддржи одлуките и акциите.⁴⁷ Фазата на дисеминација е клучна за целата структура на моделот на полициското работење водено од разузнавање (ILP) бидејќи ги информира корисникот како и сите соодветни ентитети на полицијата за релевантните кривични активности, појави и сторители. Поради чувствителноста на податоците, претставени во разузнавачките производи треба да се усвои јасна и транспарентна регулатива, врз основа на основните принципи на „правото да знае“ и „треба да знае“, во согласност со националните и меѓународните стандарди за човекови права и заштита на податоци.

Натамошните подробности за дисеминацијата на разузнавачките производи треба да се изложат во соодветни национални прирачници или упатства, во согласност со националните инструкции и правните барања, а според меѓународните стандарди за човекови права.

6.6 Фидбек и последователни активности

Важноста на активната соработка меѓу клиентот/носителот на одлуки и аналитичарот е повеќекратно истакната во ова упатство. Ова, исто така, се применува на евалуацијата на разузнавачкиот производ и фидбекот од клиентот, носителите на одлуки или другите корисници на аналитичкиот продукт. Аналитичарите и нивните раководители мора да знаат дали производот ги исполнил барањата и дали препораките придонеле кон донесените одлуки или последователните постапки. Аналитичарите, исто така мора да добијат фидбек за можни подобрувања. Испраќањето формулар за фидбек до клиентот набргу по поднесувањето на извештајот од анализата и претставувањето на аналитичкиот производ е мошне корисна практика. Треба да се организира последователен состанок каде ќе се дискутира за разузнавачкиот производ, фидбекот, соработката и одлуките, постапките или одлуките што уследи- ле. Со ова не само што се зголемува квалитетот на тековната задача, туку е и неопходно за професионален развој.

47 За практични информации за усното брифирање и презентации, види UNODC (2011a).

7. Имплементација на полициското работење водено од разузнавање (ILP)

Ова поглавје ќе даде графичко претставување на препорачаниот модел на ОБСЕ за полициското работење водено од разузнавање (ILP) и ќе ги објасни неговите главни компоненти, по што ќе следи подетално испитување на клучните барања во операционализирањето и имплементирањето на полициското работење водено од разузнавање (ILP). Иако се чини привлечно да се презентира матрица или формулар за имплементирањето на полициското работење водено од разузнавање (ILP), не постои универзален образец, а и не треба да постои зашто локалните и националните околности значително варираат. Секоја земја мора да го процени својот статус и да развие сопствен план за имплементација во контекст на постоечката законска рамка, култура, потреби, ресурси, и други основни национални/локални фактори и да го скрои својот пристап во согласност со тие клучни барања. Сепак, врз основа на некои заеднички прифатени начела, ОБСЕ има разработено рамковен модел за спроведување на полициското работење водено од разузнавање (ILP), којшто земјите членки на ОБСЕ се поканети да го користат кога го усвојуваат и имплементираат полициското работење водено од разузнавање (ILP).

Иако националните околности варираат, истражувањата покажуваат дека остварувањето на националните политики стратегии и имплементација на полициското работење водено од разузнавање (ILP), генерално зависи од следниве клучни фактори за успех:

- јасна законодавна рамка за полициското работење водено од разузнавање (ILP), којашто е во согласност со меѓународните стандарди за човековите права и за заштитата на податоци, а вклучува јасно дефинирани овластувања и процеси за да може агенциите да ги собираат, анализираат и споделуваат релевантните разузнавачки материјали;
- организациски структури што потпомагаат јасни стратешки насоки и оперативна соработка, како и процеси на донесување одлуки во опкружување со мноштво агенции и со одветен надзор;
- технологии за потпомагање на споделување информации преку интероперабилност на системите;

- знаење и вештини на целиот релевантен персонал; и
- колаборативна култура на споделување разузнавачки материјали за да се поддржи донесувањето одлуки ширум домените на работење.⁴⁸

Сите овие прашања ќе бидат разработени подоцна во ова упатство.

7.1 Моделот на ОБСЕ за полициско работење водено од разузнавање

Како што е објаснето во Поглавјето 3., полициското работење водено од разузнавање (ILP) е менаџерска рамка и рамка за донесување одлуки од врвот надолу. Оваа рамка обезбедува структура, методологија и повеќекратни процеси за систематско прибирање, споделување и анализа на релевантните информации, што служи како основа за информирано планирање и носење одлуки кај раководителите на органите на прогонот. Полициското работење водено од разузнавање (ILP) е наречено деловен модел на спроведување на законите, односно методологија што го води вршењето и управувањето со полициското работење.

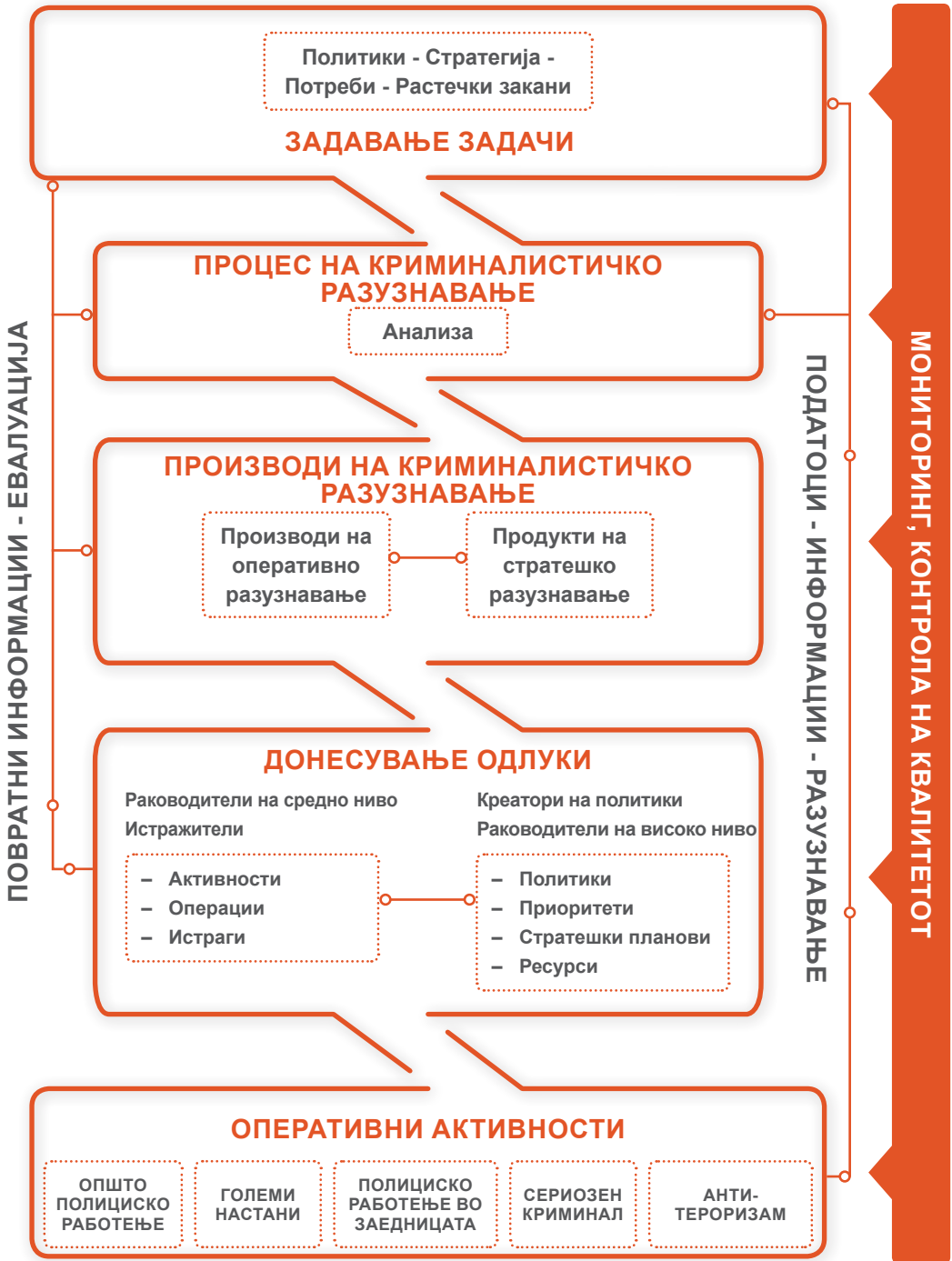
Концептуалниот модел 4-и презентира во Поглавјето 3. го истакнува односот меѓу трите клучни актери во рамки на полициското работење водено од разузнавање (ILP): криминалното милје, аналитичарите за криминалистичко разузнавање и носителите на одлуки. Моделот 4-и покажува дека носителите на одлуки им задаваат задачи и ги упатуваат аналитичарите со тоа што ги објаснуваат своите *намери (intent)*. Аналитичарите *го толкуваат (interpret)* криминалното милје преку нивната анализа и *влијаат (influence)* на носителите на одлуки со наодите. Врз основа на продуктите на анализата носителите на одлуки *влијаат (impact)* на криминалното милје преку постапките на органите на прогонот.

“Полициското работење водено од разузнавање е деловен модел за полициско работење[...] способен да инкорпорира области на активностите на полициското работење што не се поврзани со криминалот сам по себе, но сепак претставуваат значајни проблеми за заедниците и полициските служби. Со оваа еволуција, полициското работење водено од разузнавање се движи кон тоа да стане бизнис-пристап за ‘сите кривични дела, сите ризици, сите штети’ што го бараат многумина во полициско работење“. – **Ratcliffe (2016: 67)**.

Сликата број 7.1. е поедноставен графички приказ на главните чекори, клучните актери, процедури и производи во воведување на концептот на полициското работење водено од разузнавање (ILP) во пракса. Моделот може да се применува делумно или целосно на национално, регионално или локално ниво на органите на прогонот.⁴⁹

48 Види Австралиската стратегија за управување со криминалистичко разузнавање 2012-2015 (Commonwealth of Australia, 2012); и James et al. (2016).

49 Оваа графичка илустрација на предложениот модел на ОБСЕ на полициско работење водено од разузнавање (ILP) е разработена од страна на Одделението за стратешки полициски прашања при Секторот за транснационални закани на ОБСЕ, врз основа на дефинициите на Ratcliffe (2016). Презентацијата на текот на информациите во UNODC’s *Полициски информации и разузнавачки системи* (2006), исто така беше користена во разработката на дијаграмот.

Слика број 7.1 Модел на ОБСЕ на полициско работење водено од разузнавање

Моделот на полициското работење водено од разузнавање (ILP) ги вклучува следните главни чекори и компоненти::

ЗАДАВАЊЕ ЗАДАЧИ

Врз основа на политиките, стратешките и оперативни планови, растечките закани или идентификуваните потреби, националните, регионалните или локалните раководители на органите на прогонот задаваат задачи и даваат насоки на менаџментот на анализа, којшто ги распределува задачите на поединечните сектори, одделенија за анализа или поединечни аналитичари.

АНАЛИЗА ВО РАМКИТЕ НА ПРОЦЕСОТ НА КРИМИНАЛИСТИЧКО РАЗУЗНАВАЊЕ

Следејќи ги насоките и зададените задачи од менаџментот или барањата од истражителите, аналитичарите развиваат разузнавачки материјали во согласност со дефиниран процес на разузнавање. Додека анализата претставува компонента во срж на процесите, процесот понатаму го опфаќа и собирањето, обработката и подредувањето на информации. (Детален опис на шесте чекори на криминалистичкото разузнавање е даден во Поглавјето 6.)

ПРОИЗВОДИ НА КРИМИНАЛИСТИЧКОТО РАЗУЗНАВАЊЕ

Процесот на анализа генерира стратешки и оперативни производи на производите од криминалистичкото разузнавање, коишто се користат како основа за разработка на стратешки и оперативни планови, и за поддршка на криминалистичките истраги и другите операции на органите на прогонот, како и за давање приоритет и распределба на човечките и техничките ресурси.

ДОНЕСУВАЊЕ ОДЛУКИ

Ова упатство препорачува секоја земја да одржува структура на полициско работење водено од разузнавање (ILP) за донесување одлуки на национално, регионално и локално ниво, кога аналитичките извештаи/разузнавачките производи се користат како основа за донесување одлуки. Препорачаниот механизам е опишан во Поглавјето 7.5., а примерите од национални добри практики се претставени во Поглавјето 8.2.

ОПЕРАТИВНИ АКТИВНОСТИ

Сликата 7.1. наведува пет примери од областите на полициското работење каде може да се применат принципите на полициското работење водено од разузнавање (ILP). Ова секако не е конечна листа, а превентивно спроведување на законот, врз основа на оценетите и анализираните податоци и информации може да се примени во многу други области на полициското работење. Областите на оперативното полициско работење генерираат податоци, информации и разузнавање што се препраќаат преку јасно дефинирани комуникациски канали и се складираат во бази на податоци што дозволуваат натамошна анализа.

Проток на податоци и информации

За да функционира добро полициското работење водено од разузнавање (ILP), сите службеници на органите на прогонот треба да споделуваат и препраќаат преку јасно дефинирани механизми и комуникациски канали, релевантни податоци, информации и разузнавање коешто го примаат и собираат преку своите активности и секојдневно работење. Споделувањето на податоци, информации и разузнавање треба да биде обврска на сите службеници на органите на прогонот, дефинирано во домашното право или други формални инструкции.

Фидбек и анализа

Аналитичарите и раководителите на анализа добиваат фидбек за квалитетот на нивната анализа и производите од криминалистичко разузнавање од раководителите на органите на прогонот, истражителите и другите корисници на нивните извештаи. Главен показател за квалитетот на производите на криминалистичкото разузнавање е нивното почитување кон дефинираните методологии и стандарди и степенот до кој тие ги исполнуваат очекувањата и барањата на нивните корисници, особено во поглед на стратешкото и оперативното донесување одлуки.

Мониторинг и контрола на квалитетот

Создавањето и одржувањето систем за мониторинг и контрола на квалитетот на моделот на полициското работење водено од разузнавање (ILP) е одговорност на високите раководители на органите на прогонот. Ова важи за сите планови, цели, процеси и чекори, вклучувајќи ја и евалуацијата на производите од криминалистичкото разузнавање, последователните активности по задавањето задачи и одлуки, придржувањето кон стандардите за човековите права и стандардите за заштита на податоци, како и ресурсите доделени за задачите. Секоја земја треба да воведо сопствен систем за управување со квалитет и контрола на квалитетот. Покрај интерниот мониторинг и контролата на квалитетот, функциите поврзани со полициското работење водено од разузнавање (ILP), како што се собирањето, складирањето, обработката и споделувањето на податоци, информации и разузнавачки материјали, исто така треба да се предмет на независен надзор.⁵⁰

Иако моделот на полициско работење водено од разузнавање (ILP) е расчленет во пет главни чекори и потпроцеси, треба да се потенцира дека сите компоненти на моделот се интерактивни и се влеваат една во друга, што често придонесува да е неопходно повторно да се поминат претходните чекори. На пример, процесот на анализа често открива празнини во разузнавањето, што повремено бара ново задавање задачи или водење истрага.

Како што е споменато погоре и како што често се истакнува во ова упатство, целиот кадар на органите на прогонот зема активно учество и придонесува кон полициското работење водено од разузнавање (ILP). Моделот на полициското работење водено од разузнавање (ILP) се потпира на податоци и информации од сите нивоа, оддели и одделенија на органите на прогонот. Оттука, свеста и обуката, како и јасните стандардни оперативни процедури на полициското работење (ILP) за сите нивоа треба да се поставени, заедно со соодветните заштитни мерки и механизмите за отчетност и надзор.

7.2 Предизвици и клучни барања во имплементацијата

При истражувањето идентификувани се неколку предизвици и предуслови за полициското работење водено од разузнавање со цел остварување на целиот свој потенцијал. Откриено е дека полициското работење водено од разузнавање може да има значајно и мерливо влијание само ако се спроведува со значителни организациски и културни промени на лидерството.⁵¹ Исто така, треба да се забележи дека неодлучноста да се направат вакви реформи се покажа како значителна пречка за спроведувањето на полициското работење водено од разузнавање.

50 Како пример за добри практики, види Министерството за внатрешни работи на Република Србија (2016: 45-49).

51 Како пример на добри практики, види го Министерството за внатрешни работи на Република Србија (2016: 45-49).

Како дополнение на овие предизвици, усвојувањето и спроведувањето на полициското работење водено од разузнавање често „се заканува на воспоставениот поредок, културата, идентитетот на организацијата и нормите, вредностите и моралот на неговите вработени“ и „на вработените кои ретко ги поздравуваат промените“.52 Доминацијата на културата на исполнување на должностите и оперативните статистики, каде акцентот се става на мерењето на резултатите, е истакната како уште една важна причина за неодлучноста кон промените во рамките на органите за спроведување на законот.53 Оттука, воведувањето на полициското работење водено од разузнавање како нова рамка за донесување одлуки во рамките на органите за спроведување на законот претставува особен предизвик затоа што често бара нови методи на раководење и промена на културата во рамките на раководниот кадар во полицијата. За да се извлече максимумот од потенцијалот на полициското работење водено од разузнавање, мора да се случи сеопфатна промена, вклучувајќи темелна подготовка, консултација и мерки за подигање на свеста, низ сите нивоа на организацијата пред и во текот на имплементацијата.

“Во крајна линија, изгледите за каква и да е организациска реформа се без исклучок ограничени со степенот во кој оние со реална моќ во рамките на институцијата веруваат дека промената е во нивен најдобар интерес и ќе донесе практична полза за институцијата.”

– James (2016: 26).

Покрај гореспомнатите предизвици, идентификувани се и други предуслови за успешно спроведување на полициското работење водено од разузнавање:

- квалитетен избор на персоналот, соодветна обука и остручен персонал;
- компетентно насочување, управување и контрола на разузнавачката работа;
- соодветни бази на податоци, компјутерска опрема и софтвер за анализи; и
- квалификувани раководители кои знаат како да ги користат продуктите на разузнавачката анализа.⁵⁴

Следните поенти даваат генерални насоки за планирање на усвојувањето и спроведувањето на полициското работење водено од разузнавање. Иако основниот модел на полициско работење водено од разузнавање може да се примени секаде, овие поенти треба да се стават во национален и локален контекст.⁵⁵

Национална законска рамка што овозможува спроведување на полициското работење водено од разузнавање, во согласност со меѓународните правни стандарди

- Националното законодавство треба да содржи конкретни одредби за полициското работење водено од разузнавање и да овозможи негово спроведување.
- Прибирањето, складирањето, обработката и споделувањето на податоци и информации мора да е во согласност со законите на земјата, кои пак строго се придржуваат кон меѓународните стандарди за човековите права и заштитата на податоци. Земјите членки на ОБСЕ се поттикнуваат да побараат техничка помош и совети за да се процени усогласеноста на овие закони со меѓународните стандарди.

52 James (2017: 7).

53 Parliamentary Joint Committee on Law Enforcement, *Истрага за прибирањето и користењето на криминалистичкото разузнавање* (Canberra: Parliamentary Joint Committee on Law Enforcement, Commonwealth of Australia), (2013: 47-49).

54 James et al. (2016: 24-25); Ratcliffe (2016: 127).

55 Овој Водич нема да даде детална листа, поради различните специфики на земјите туку, поскоро, ќе се фокусира на генералните и заедничките прашања во земјите членки на ОБСЕ, врз основа на ревидираната литература и прибранит инпут од номинираните експерти за спроведување на законите коишто го имаат ревидирано нартот на овој Водич и имаат дадено свој придонес.

7. ИМПЛЕМЕНТАЦИЈА НА ПОЛИЦИСКОТО РАБОТЕЊЕ ВОДЕНО ОД РАЗУЗНАВАЊЕ (ILP)

- Рамката на полициското работење водено од разузнавање, методологиите, внатрешните процеси и споделувањето и користењето на криминалистичко-разузнавачките продукти треба да ги почитуваат принципите на ОБСЕ за демократско полициско работење, што ја реafirмира важноста на владеењето на правото, човековите права, заштитата на податоците, полициската етика, отчетноста и транспарентноста, како и надворешниот мониторинг и контрола.⁵⁶

Политичка поддршка и владина и раководна посветеност на високо ниво

Пред да се усвои или спроведе полициското работење водено од разузнавање мора да се обезбедени и да е јасна политичката поддршка, свеста и посветеноста на раководството на владата, министерствата и органите за спроведување на законот на највисоко ниво.

Целосниот потенцијал на полициското работење водено од разузнавање нема да се достигне освен ако не се случи сите нивоа на органите за спроведување на законот да го познаваат моделот, неговите структури и процеси, како и своите улоги и одговорности во негови рамки.

Пристап на ниво на целата организација

- Полициското работење водено од разузнавање може да се примени во сите области на полициско работење.
- Полициското работење водено од разузнавање треба да се примени ширум организацијата, не само во нејзините специјализирани одделенија.
- Напорите да се смени културата кон онаа што ја потцртува „потребата да се споделат“ информациите треба да биде интегрален дел од управувањето со промената при воведувањето и имплементирањето на полициското работење водено од разузнавање.
- При полициското работење водено од разузнавање аналитичарите работат како директна поддршка на носителите на одлуки на сите нивоа на организацијата.

Национално стратешко планирање на органите за спроведување на законот, врз основа на стратешки анализи, вклучувајќи ги и проценките на заканата

- Националните стратешки планови, вклучувајќи го и поставувањето приоритетит, треба да се формулираат и врз основа на стратешки анализи и процени.
- Овие планови треба понатаму да се разработат во оперативни акциски планови.
- Треба да се распределат човечки, технички и финансиски ресурси во согласност со овие планови

Состаноци за стратешко и оперативно задавање задачи

- Состаноците и за оперативно и за стратешко задавање задачи треба да се одржуваат редовно, на локално, регионално и национално нивоа (види понатаму во Поглавјето 7.5.).
- Ефикасното прибирање на криминалистичко-разузнавачки податоци и нивната анализа има покажано дека генерира повеќе истражни и оперативни можности отколку што органите за спроведување на законот може да покријат. Оттука, идентификацијата и внимателното задавање задачи и давањето приоритет мора да се интегрална задача на стратешките и оперативните состаноци.
- За да се обезбеди донесување одлуки врз основ на разузнавачки информации, продуктите на оперативното и стратешкото разузнавање треба да се интегрираат во рамките за донесување одлуки и задавање задачи.

Прибирање и споделување податоци, информации и разузнавачки материјали

- Сите службени лица одговорни за спроведување на законот треба да се обврзани со закон или со други формални одлуки да ги споделат информациите што ги имаат примено во поглед на

⁵⁶ ОБСЕ (2008a: 12-13).

сомнежи за сторен криминал или осомничени сторители на кривични дела, преку механизми и канали за комуникација што се јасно дефинирани и се во согласност со домашното законодавство и меѓународните стандарди.

- Мора да се воведат доволен број заштитни механизми за да се заштитат човековите права на луѓето споменати во информациите собрани за цели на анализата.
- Треба да се воведат неопходните аранжмани за да се заштитат идентитетот и сигурноста на доушниците и сигурноста на свиркачите.
- Во рамките на важечките домашни и меѓународни законски рамки, кодовите за обработка и законите за заштита на податоци, властите треба да дозволат споделување податоци и информации меѓу државните органи и другите официјални институции.
- Релевантните органи може да направат формални аранжмани што дозволуваат стекнување и користење релевантни податоци и информации од извори што се надвор од државните институции, вклучувајќи ги локалните власти, невладините организации, граѓанското општество, приватниот сектор, регионалните и меѓународните организации, медиумите и јавноста, под услов тие аранжмани да се во границите на важечките домашни и меѓународни законски рамки. Овие аранжмани, исто така, мора да обезбедат соодветни заштитни мерки за да се погрижат дека властите не стекнуваат пристап кон ваквите податоци спротивно на стандардите за човековите права и заштитата на податоци.
- Националните системи за евалуација на информации, вклучувајќи ги и кодовите за ракување и дисеминација на информации, треба да се утврдат и воведат со формална одлука.
- Сите службени лица на органите за спроведување на законот треба да се добро запознаени со овие кодови и да ги применуваат на сите информации што ги добиваат и поднесуваат.

Централизирана агенција/оддел за криминалистичко разузнавање

- Овој Водич препорачува во секоја земја да дејствува еден централизиран национален оддел за криминалистичко разузнавање (НОКР).
- Во НОКР треба да се вработат припадници од различни институции.⁵⁷
- Претставниците на различните органи за спроведување на законот, како и другите органи застапени во Националниот оддел за криминалистичко разузнавање треба да имаат пристап до податоците и информациите на својата институција и треба со закон да им биде дозволено да ги споделуваат со претставниците од другите ентитети/органи претставени во рамките на НОКР, со почитување на домашните и меѓународните законски рамки.
- Националниот оддел за криминалистичко разузнавање треба да биде одговорен за националната база на податоци од криминалистичко разузнавање.
- Националниот оддел за криминалистичко разузнавање треба да биде одговорен за спроведување стратешка и оперативна анализа, вклучувајќи проценки на заканата, на национално ниво.
- Националниот оддел за криминалистичко разузнавање треба да помага на регионалните/локалните оддели/одделенија за криминалистичко разузнавање, кога е релевантно тоа.⁵⁸

Криминалистичка анализа и проценки на заканата

- Националните власти треба да ги поднесуваат формалните одлуки и стандардните оперативни процедури за транспарентни методи и процеси на анализа и проценка на закани.
- Видовите и структурите на продуктите од криминалистичкото разузнавање треба да се одлучуваат на национално ниво, со што на целокупноста на органите за спроведување на законот ќе им биде дадена заедничка рамка за известување.

57 See further in sub-chapter 7.4.3 on central-level criminal intelligence mechanism. See also an example of a good practice from Sweden in sub-chapter 8.2.3.

58 Recommendations on managing intelligence units are presented in UNODC (2011b: 51-59).

7. ИМПЛЕМЕНТАЦИЈА НА ПОЛИЦИСКОТО РАБОТЕЊЕ ВОДЕНО ОД РАЗУЗНАВАЊЕ (ILP)

- Извештаите на криминалистичкото разузнавање врз основа на заеднички прифатените меѓународни стандарди и формати, ги појаснуваат и поттикнуваат прекугранична и меѓународна соработка во однос на криминалистичките прашања.

Интероперабилност и сигурност на информатичката технологија

- Меѓусебно поврзаните интероперабилни или самостојни платформи на структурите на информатичката технологија што го поддржуваат полициското работење водено од разузнавање треба да делуваат на национално, регионално и локално ниво..
- Националниот оддел за криминалистичко разузнавање треба да има пристап до сите достапни податоци, информации и разузнавачки материјал во посед на регионалните и локалните оддели за криминалистичко разузнавање и други органи за спроведување на законот.
- Треба да постојат соодветните безбедносни карактеристики, во согласност со формалните одлуки и стандардните оперативни процедури, домашното законодавство и меѓународните стандарди, вклучувајќи детални механизми за логирање и внатрешни контроли, како и јасно дефинирани и регистрирани нивоа на пристап.
- Овие формални одлуки и стандардни оперативни процедури треба да ја покриваат физичката сигурност, безбедноста на документите, безбедноста во информатичката технологија и безбедноста на персоналот, вклучувајќи и одобрување и заднински проверки на персоналот кога е релевантно тоа.⁵⁹
- Базите на податоци за криминалистичкото разузнавање и споделување на податоци, информации и разузнавачки материјал треба да се предмет на мониторинг и контрола од независна надворешна контрола, орган основан со закон за да обезбеди придржување кон домашното законодавство во согласност со меѓународните стандарди за човековите права и одредбите за заштита на податоците, и да обезбедат делотворни и достапни правни лекови во случај на повреда на правата.

Механизми и практика на повратни информации

- Раководниот кадар и аналитичарите кои ги примаат информациите од службените лица за спроведување на законот треба да дадат повратни информации за да поттикнат натамошно споделување.
- Раководниот кадар, истражителите и другите корисници на продукти на анализа треба да дадат повратни информации на аналитичарите околу квалитетот на аналитичките продукти за да поттикнат прогрес и подобрувања.

Управување и контрола на квалитет

- Националното раководство на органите за спроведување на законот е одговорно за: развој и одржување на систем за мониторинг и контрола на квалитетот на сите нивоа на имплементацијата на полициското работење водено од разузнавање; задавање задачи и донесување одлуки; цели и исходи; интерни процеси; продуктите од криминалистичкото разузнавање; материјали и опрема; и човечки ресурси вклучувајќи обука и исполнување на должностите од страна на персоналот.
- Комплетниот разузнавачки процес во секоја земја треба да биде предмет на внатрешни и надворешни механизми за надзор.

59 UNODC (2011b: 39-50).

Соработката и споделувањето разузнавачки материјали со заедницата на органите за спроведување на законот на регионално и меѓународно ниво

- Во согласност со домашното законодавство, меѓународните стандарди и инструментите за меѓусебната правна помош, националната стратешка анализа и проценките на закана треба да се споделуваат со релевантните земји со кои се соработува и со соодветните регионални и меѓународни организации.
- Споделувањето на разузнавачките материјали со органите на странска земја треба да биде врз основа на домашното право коешто исцртува јасни параметри за размената на разузнавачки материјали, вклучително условите што мора да се исполнат за да се разменат разузнавачките материјали, субјектите со кои може да се споделат разузнавачки материјали, како и заштитните механизми што се применуваат при размената на разузнавачки материјали.⁶⁰
- Треба да се преземат проактивни чекори за да се спроведат заеднички истраги и операции водени од разузнавање на регионално и меѓународно ниво, врз основа на заедничките криминалистички предизвици идентификувани и претставени во извештаите од анализата и проценката на заканата.

7.3 Анализа и донесување одлуки во органите за спроведување на законот

Проактивното спроведување на законите бара разузнавање и стратешко планирање. Дополнително на зголемените барања за зајакната ефикасност на ресурсите, одреден број надворешни и лични фактори на влијание се одразуваат на носителите на одлуки, како што е претставено на сликата број 7.2.

Слика број 7.2. Надворешни и лични влијанија врз носителите на одлуки
Извор: Ratcliffe (2016: 118).

60 Генерално собрание на Обединетите нации „Специјален извештаител за унапредување и заштита на човековите права и темелните слободи при борбата против тероризмот, Martin Scheinin“. UN Human Rights Council, 17 мај 2010, A/HRC/14/46: членови 26, 38 и 90.

7. ИМПЛЕМЕНТАЦИЈА НА ПОЛИЦИСКОТО РАБОТЕЊЕ ВОДЕНО ОД РАЗУЗНАВАЊЕ (ILP)

Носителите на одлуки во модерните органи за спроведување на законот мораат да живеат со фактот дека широк спектар на фактори на влијание се одразува на нивното секојдневно работење и нивните клучни одлуки. Квалитетниот полициски менаџмент, вклучувајќи го и донесувањето одлуки, бара квалитетни продукти на анализа и остручени аналитичари кои се способни да ги поддржат раководителите со тоа што ќе им обезбедат прилагодени извештаи. Бидејќи повеќето одлуки на органите за спроведување на законот директно ги засегаат животите на луѓето, и бидејќи сите службени лица за спроведување на законот даваат отчет за своите постапки,⁶¹ основата на информации за овие одлуки станува особено важна. Овие факти и натаму ја нагласуваат релевантноста на полициското работење водено од разузнавање како рамка за донесување одлуки на раководно ниво.

“Како чест индикатор за слабост во полицијата во однос на донесувањето одлуки може да послужи примерот кога аналитичарите си задаваат себеси задача и/или го преземаат водството во определувањето стратешки приоритети. Полициските лидери во зрелите системи за донесување одлуки преземаат подиректна улога во пренесувањето на нивната намера преку задавањето задачи на единицата за разузнавање и анализа. Иако остануваат отворени за влијанија за растечки закани што можеби не им се на радарот, искусните командири не дозволуваат одделението за анализата при полицискиот оддел да талка без водство, туку обезбедуваат надзор и водство.” – Ratcliffe (2016: 83).

Дури иако аналитичарите секогаш мораат да ги изградат нивните аналитички наоди врз основа на неутрална евалуација и проценка, тие треба да имаат увид во опкружувањето на носителот на одлуката, вклучувајќи ги потенцијалните правни, политички, организациски и финансиски ограничувања. Тие мора да се земат предвид кога се разработуваат и претставуваат препораки. Бесцелно би било аналитичарите да презентираат препораки што се јасно несоодветни за клиентот или му се недостижни.

7.4 Нивоа на механизми за криминалистичко разузнавање

За полициското работење водено од разузнавање потребни се организациски структури, административни процедури и процедури на донесување одлуки и механизми за комуникација меѓу сите нивоа. Ова поглавје ќе ги претстави механизмите заразузнавање (одделенија/оддели/органи) што го поддржуваат применувањето на полициското работење водено од разузнавање. Една од клучните задачи на секое ниво на механизмот за криминалистичко разузнавање е да обезбеди анализа и проценки со цел донесување одлуки врз основа на информации од страна на раководните структури.

7.4.1 Механизам за разузнавање на локално ниво/ниво на станица

Механизмот за разузнавање на локално ниво/ниво на станица ги опфаќа проблемите со криминалот, сторителите на кривични дела и безбедноста и сигурноста што се одразуваат на

61 Council of Europe, The European Code of Police Ethics - Совет на Европа, Европски кодекс на полициска етика (Strasbourg: Council of Europe Publishing, март 2002): членовите 26, 38 и 90.

основните единици на полициската команда на ниво на заедницата или на ниво на полициската станица. Во зависност од големината и структурата, секое локално ниво треба да има единица за криминалистичко разузнавање или тим одговорен за сите релевантни оперативни задачи на криминалистичкото разузнавање на своето ниво.

Оваа единица треба да биде предводена од командир од ист ранг како и раководителите на оперативните и истражните единици на локално ниво/ниво на станица.

Криминалистичкото разузнавање на локално ниво/ниво на станица ги поддржува локалните планирања, операции и истраги. Поконкретно, тоа:

- ги поддржува општите оперативни полициски служби во одговорот на секојдневниот криминалитет и во одржувањето на јавниот ред и мир на локално ниво или на ниво на полициска станица;
- обезбедува аналитичка поддршка за истрагите на локално ниво/ниво на станица;
- обезбедува полициски регистри, бази на податоци и процеси на криминалистичко разузнавање со податоци и информации ;
- доставува релевантни податоци, информации и разузнавачки материјали на регионалните и/или националните оддели за криминалистичко разузнавање за натамошна обработка;
- врши и презентира анализа и проценка на ризикот за локални настани; и
- обезбедува аналитичка поддршка за локалната превенција на криминалитетот.

7.4.2 Механизам за криминалистичко разузнавање на регионално ниво

Делот за регионално криминалистичко разузнавање ги опфаќа задачите што засегаат повеќе од една основна единица на полициската команда. Негови главни задачи и одговорности се идентификување на секојдневните криминални закани на регионално ниво, размена на соодветни информации и обезбедување потенцијалт и ресурси за да се поддржат активностите на локално и регионално ниво. Одделот/одделението за регионално криминалистичко разузнавање треба да биде на исто ниво и предводен од лица на ист ранг како раководителите на регионалните операции и истраги, под директен надзор на регионалниот директор на полицијата.

Одделот/одделението за регионално криминалистичко разузнавање ги поддржува единиците за криминалистичко разузнавање на локално ниво по нивно барање. Неговата главна улога е да даде поддршка на планирањето на регионално ниво, како и на операциите и истрагите.

Поконкретно, тој:

- развива и спроведува годишни планови за криминалистичко разузнавање на регионално ниво;
- систематски прибира соодветни податоци, информации и разузнавачки материјали на регионално ниво и ги доставува до регионалната централизирана база на податоци, достапна до централизираното тело за криминалистичко разузнавање во секоја земја (понатаму во текстот: Националниот оддел за криминалистичко разузнавање);
- ги препраќа релевантните податоци, информации и разузнавачки извештаи до локалните и националните нивоа;
- врши стратешка анализа и проценка како поддршка на раководниот кадар во донесувањето одлуки и планирањето на регионално ниво;
- обезбедува поддршка за регионалната превенција на криминалот; и
- поддржува истраги и операции против регионалниот и прекуграничниот криминал, вклучувајќи го и транснационалниот организиран криминал.

7.4.3. Механизам за криминалистичко разузнавање на централно ниво

Националниот оддел за криминалистичко разузнавање треба да се позиционира во рамките на седиштето на националните органи за спроведување на законот (полициска управа/национална криминалистичка агенција) и да биде предводен од висок полициски службеник. Главната улога на националниот оддел за криминалистичко разузнавање е да изготвува разузнавачки извештаи за поддршка во донесувањето одлуки за борба против сериозните закани на национално ниво, особено од транснационалниот организиран криминал, тероризмот и насилниот екстремизам и радикализацијата што водат кон тероризам.

Меѓу клучните одговорности се:

- разработка и спроведување на годишен национален план за криминалистичко разузнавање;
- подготвување и претставување на националната проценка за заканата од сериозниот и организиран криминал;
- подготвување и претставување други стратешки проценки за поддршка на управувањето и планирањето на органите за спроведување на законот на национално ниво;
- обезбедување поддршка на криминалистичкото разузнавање на регионално ниво;
- поставување стандарди и координирање на работата на криминалистичкото разузнавање во рамките на земјата;
- дејствува како национално тело за контакт со странските органи за спроведување на законот и организации во однос на криминалистичкото разузнавање; и
- вршење истражувања и стремеж кон професионален развој на локално, регионално и национално ниво.⁶²

Идеално, националниот оддел за криминалистичко разузнавање треба да е субјект за спроведување на законот составен од претставници од повеќе институции, во кој ќе бидат вработени експерти од различни релевантни органи и државни институции, при што секој експерт има пристап до информациите и базите на податоци од својата институција, а со закон му е дозволено да ги споделува податоците и информациите со персоналот од други тела/институции застапени во националниот оддел за криминалистичкото разузнавање. Во зависност од структурите на безбедносниот сектор во секоја земја, во рамките на Националниот оддел за криминалистичкото разузнавање може да се застапени следниве државни органи:

- Гранична полиција
- Воспитно-поправни служби
- Царина
- Единица за финансиско разузнавање
- Крајбрежна стража/поморска полиција
- Разузнавачки и безбедносни агенции
- Полиција
- Даночни органи
- Специјализирани агенции за спроведување на законот каде што е соодветно

Органите/институции претставени во рамките на националниот оддел за криминалистичко разузнавање можеби ќе претпочитаат да изготват формални договори за соработка меѓу нив и националниот оддел за криминалистичко разузнавање. Во рамките на ваквите договори, некои од земјите членки на ОБСЕ избраа да ги назначат претставниците на горепосменатите органи/институции како офицери за врски во рамките на националниот оддел за криминалистичко разузнавање.

62 Види, исто така, препораки за управување и поставување стандарди за единиците за кривично разузнавање во UNODC (2011b: 51, 61).

7.5 Состаноци за задавање задачи и координација

Извесен број од земјите членки на ОБСЕ имаат разработено проактивни механизми за донесување одлуки, а водени од разузнавање, обично наречени „состаноци за задавање задачи и координација“, „состаноци за водење и координација“ или „состаноци за споделување и брифинг“. *Состаноците за задавање задачи и координација* се одвиваат на сите три нивоа: локалните, регионалните и националните. Нивната главна цел е: да ги соберат на едно место релевантните претставници на органите за спроведување на законотод сите нивоа, за да се донесат одлуки за плановите, приоритетите операции и истрагите, врз основа на документите за анализа и проценка; да ги идентификуваат празнините во информациите /разузнавањето, на кои треба да се најде одговор; и да решат за распределбата на финансиските и човечките ресурси. Ваквото устројство е во основата на полициското работење водено од разузнавање, затоа што тоа ги пренесува резултатите од анализата во процедурите за раководење, што прави донесувањето одлуки да е поинформирано, разузнавачки водено, транспарентно и отчетно. Понатаму, создавањето механизми за криминалистичко разузнавање што служат за донесување одлуки на секое ниво му овозможуваат на раководниот кадар во полицијата да им даде приоритет на задачите на органите за спроведување на законот во согласност со идентификуваните и проценетите закани, и да ги распореди расположливите финансиски, човечки и други ресурси во однос на приоритетите. Идентификувањето на празнините во разузнавањето, барањата на разузнавањето и задавањето задачи на органите/одделенијата за да се исполнат овие барања е, исто така, важна задача на состаноците за донесување одлуки на секое ниво. За да се обезбеди протокот на информации и координација меѓу нивоата, претседачот или друг претставник од наредното ниво подолу учествува во гореспомнатите состаноци.

Овој Водич сугерира состаноците за задавање задачи и координација да се поделат на *стратешки состаноци за задавање задачи координација* и *оперативни состаноци за задавање задачи и координација*, од друга страна.

7.5.1. Стратешки состаноци за задавање задачи и координација

Како што укажува името, овие состаноци треба да се фокусираат на стратешки прашања и се одржуваат многу поретко од оперативните - вообичаено двапати годишно или на секои три месеци. Во некои земји *стратешките состаноци за задавање задачи и координација* се одржуваат на сите три нивоа, но повообичаено е само на централно/национално ниво. Овие состаноци треба да се фокусираат на стратешкото планирање и поставувањето стратешки приоритети и цели, врз основа на стратешка анализа и проценка на заканата, како и на организациското деловно планирање и буџетските циклуси. Се препорачува *стратешкото задавање задачи и состаноците за координација* да ги определуваат и постават приоритетите за националните барања на разузнавањето, превенцијата и спроведувањето, врз основа на наодите од стратешката анализа и проценките за заканата. Откако ќе се донесе ова множество одлуки, на овие состаноци треба да се одлучува за ресурсите што се потребни за да се спроведат стратешките избори.⁶³

7.5.2 Оперативни состаноци за задавање задачи и координација

Овој Водич препорачува оперативните механизми на полициското работење водено од разузнавање за донесување одлуки да се одржуваат на сите три нивоа, еднаш седмично или на

63 See national examples of good practice introduced in sub-chapter 8.2.

7. ИМПЛЕМЕНТАЦИЈА НА ПОЛИЦИСКОТО РАБОТЕЊЕ ВОДЕНО ОД РАЗУЗНАВАЊЕ (ILP)

секои две седмици. Оперативните и истражните раководители треба да присуствуваат на нив заедно со раководителите од одделот за криминалистичко разузнавање и од релевантните одделенија/сектори за анализа, како и други експерти, доколку е потребно. Се препорачува највисоко рангираниот оперативен раководител да го води секој од состаноците. Зависно од нивоата и националните/регионалните/локалните околности, *оперативните состаноци за задавање задачи и координација*, главно, се одговорни за: преточување на стратешките планови во акциски планови, усогласување на барањата, приоритетите и ресурсите; евалуирање на новите или ажурираните извештаи на оперативното разузнавање и донесувањето одлуки за новите истраги или оперативни активности или за да се завршат или комбинираат активностите; идентификување на празнините во информациите и разузнавачките материјали и задавање задачи на единиците/одделот за криминалистичко разузнавање за да ги пополнат празнините, како и следење на тековниот оперативен напредок.

7.6 Обука и подигање на свеста

Обуката е клучен фактор за прогресот во секоја организација. Кога се планира и спроведува полициското работење водено од разузнавање, од суштествена важност е да се изготви план за обука и да се спроведе координирана обука на сите органи за спроведување на законот. Се очекува сите вработени да ги научат не само вештините неопходни за нивното работење, туку да ги разберат и улогите на другите членови, за да придонесат кон севкупните резултати на полициското работење водено од разузнавање. Преку обука, вработените треба да го разберат полициското работење водено од разузнавање, начинот на кој функционира разузнавачкиот процес, што и како да придонесат кон процесот и како да го употребат. Културата на споделување информации треба да биде во посебен фокус во рамките на обуката за сите нивоа. Покрај ова, обуката треба да ги опфати и законските обврски поврзани со функциите на полициското работење водено од разузнавање и релевантните меѓународни стандарди за човековите права и за заштитата на податоци, во соодветен обем, во согласност со нивото и функциите на службените лица.

“За да успее полициското работење водено од разузнавање и да се развие како централна парадигма на полициското работење во XXI век, тогаш, осврнувањето кон обуката и образованието за практиките на намалување на криминалот, не само за аналитичарите, туку и за полициските командири и носителите на клучни одлуки во системот на кривична правда, ќе биде од клучна важност и токму тоа може да биде клучната детерминанта за одлучување за иднината на полициското работење водено од разузнавање.”

– Ratcliffe (2016: 143).

Свест на високо ниво

Како што претходно е нагласено, политичката поддршка и големата заложба на владата за полициското работење водено од разузнавање се се предуслов за негово успешно спроведување. Ова бара подигање на свеста на повисоките нивоа, вклучувајќи го и она меѓу политичарите, владините службеници во сите релевантни министерства и државни агенции, јавните обвинители и други клучни претставници на обвинителството, како и повисокиот раководен кадар на сите органи и служби за спроведување на законот.

Обука на лидерството и раководството на органите за спроведување на законот

Главна цел на оваа обука е да се демонстрира како рамката на полициското работење водено од разузнавање, а особено анализата, може да ги поддржи креаторите на политики и лидерите на органите за спроведување на законот во нивното донесување на одлуки и планирање. Успешната обука на раководниот кадар ќе резултира со зголемено ниво на разбирање на потенцијалот на полициското работење водено од разузнавање, како да се задаваат задачи на аналитичарите и како да се користат продуктите на анализата во оперативното и стратешкото донесување одлуки и планирање. Ваквата обука, исто така, на носителите на одлуки ќе им обезбеди разбирање за релевантните национални и интернационални стандарди за човековите права и за стандардите за заштитата на податоци, како и за можните прашања во врска со човековите права што може да се појават при полициското работење водено од разузнавање и како може да се одговори на нив.

Обука на аналитичарите

Оваа обука обично се дели на обука за стратешка и за оперативна анализа, во согласност со двете главни категории на анализа. Аналитичарите мораат да учествуваат на најкомплексна обука за да ги разберат улогата и функциите на криминалистичката анализа во рамките на органите за спроведување на законот, како и законската рамка и законските барања што се применуваат на различните методи на прибирање информации, како и споделувањето и користењето на информации. Развивањето на вештини и компетенции за прибирањето и структурирањето на податоци и информации, како и за вршењето детална анализа, изведување заклучоци и презентирање препораки, исто така, треба да биде вградено во обуката. Понатаму, обуката на аналитичарите опфаќа: вештини за пишување извештаи; соработка меѓу анализата и истрагите, како и меѓу анализата и донесувањето одлуки; методи на анализа, алатки, техники и софтвер за анализа; извори на информации; кодови за евалуација; и законските рамки, човековите права и полициската етика поврзана со сите овие задачи. Обуката може да се презентира во неколку фази и за различни нивоа.

Обука на истражители

Истрагите вклучуваат оперативна разузнавачка работа. Оттука, истражителите треба да поминат адекватна обука за полициско работење водено од разузнавање пред да започнат да работат на истрагите. Обуката на истражителите треба да содржи вовед во оперативна анализа и како таа може да ја поддржи криминалистичката истрага, како и за соработката меѓу аналитичарите и истражителите.

Обука на униформираната полиција

Униформираната полиција е во директен контакт со јавноста и со лицата вклучени во криминални дејствија, па оттука претставува значаен извор на информации за разузнавачкиот сектор. Сите униформирани полициски службеници треба да присуствуваат на општата обука за полициско работење водено од разузнавање и нејзините главни компоненти, вклучувајќи ги и нивните одговорности во рамките на моделот на полициско работење водено од разузнавање.

Обука на кадетите

Обуката за полициското работење водено од разузнавање треба да е вклучена во рамките на основната полициска обука. Особено е важно да се разјаснат сите основни концепти во рамките на полициското работење водено од разузнавање, за да се одбегнат евентуалните непотребни мистификации околу прашањата на криминалистичкото разузнавање. Треба да се вложат напори да се воведат криминалистичко-разузнавачката работа како дел од вообичаените полициски активности, област што ќе биде привлечна за идните полициски службеници.

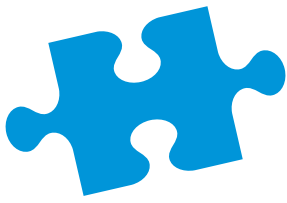
8. Полициско работење водено од разузнавање во практиката

Во претходните поглавја фокусот беше на разјаснување на концептот на полициско работење водено од разузнавање и на процесот на криминалистичко-разузнавачката анализа, претставувајќи некои од клучните предизвици и предуслови за успешна примена на полициското работење водено од разузнавање, а се дадоа и сугестии за организациско устројство неопходно за да се потпомогне делотворната имплементација на полициското работење водено од разузнавање.

Поглавјето 8 се надградува на претходните поглавја нудејќи бројни практични примери на полициско работење водено од разузнавање, почнувајќи од поглавјето за тоа како проценката на заканата има улога од витално значење во одговорот на сериозниот и организираниот криминал. По ова следат пет примери на добри практики од националната имплементација на полициското работење водено од тероризмот и насилниот екстремизам и радикализацијата што води кон тероризам.

8.1 Полициско работење водено од разузнавање, проценки на заканите и стратешко планирање при таргетирањето на организираниот криминал

Организираниот криминал се заканува на мирот и безбедноста на луѓето, го загрозува уживањето на човековите права и го поткопува економскиот, социјалниот, културниот, политичкиот и граѓанскиот развој на општествата ширум светот.⁶⁴ Органите за спроведување на законот, сепак, можат да истражат само мал процент од информациите и разузнавањето што ќе го добијат за организираниот криминал и организираниите криминални мрежи во рамките на нивните надлежности. Оттука, проценката на сериозноста на овие закани и одлуката за приоритети и распределувањето на расположливите човечки, финансиски и технички ресурси е од витална важност. Моделот на полициско работење водено од разузнавање ја дава потребната рамка за модерен пристап и за организациските структури да го усвојат она што вообичаено се препознава како единствена остварлива опција за справување со транснационалниот организиран криминал, имено, анализата на податоци и информации, споделувањето и соработката, освртот на идентификувани и проценети закани на приоритетен и таргетиран начин.

„Сериозниот и организиран криминал ќе остане високо динамичен и брзо ќе ги експлоатира промените во поширокото опкружување. Органите за спроведување на законот [...] се соочени со предизвикот да држат чекор со технолошките иновации и растечките комплексни криминални потфати што продираат во сите сектори на економијата и општеството - истовремено лимитирајќи ги своите расходи или, во многу случаи, справувајќи се со буџетите што се намалуваат. Отсликувајќи го криминалот, полициското работење станува покомплексно и борбата со криминалците сега бара досега непознато ниво на специјализација и експертско знаење. Органите на прогонот ќе мора да најдат начини да ги помират буџетските ограничувања со потребата од високо специјализирано знаење. [...]

Напредната аналитика на податоци може да помогне на органите за спроведување на законот да им дадат приоритет на нивните напори и да се вклучат во, навистина, умното и оптималнополициско работење водено од разузнавање.” – ЕВРОПОЛ (2015: 44).

8.1.1 Циклус на политики на Европската Унија

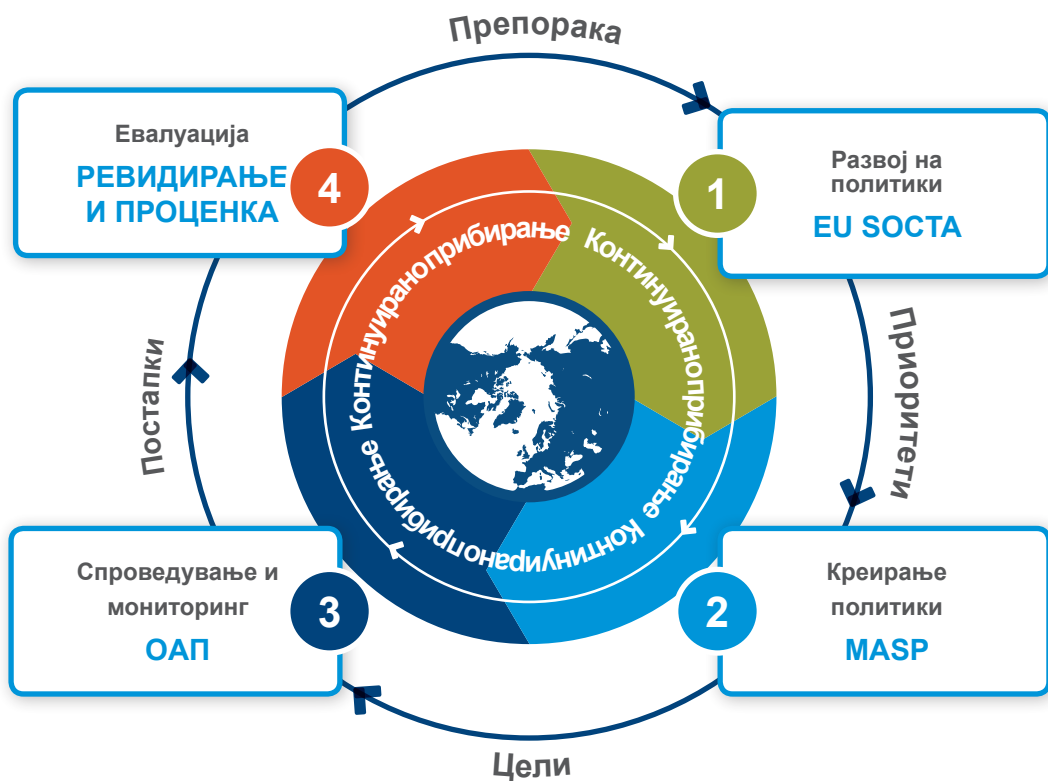
Европската Унија формално го одобри полициското работење водено од разузнавање во 2005 година.⁶⁵ Оттогаш, се изготвуваат заеднички стратешки планови и оперативни акциски планови на ниво на Унијата за сузбивање на организираниот криминал, со користење на пристап на полициското работење водено од разузнавање. Во 2010 година, Европската Унија го усвои *Циклусот политики на Унијата за сериозен и организиран криминал*, коишто се претставени тука како пример на добри практики за осврнување на транснационалниот организиран криминал во согласност со принципите на полициското работење водено од разузнавање.⁶⁶

Циклусот на политики на Европската Унија се стреми да испорача кохерентна рамка и силни оперативни акции за таргетирање на најприсутните криминални закани со кои се соочува Унијата. Циклусот на политики обезбедува можност и е насочен кон интеграција меѓу различните структури во мултидисциплинарен пристап, вклучувајќи и генерирање синергии меѓу органите за спроведување на законот и и органите за гранично управување и олеснување на натамошната соработка меѓу европските агенции, како и со субјектите кои не се дел од Европската Унија.

Секој циклус на политики трае вкупно четири години и се состои од четири главни чекори, како што е претставено на сликата број 8.1.

65 Совет на Европската Унија. „Заклучоци на Советот за полициско работење водено од разузнавање и развојот на проценката на закани од организиран криминал“ - „Council conclusions on intelligence led policing and the development of Organized Crime Threat Assessment (OCTA)“. Doc. 10180/4/05, REV 4 (Брисел: 3 октомври 2005 година).

66 Совет на Европската Унија - „Заклучоци на Советот за создавањето и имплементацијата на циклус политики на Унијата за организиран и сериозен меѓународен криминал“ - „Council conclusions on the creation and implementation of a EU policy cycle for organized and serious international crime“. 3043rd Justice and Home Affairs Council Meeting (Brussels: 8 and 9 November 2010).

Слика 8.1 Циклус на политики на Европската Унија за справување со сериозниот и организиран криминал
ПСП: Повеќегодишни стратешки планови
ОАП: Оперативни акциски планови

ЧЕКОР 1 – Проценка на Европската Унија на закани од сериозен и организиран криминал (SOCTA)

SOCTA е разработена и објавена од страна на ЕВРОПОЛ во соработка со Советодавната група за SOCTA (составена од земјите членки на Европската Унија, агенциите на Унијата, Европската комисија и Генералниот секретаријат на Советот), со поддршка од трети земји и организации - партнери на ЕВРОПОЛ.

Бидејќи методологијата е одобрена од страна на Советот на министри за правда и внатрешни работи на Европската Унија, тој има јасна законска рамка и силна политичка поддршка.⁶⁷

“Од стратешки приоритети па сè до оперативна акција, [SOCTA] ќе се погрижи пристапот воден од разузнавање да е во сржта на справувањето со главните криминални закани со кои се соочува Европската Унија.” – ЕВРОПОЛ (2010).

Процесот SOCTA на ЕВРОПОЛ вклучува:

- подготовка и одобрување на детални барања за клиентите;
- подготовка и одобрување на методологијата;
- идентификација на разузнавачки предуслови;
- собирање податоци;
- анализа на податоци;
- подготвување на SOCTA извештај, вклучувајќи листа на клучни закани и ризици; и
- претставување на резултатите и препорачаните приоритети

Процесот на анализа се врши со фокусирање на четири елементи; собрани се конкретни податоци секој од нив (види табела број 8.1.):

- области/видови на сериозен и организиран криминал;
- организирани **криминални групи/мрежи и индивидуални сторители вклучени во** сериозниот криминал;
- опкружување: ранливости, можности и инфраструктура; и
- **ефекти и штета.**

Основната проценка на заканата се врши преку спроведување квалитативна анализа на два типа показатели, прикажани во првите две колони на табелата број 8.1. Сепак, заканата може да предизвика штета само доколку постојат ранливости. Оттука, со цел да се обезбеди сеопфатна проценка на ризиците што произлегуваат од овие закани, треба да се идентификуваат, анализираат и проценат дополнителни елементи на ранливост, можности / веројатности, како и ефектот и штетата. Јавниот документ за методологијата SOCTA ги наведува следниве закани и показатели на ризик што треба да се проценат во процесот SOCTA, прикажани во табелата број 8.1.

67 Совет на Европската Унија - „Процена на заканата од сериозниот и организираниот криминал 2017 година - ревидирана методологија“ - „Serious and Organised Crime Threat Assessment 2017 – Revised methodology“. Doc. 14913/15, CRIMORG 128 (Брисел: 11 декември 2015 година).

Табела број8.1. Збир на показатели анализирани во текот на процесот SOСТА

ПРОЦЕНКА НА ЗАКАНИТЕ		ПРОЦЕНКА НА ЗАКАНИТЕ И РИЗИКОТ	
Области/видови на криминал	Криминални групи/ мрежи	Релевантни криминални фактори од опкружувањето	Ефекти/штета
Расположливост на ресурсите	Области/видови криминал во кои се активни	Економска ситуација	Финансиско влијание
Побарувачка и понуда	Полкриминални активности	Геополитичка ситуација	Влијание на општеството
Број на групи активни во областа/ видот на криминал	Националност	Транспортна и логистичка инфраструктура	Влијание на здравјето
Еволуција на областите/ видовите криминал	Големина на групата	Јавни ставови	Влијание на животната околина
Географска димензија	Финансиски ресурси	Иновација	
Други области/ видови на криминал	Човечки ресурси	Интернет и нови технологии	
Користен modus operandi	Финансиски профит	Законодавство	
	Други ресурси	Активности на органите за спроведување на законот	
	Структура, тип	Криминалистички приоритети на Европската Унија поставени од Комитетот за оперативна соработка за внатрешна безбедност	
	Експертиза		
	Соработка		
	Modus operandi		
	Географски димензии		
	Флексибилност и адаптивност		
	Противмерки		
	Корупција и влијание во јавниот сектор		
	Користењена законски деловни структури		
	Перење пари - ниво на софистицираност		
	Надворешно насилство		

Проценките на законите не се описни извештаи за сегашната состојба, туку гледаат кон иднината. Тие ги изнесуваат заклучоците со листа на клучни закани и препораки за тоа како да подредат по приоритет. Извештаите СОСТА на ЕВРОПОЛ се поднесуваат до Постојаниот комитет на Европската Унија за оперативна соработка во сферата на внатрешна безбедност каде за нив се дискутира во рамките на политичкиот процес на креирање политики на ниво на Унијата. Оттука, конечната одлука е комбинација на проценката на професионални експерти и политички гледишта.

ЧЕКОР 2 – Повеќегодишни стратешки планови

Врз основа на СОСТА, Советот на министрите за правда и внатрешни работи на Европската Унија донесува формална одлука за приоритетните области на криминалот за наредните четири години. Кога се креираат овие политики, Советот ги зема предвид коментарите од земјите-членки на Европската Унија, агенциите и партнерските земји надвор од Унијата.

За секој од приоритетите, експертска група од најзасегнатите земји подготвува четиригодишен повеќегодишен стратешки план. Овие мултидисциплинарни планови содржат листа на стратешки цели што треба да се остварат во текот на четиригодишниот циклус. Клучните показатели на остварувањето, временската рамка, пресвртниците и одговорните органи/лица се вклучени во сите планови. Постојаниот комитет на Европската Унија за оперативна соработка во сферата на внатрешна безбедност ги усвојува повеќегодишни стратешки планови, давајќи им формален статус и обезбедувајќи финансиски ресурси.

СТЕП 3 – Оперативни акциски планови и Европска мултидисциплинарна платформа против криминалните закани (ЕМРАСТ)

Секој повеќегодишен стратешки план се разработува во Годишен оперативен акциски планспоред приоритет. Сите годишни оперативни акциски планови (ГОАП) ги опишуваат чекорите и постапките на институциите и агенциите на Европската Унија, како и постапката што ќе биде спроведена од страна на одделните национални власти.

Заедничките акции во рамките на ГОАП се извршуваат во рамките на механизмите на Европската мултидисциплинарна платформа против криминални закани (ЕМРАСТ). Овој механизам обезбедува структурирана платформа за соработка за релевантните земји членки, институциите и агенциите на Европската Унија, како и вклучените партнери што не се дел од Унијата. Спроведувањето на секој ГОАП е предводено од доброволен водач од земја членка на Европската Унија, а имплементацијата се надгледува на национално ниво од страна на националните координатори за ЕМРАСТ (НКЕ) назначени во секоја земја членка на Унијата. ЕВРОПОЛ обезбедува административна и логистичка поддршка за проектите на ЕМРАСТ и го следи нивниот напредок.

ЕВРОПОЛ, исто така, ги назначува менаџерите за поддршка на ЕМРАСТ за да обезбеди аналитичка и оперативна поддршка за сите криминалистички приоритети. Постојаниот комитет на Европската Унија за оперативна соработка во сферата на внатрешна безбедност ги одобрува ГОАП и ја следи нивната имплементација врз основа на извештаите на секои шест месеци.

Сите национални власти на Европската Унија се поканети и охрабрени да ги интегрираат ПСП и ГОАП во своите годишни национални процеси на планирање и нивните заложби органите за спроведување на законот да се спротивстават на сериозниот и организираниот криминал. Релевантните агенции на Европската Унија, исто така, се поттикнуваат да ги отсликаат приоритетите и акциските планови во нивните годишни програми за работа.

ЧЕКОР 4 – Ревидирање и оценка

Делотворноста на ГОАП и нивното влијание врз приоритетните закани ќе бидат ревидирани од страна на Постојаниот комитет на Европската Унија за оперативна соработка во сферата на внатрешна безбедност. Годишните извештаи на националните водители и периодичната проценка од страна на ЕВРОПОЛ даваат можности да се адаптираат или модифицираат ПСП или приоритетите, доколку е неопходно тоа. Постојаниот комитет на Европската Унија за оперативна соработка во сферата на внатрешна безбедност добива годишен извештај за состојбите и врши темелна и независна евалуација на крајот на секој циклус на политики. Лекциите научени од оваа евалуација служат како инпут за наредниот циклус политики.

8.1.2 Инструмент за проценка на организираниот криминал „Sleipnir“

Техниката „Sleipnir“ е изготвена за да се подобри стратешкото поставување приоритети преку обезбедувањето веродостоен, објективен метод што почива на експертиза во криминалистичката разузнавачка анализа за да помогне во рангирањето и споредбата на заканата од групите на организиран криминал, како и за да се идентификуваат празнините во разузнавањето.

Техниката „Sleipnir“ на разузнавачките аналитичари што работат на организираните криминални групи им обезбедува сеопфатен и транспарентен метод за да се разработат и презентираат препораките и разузнавањето што ги поткрепува, на концизен начин. Сепак, рамката и матрицата што се добиваат како резултат не се замислени да останат во изолација, туку треба да се отелотворат во контекст на стратешката аналитичка проценка што ги објаснува подробностите и значењето на споредбите.⁶⁸ Првично имаше 19 критериуми или атрибути со кои се проценуваа релативните нивоа на закана. На сите атрибути им се доделува вредност - или „непознато“ или од „нула“ до „високо“ - врз основа на нивната уочена магнитуда, но ажурираната верзија на техниката „Sleipnir“ го намали овој број на атрибути на 12. Ова услови процесот на собирање информации да е поефикасен, додека другите атрибути би се фокусирале на поучливо однесување. Сепак, треба да се разбере дека „Sleipnir“ е стратешка алатка што се користи за да помогне во определувањето на организациските приоритети, а не е осмислена да се користи како алатка за тактичко разузнавање.

Техниката „Sleipnir“, исто така, е втемелена во определени претпоставки што може да не ги отсликуваат сè покомплексните и пософистицирани врски меѓу меѓународните организираните криминални групи, како и меѓу овие групи и терористичките организации. Ова може да води до развој на стратешки приоритети што се фокусираат премногу на големи, софистицирани организации додека ги игнорираат помалите и потенцијално поопасните групи кои имаат врски со странски организиран криминал или тероризам.⁶⁹ Покрај ова, „Sleipnir“ е заснован на претпоставки што ги определуваат најголемите перципираните закани против канадското општество, и рангирањето на атрибутите не мора да ги одразува оние што се релевантни за други општества или надлежности.

68 Royal Canadian Mounted Police Criminal Intelligence. “Sleipnir Version 2.0, Organized Crime Groups Capability Measurement Matrix.” Royal Canadian Mounted Police (Ottawa, 2011).

69 Ratcliffe, Strang and Taylor (2014: 206-227).

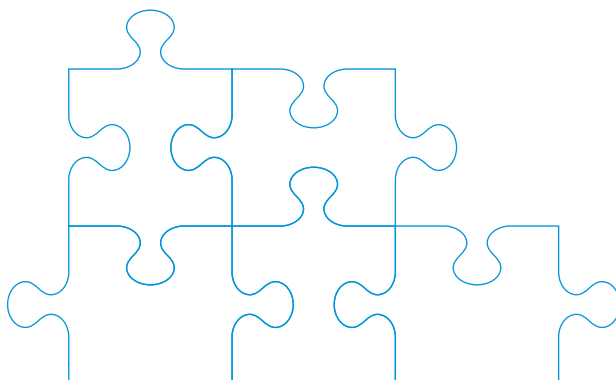
Табела број 8.2 Споредба на петте групи криминал со користење на Sleipnir моделот

	ГРУПА 1	ГРУПА 2	ГРУПА 3	ГРУПА 4	ГРУПА 5	СТЕПЕН НА ЗАКАНА
Корупција	Висок	Висок	Среден	Среден	Низок	Висок
Насилство	Висок	Висок	Среден	Среден	Среден	Среден
Инфилтрација	Висок	Висок	Среден	Среден	Среден	Низок
Перење пари	Висок	Висок	Среден	Среден	Среден	Нула
Колаборација	Висок	Среден	Среден	Среден	Среден	Непознат
Изолација	Висок	Среден	Среден	Среден	Среден	Непознат
Монопол	Висок	Среден	Среден	Среден	Среден	Непознат
Опфат	Среден	Среден	Среден	Среден	Среден	Непознат
Користење разузнавање	Среден	Среден	Среден	Среден	Среден	Непознат
Диверзификација	Среден	Среден	Среден	Среден	Среден	Непознат
Дисциплина	Висок	Среден	Среден	Среден	Среден	Непознат
Кохезија	Среден	Среден	Среден	Среден	Среден	Непознат

Клучна разлика меѓу категориите на закана „нула“ и „непознато“ е дали информациите за групата се собрани или не. Доколку групата не била истражувана или не била предмет на криминалистичко разузнавање, атрибутите без информации треба да се бодираат со „непознато“. „Непознато“ треба да се користи и кога има причина за сомневање дека групата има капацитет да претставува закана, но нема доказ дека ги користат своите способности и кога има конфликтни информации за нејзината способност, со недоволна сигурност за да се поткрепи судот.⁷⁰

Поткомпоненти на Sleipnir

Постојат 12 атрибути или „вредности“ во алатката Sleipnir, а тие одговараат на заканата што тие ја претставуваат за канадското општество. Во алатката, тие се рангирани од најголемата до најмалата закана за општеството. На пример, се смета дека „корупцијата е најголема закана од организираниот криминал, а по неа следи „насилството“.

70 RCMP „Sleipnir Version 2.0“. (2011: 2)..

8. ПОЛИЦИСКО РАБОТЕЊЕ ВОДЕНО ОД РАЗУЗНАВАЊЕ ВО ПРАКТИКАТА

Подолу е рангирањето што ги опишува овие 12 вредности (P, види подолу) што се користат за да се оценат различните криминални групи:

12. Корупција
11. Насилство
10. Инфилтрација
9. Перење пари
8. Колаборација
7. Изолација
6. Монопол
5. Опфат
4. Користење на разузнавањето
3. Диверзификација
2. Дисциплина
1. Кохезија

Бодирање

Секоја од овие 12 вредности може да се бодира со користење на следниот метод:

- Високо = $4 \times P$
- Средно = $2 \times P$
- Ниско = $1 \times P$
- Нула = 0
- Непознато = $2 \times P$

Каде P е бројот на поткомпонентата во листата погоре. На пример, доколку Монополот (#6) е висок, користењето разузнавање (#4) е средно, а насилството (#11) е ниско, тие ќе се бодираат на следниов начин

- Монопол = $4 \times 6 = 24$
- Користење на разузнавањето = $2 \times 4 = 8$
- Насилство = $1 \times 11 = 11$

Вкупниот износ ќе биде 43. Повисок износ, во споредба со други организации што се проверуваат, претставува повисоко ниво на закана .

8.2. Национални примери за спроведување на полициското работење водено од разузнавање

Во потпоглавјата 8.2.1. до 8.2.5. се дадени примери за имплементација на полициското работење водено од разузнавање во пет земји во Европа. Потпоглавјето 8.2.1. почнува со претставување на Националниот модел на разузнавање (National Intelligence Model) во Обединетото Кралство, каде полициското работење водено од разузнавање првпат беше развиено во деведесеттите години на минатиот век. Практичната примена на полициското работење водено од разузнавање во Обединетото Кралство и неговите организациски структури оттогаш се користат како модел за добра практика во многу земји ширум светот. По националниот модел на разузнавање следи куса презентација на креирањето политики и стратешкото планирање водени од разузнавање на органите за спроведување на законот во германската држава Северна Рајна–Вестфалија. Во потпоглавјето 8.2.3. е претставен шведскиот модел на полициско работење водено од разузнавање, како и заедничките национални заложби базирани на разузнавање при справување со сериозниот и организиран криминал во Шведска. Република Србија ги интегрираше специфичните правни одредби за полициското работење водено од разузнавање во новиот Закон за полиција усвоен во 2016 го-

дина и разработи Национален прирачник за полициското работење водено од разузнавање за српските органи за спроведување на законот. Овие мерки се претставени во Поглавјето 8.2.4. Последниот национален пример го опишува црногорскиот пристап кон проценките за закана од сериозниот и организиран криминал.

8.2.1 Националниот разузнавачки модел на Обединетото Кралство

Националниот модел на разузнавање е рамка за имплементација на полициското работење водено од разузнавање во Обединетото Кралство.⁷¹ Намерата на националниот модел на разузнавање е да се фокусира на оперативно полициско работење и да постигне непропорционално поголемо влијание од користењето на расположливите ресурси. Тој е заснован на јасна рамка за анализа на податоци и информации и овозможува користење на пристап за решавање на проблеми при спроведување на законот и на техники за превенција на криминалот. Очекувани исходи се подобрена безбедност на заедницата, намален криминал и контрола на криминалитетот и нередот што води до поголема сигурност и доверба на граѓаните. Националниот модел на разузнавање не е ограничен само за користење од страна на специјалисти. Тој е релевантен во сите области при спроведување на законот: криминалот и истрагите, нередот и безбедноста на заедницата. Свкупно, националниот модел на разузнавање е деловен модел за оперативно полициско работење.

Слика број 8.2 Националниот разузнавачки модел на Обединетото Кралство

Извор: NCIS (2000: 9).

71 Ова потпоглавје се изготви врз основа на два документа: (i) Национален разузнавачки модел на службите за криминалистичкото разузнавање (NCIS) (NCIS Corporate Communications, 2000); и (ii) Кодексот на практика - Национален разузнавачки модел на Националниот центар за извонредност во полициското работење (London Home Office, CENTREX, 2005).

Националниот модел на разузнавање поеднакво е модел за менаџерско донесување одлуки и опис на разузнавачките процеси и производи. Одлучувачки фактор при намалување на криминалот е проактивната улога на раководителите на органите за спроведување на законот.

Процесот се води на три нивоа: Ниво 1 (заедница/локално ниво), Ниво 2 (меѓуагенциско / регионално ниво) и Ниво 3 (национално/интернационално ниво).

На секое од овие нивоа, процесите и природата на разузнавачките производи во суштина се исти, иако деталната содржина на производите и природата на податоците на коишто треба да им се пристапи и да се обработат ќе варира. Сличноста низ целиот модел е намерно истакната за да се прошири разбирањето меѓу професионалците што работат на различни нивоа.

Националниот модел на разузнавање функционира или како самостоен систем за едно ниво на активност, или како интегриран модел каде на секое ниво има интеракција со другите, за подобро да се идентификуваат проблемите и нивните потенцијални решенија. Моделот ја опишува секоја разузнавачка единица во рамките на едно ниво, локално поставувајќи сопствени разузнавачки барања. Стандардизацијата на разузнавачките производи ќе даде најдобра основа за обезбедување вакви разузнавачки информации, но за тоа се потребни системи за пристап што на секоја разузнавачка единица ќе и овозможат да ги исползува податоците што ги имаат нејзините колеги.

Главен продукт на Ниво 3 е Годишната процена на законите во Обединетото Кралство, попрецизно насловена како *Национална стратешка процена на сериозен и организиран криминал*. Нејзе ја подготвува Националната криминалистичка агенција на Обединетото Кралство повикувајќи се на податоците обезбедни од полициските сили, кралската царина и акциза, разузнавачките и безбедносните агенции, како и други органи за спроведување на законот.

Националната стратешка процена дава сеопфатна слика за ризиците од сериозниот и организираниот криминал врз Обединетото Кралство и неговите интереси. Таа дава национален одговор со информации за тоа кои се приоритетите и кои дејства ќе се преземат, кои се очекуваните резултати и како ќе се мери успехот.

Групите за задавање задачи и координација, коишто се состануваат на сите три нивоа, се во сржта на националниот модел на разузнавање. Состаноците на овие групи се поделени на *Состаноци за стратешко задавање задачи и координација* и *Состаноци за тактичко задавање задачи и координација*. Целта на овие состаноци е да се договори Стратегијата за контрола што ги утврдува потребите за разузнавање и го поставува Планот за разузнавање, превенција и приоритетите за спроведување на законот, стремијќи се кон максимални резултати. Во оваа смисла, раководителите на органите за спроведување на законот мора да имаат добро разбирање за вистинската природа на проблемите со кои се соочуваат и механизам за донесување одлуки што ги идентификува приоритетите, потребните ресурси и кој може да наложи дејствување. Тој механизам е Процесот на задавање задачи и координација.

ЗАДАВАЊЕ ЗАДАЧИ И КООРДИНАЦИЈА

Слика број 8.3 Процеси на стратешко и тактичко задавање задачи и координација во Обединетото Кралство

Извор: NCIS (2000: 14).

Стратешко задавање задачи

Целите на состаноците за стратешко задавање задачи и координација се да се постави Стратегијата за контрола и да се преземат обврски околу главните ресурси, според поставените приоритети. Групата за стратешко задавање задачи и координација, отука, се состанува на квартална или полугодишна основа и го усогласува својот циклус со циклусите на деловно планирање. Работата на групата се извршува врз основа на проблемите и прашањата идентификувани во стратешката процена којашто, откако е разгледана во рамки на владините и локалните цели, се користи за да се определат и постават приоритетите за разузнавањето, спроведувањето на законот и превенцијата. Нејзината работа е завршена со распределбата на ресурсите и поставувањето на политиките што се потребни за да се оствари Стратегијата за контрола.

Тактичко задавање задачи

Групата за тактичко задавање задачи и координација се среќава седмично или секоја втора седмица. Таа има три главни улоги: да наложи и да примени тактичко мени според Стратегијата за контрола; да одговори на новите потреби и да провери дали договорените планови и нивното спроведување се според планот за исполнување на целите. Тактичкиот извештај за процена е клучниот разузнавачки продукт што го поттикнува тактичкото донесување одлуки.

Тактичките цели опфаќаат четири елементи:

- таргетирање на престапниците во согласност со приоритетите на Стратегијата за контрола;
- управување со критични места на криминал и нереди;
- истрага на кривични дела и инциденти коишто може да покажат дека се сериски поврзани;
- примена на спектар на превентивни мерки како што се видео надзор (CCTV) и шеми на осветлување или иницијативи за акција на заедницата.

Следењето на напредокот и поттикнувањето на работата во четирите полиња од тактичкото мени се во сржта на агендата за состанокот за тактичко задавање задачи и координација.

Разузнавачки водените процеси на стратешкото и тактичкото задавање задачи се засноваат врз четирите главни разузнавачки извештаи, накусо објаснети подолу.

Стратешки процени

Главна намена на Извештајот за стратешка процена е да ѝ даде на Групата за задавање задачи и координација точна слика за состојбата во нејзината област на одговорност и увид како таа слика се менува и како може да се смени во иднина. По дефиниција, ова е подолгорочен преглед на високо ниво за прашања поврзани со спроведувањето на законот и затоа не само што ги зема предвид тековните активности, туку и опфаќа прогноза за можниот развој на ситуациите. Стратешка процена направена на локално ниво ќе помогне во планирањето и креирањето политики во таа област и ќе придонесе кон пошироката слика на обрасци и трендови во регионот и на национално ниво.

Тактички процени

Тактичката процена ја сочинува основата за работа на Групата за тактичко задавање задачи и координација. Процената ќе може да ги идентификува растечките обрасци и трендови на коишто треба да се осврне вниманието, вклучувајќи и понатамошна анализа. Ќе се даде и осврт на напредокот во истрагите или превентивните иницијативи, како и на итните потреби од промени во ресурсите потребни за тактичките опции.

Профил на целта

Профилот на една цел (таргет) е за конкретна личност и содржи доволно подробности за да се покрене таргетирана истрага/операција или да се поддржи тековната операција против поединец или вмрежена група поединци. Тој ги покажува врските со други истраги (на сите нивоа на моделот) и може да содржи профили на ризик на потенцијално опасни сторители. Врз основа на откриените разузнавачки податоци, профилот на една цел опфаќа толкување на најдобриот тек на дејствување и предлози за пополнување на празнините во разузнавачката слика.

Профил на проблемот

Профилот на проблемот ги идентификува постојните и новопојавените сериски поврзани кривични дела или инциденти. Исто така тој ги идентификува утврдените и новопојавените критични места заедно со можностите за превентивна работа откриени преку разузнавањето. Во случај на препознавање на сериски поврзан криминал, кадешто се потврдени методите и се утврдени врските со потенцијалните сторители, профилот поддржува таргетирање и реактивна истрага, како и превентивни иницијативи.

Разузнавачки единици – приоритети на разузнавачката работа

На делотворна и безбедна разузнавачка единицаџа требаат четири главни средства накусо опишани подолу: соодветни извори на информации, соодветно организиран и остручен персонал, пристап кон широк спектар на продукти на знаење и системски продукти.

Извори на информации

Изворите на информации на коишто разузнавачкиот персонал треба да им пристапи се разновидни, како што се жртви, сведоци, затвореници, доушници и продукти за надгледување. Солидно опремен режим на разузнавање ќе може да пристапи до многубројни постоечки податоци, како и да преземе проактивно регрутирање на извори на информации, и да врши распоредување за да се пополнат идентификуваните празнини во разузнавањето.

Персонал

Второто потребно средство се луѓето. Од витална важност е да се именува разузнавачки раководител со соодветен статус за да ја предводи единицата и да се погрижи да им се даде смисол и значење на аналитичките техники и продукти, пред тие да се претстават на Групата за задавање задачи и координација.

Подеднакво е важно разузнавањето како дисциплина да биде соодветно претставено при раководните дискусии за финансиските и човечките ресурси. Разузнавачките единици треба да се опремени не само да постапуваат со податоци и информации што веќе се познати, туку и да собираат информации на проактивни или прикриени начини. Често ќе се идентификуваат празнини во разузнавањето што не можат да се пополнат со анализа и подредување на достапниот материјал. Разузнавачките единици мора да имаат вештини и способности како да се однесуваат со живи извори, како и можности за вршење технички операции за надгледување.

Доколку треба да се достигнат стандардите својствени за моделот, потребни се обучени аналитичари. Аналитичките техники и продукти се дел од стандардната програма за национална стручна обука за аналитичари од органите за спроведување на законот.

Продукти на знаење

Моделот потврдува дека разузнавачката дисциплина треба да се научи. На вработените им треба пристап до продуктите на знаење што обезбедуваат гаранции за квалитетот на моделот. Овие национални и локални продукти на знаење ги дефинираат правилата на однесување во работата или најдобрите практики според кои се завршуваат стручните процеси и условите во кои може да се одвива работата меѓу агенциите. Пристапот кон продуктите на знаење го оспособува персоналот за неговите улоги. Оттука, поимот „продукти на знаење“ опишува разновидни локални, регионални или национални правила и информации што треба да ги усвои разузнавачката стратегија на организацијата.

Системски продукти

Системските продукти се постројки што го овозможуваат собирањето, приемот, снимањето, складирањето и користењето на информации. Тие овозможуваат начини преку кои податоците се чуваат, повлекуваат и анализираат. Според националниот модел на разузнавање, на делотворните разузнавачки единици им треба пристап до бројни национални системи на податоци, до досиеја, предмети и разузнавачка документација на локалната полиција и до широк спектар на информации од отворени извори.⁷²

72 За подетални информации за системските продукти за разузнавачки единици, види го NCIS (2000).

Безбедност

Интегритетот на Националниот модел на разузнавање бара соодветни стандарди на физичка, еколошка, техничка и лична безбедност. Владината политика на безбедносна класификација ги поставува вообичаените стандарди за заштита на доверливи документи и други материјали низ сите владини агенции. Нејзините принципи ги опфаќаат и податоците што се чуваат на компјутерските и електронските системи за снимање.

Заштита на податоците

Раководните службеници се одговорни за развивање и спроведување на соодветни процедури и системи што ќе обезбедат личните информации на лицата да се чуваат во согласност со барањата на Законот за заштита на податоците на Обединетото Кралство од 1998 година и останатото релевантно законодавство. Управувањето со информации мора да е во согласност со Кодексот на практика за управување со полициски информации.

8.2.2 Северна Рајна-Вестфалија, Германија: Креирање политики и стратешко планирање

Државната полиција на Северна Рајна-Вестфалија во Германија го применува полициското работење водено од разузнавање, и го вклучува и во креирањето на политики и во стратешкото планирање.⁷³ Системот за стратешко управување и контрола е направен врз основа на четири столба што ги претставуваат клучните задачи на државната полициска служба:

- Превенција на опасност и одговор во итни случаи (ПО)
- Борба против криминалот (Истраги)
- Борба против сообраќајни незгоди (Сообраќај)
- Административни служби (АС).

Сите 47 регионални полициски управи во Северна Рајна-Вестфалија, иако различни по големина, имаат идентична организациска структура којашто се состои од четири дирекции коишто одговараат на клучните задачи, и дополнителен персонал кој му дава поддршка на шефот на полициската управа.

Како стратешка основа, Министерството за внатрешни работи идентификува приоритети на државно ниво во секој од четирите гореспоменати столбови (теренски стратегии). Тие се изготвуваат, се евалуираат периодично и се приспособуваат преку анализа на информации и податоци, подредени и вкрстено проверени од две државни агенции. Исто така, овој процес го одредува распределувањето на ресурси и буџетирањето за регионалната полициска управа според оптоварувањето.

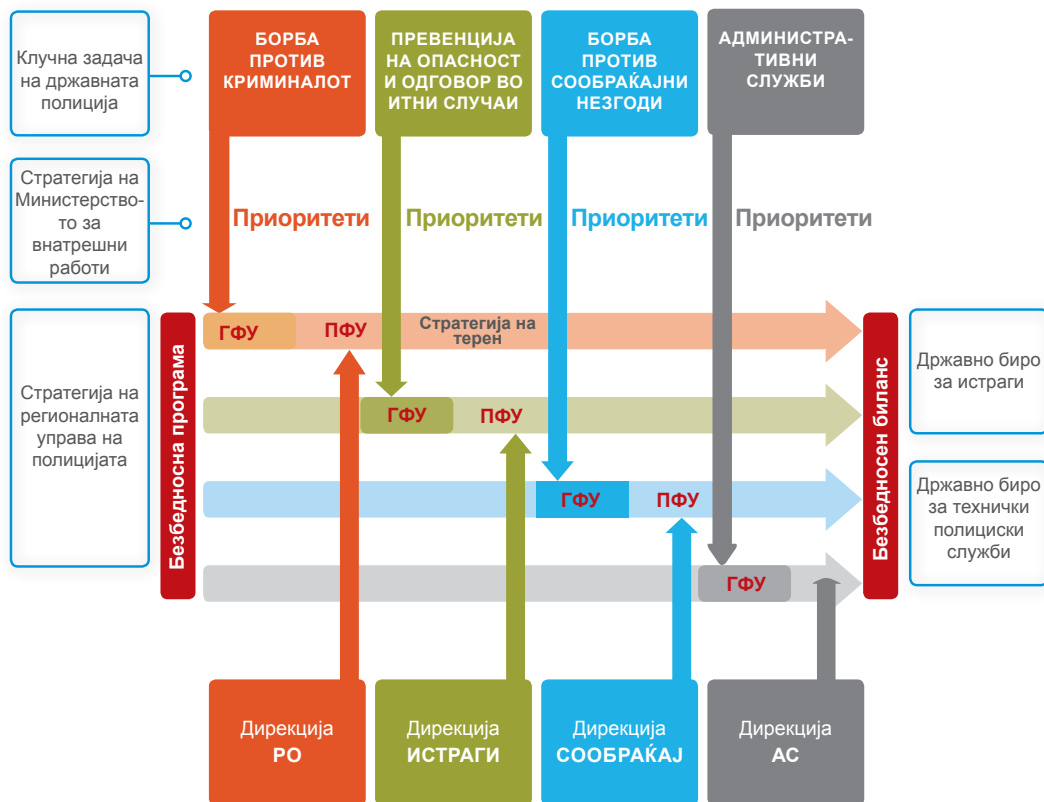
Примери на потенцијални приоритети:

- (ПО) Расположливост и достапност на полицијата;
- (Истраги) Намалување на малолетничкиот криминал;
- (Сообраќај) Намалување на сообраќајни незгоди кај постари луѓе;
- (АС) Расположливост на персоналот во рамките на регионалната полициска управа.

За секој од приоритетите, Министерството за внатрешни работи ги дефинира **Генерални-**

73 Одговорен орган: Landesamt für Zentrale Polizeiliche Dienste NRW, Дуйсбург, Германија.

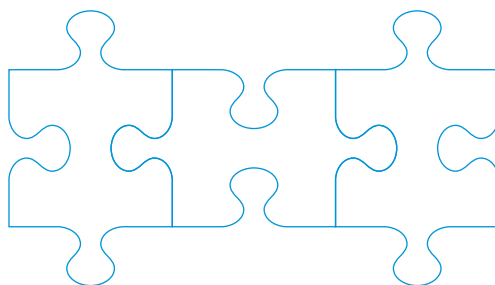
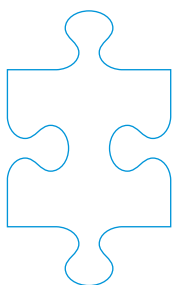
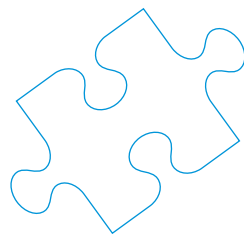
КРЕИРАЊЕ ПОЛИТИКИ И СТРАТЕШКО ПЛАНИРАЊЕ

ГФУ - Генерални фактори за успех

ПФУ - Посебни фактори за успех

Слика број 8.4 Креирање политики и стратешко планирање водено од разузнавање на Државната полиција на Северна Рајна-Вестфалија, Германија

те фактори за успех (ГФУ), коишто содржат мноштво стандарди, процедури и индикатори чијашто примена е задолжителна за сите регионални полициски управи. Тие мора да се вклучени во годишната **Безбедносна програма** на регионалните полициски управи којашто, исто така, ги опишува и нивните локални приоритети и цели, како и сродните мерки и одговорности. Обврзувачките регионални стандарди, процедури и показатели се нарекуваат **Посебни фактори за успех (ПФУ)**. Вообичаено, секоја дирекција на регионалната полициска управа е обврзана да придонесе кон остварувањето на целите на преостанатите три дирекции.

Во име на Министерството за внатрешни работи, двете државни агенции (Државното биро за истраги и Државното биро за технички полициски служби) се задолжени со периодична контрола и евалуација на теренските активности на регионалната полициска управа, што е, исто така, документирано во Безбедносниот биланс на регионалната полициска управа на крајот на годината. Форматот и структурата и на Безбедносната програма и на Безбедносниот биланс се пропишани и се идентични за сите регионални полициски управи. Тие сочинуваат основа за процес на повратни информации и интервенции, меѓу другото вклучувајќи и промовирање и поддршка на примери за најдобри практики. Како поддршка, развиени се споредбени групи на регионалните полициски управи со соодветни структурни податоци за да се овозможи и зајакне размената на искуства.

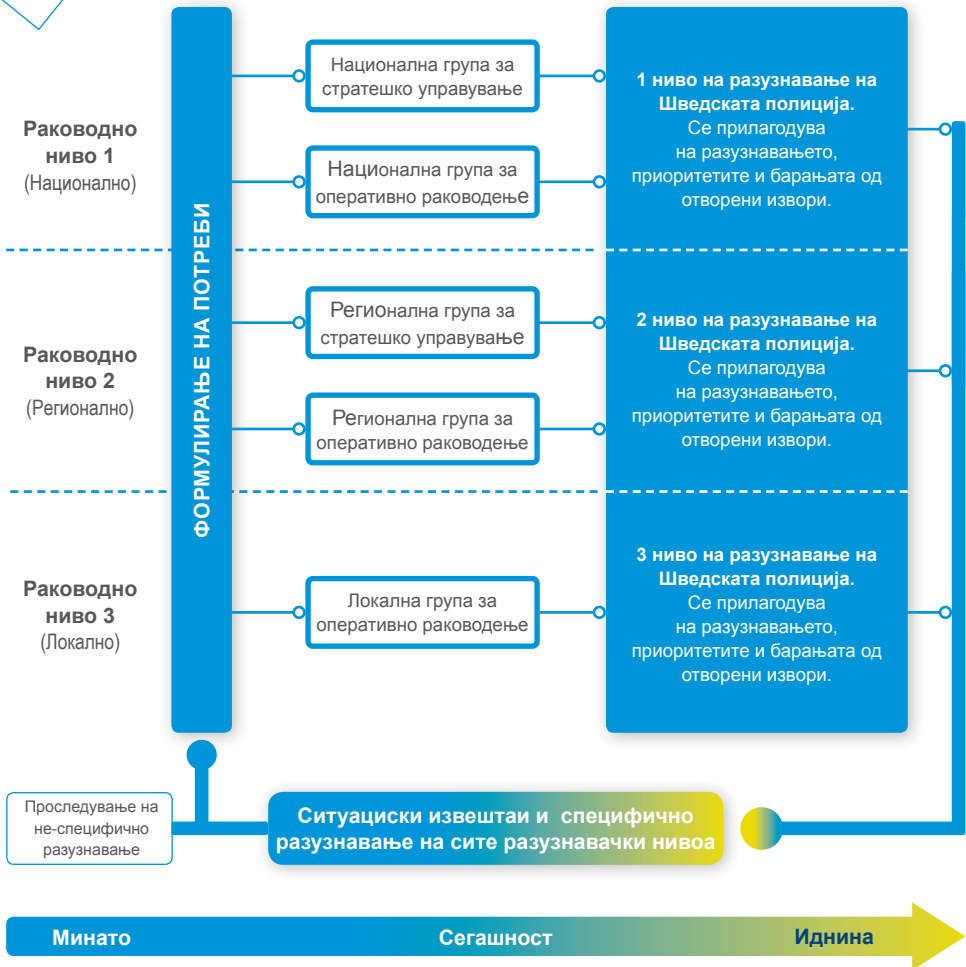
Предности на опишаниот модел:

- концентрација на клучни задачи во поглед на ограничените ресурси и буџет;
- зајакнување на локалната сопственост и одговорност на регионалните полициски управи земајќи ги предвид целите на државно ниво;
- стандардизација на системот за контрола и известување низ целата држава; и
- подобра компарација меѓу регионалните полициски управи.

8.2.3 Шведска: Организациски структури и структури за донесување одлуки во полициското работење водено од разузнавање

Шведската полиција мина низ огромни реформи во 2015 година, трансформирајќи се од 21 независна полициска служба секоја предводена од управувачка структура при Шведскиот национален полициски одбор, во единствена Национална полициска служба предводена од Национален комесар на полицијата, поделена во седум полициски региони и еден Национален оддел за операции. Овие организациски промени вклучија и создавање на нова структура и процеси на соработка и координација во полициското работење водено од разузнавање во Шведска на национално стратешко ниво, на национално оперативно ниво, на регионално стратешко ниво, на регионално оперативно ниво и на локално оперативно ниво. Организациската структура на шведскиот модел на полициското работење водено од разузнавање е структура на команда и контрола од врвот надолу. На сите состаноци на раководните групи на секое ниво присуствува претставник од следното подолно ниво, за да обезбеди координација и споделување на информации меѓу нивоата.

Со Националната група за стратешко управување претседава Националниот комесар на полицијата. Останати претставници се седумте регионални Полициски комесари, раководителот на Националниот оддел за операции и раководителите на други национални сектори, вклучувајќи ги финансиите, комуникациите и човечките ресурси. Националната група за стратешко управување има видео состаноци секоја втора седмица и традиционални состаноци секој месец. Главни одговорности на националната група за стратешко управување се да дискутира и да донесува одлуки за националните стратешки правци и планови и да одлучува за долгорочните приоритетни области, вклучувајќи ја и распределбата на ресурсите, врз основа на владините одлуки, стратешките извештаи и процени.

Слика број 8.5 Организациони структури и структури за донесување одлуки во шведскиот модел на полициското работење водено од разузнавање

Со Националната група за оперативно раководење претседава раководителот на Националниот оддел за операции. Останати претставници се замениците-шефови на седумте полициски региони, раководителот на Националниот сектор за оперативно планирање и раководителот на Националниот оддел за форензика. Оперативниот раководител на Шведската безбедносна служба и раководителот на Националниот оддел на јавното обвинителство од Шведските служби на обвинителството присуствуваат на состаноците како набљудувачи. Националната група за оперативно раководење секоја втора седмица има видео состаноци и секој месец традиционални состаноци. Главни надлежности на Националната група за оперативно раководење се да им даде приоритет на националните акции, операции и истраги, врз основа на разузнавачките извештаи од Националната единица за криминалистичко разузнавање сместена во Националниот оддел за операции на Шведската национална полициска служба.

Со Регионалните групи за стратешко управување претседаваат регионалните комесари на полицијата од седумте полициски региони. Останати претставници се шефовите на секоја од полициските области во регионот и раководителите на регионалните единици за човечки ресурси, финансии, и комуникации, како и на регионалните истражни и оперативни единици. Регионалната група за стратешко управување одржува состаноци секоја втора седмица. Главните одговорности на регионалната група за стратешко управување се да дискутира и донесува одлуки за регионалните стратешки правци и планови, и да одлучува за долгорочните приоритетни области, вклучувајќи и распределба на ресурси, врз основа на националните одлуки од страна на Националната група за оперативно раководење, стратешките извештаи и процени.

Со Регионалните групи за оперативно раководење претседаваат заменици-раководителите на секој од седумте полициски региони. Останати претставници се претседавачите на Локалните оперативни групи во секоја од полициските области во регионот и шефовите на регионалните истражни и оперативни единици. Шефот на секоја од регионалните разузнавачки единици има својство на известувач на Регионалните групи за оперативно раководење, коишто се состануваат секоја втора седмица. Главни одговорности на Регионалните групи за оперативно раководење се да им даде приоритет на регионалните акции, операции и истраги, врз основа на расположливите информации и разузнавачки извештаи од Регионалните разузнавачки единици. Регионалните групи за оперативно раководење може да донесат одлука за директно предложени дејствија на локално ниво и може да побараат оперативна и разузнавачка поддршка од национално ниво (Националната група за оперативно раководење).

Со Локалните оперативни групи претседаваат локалните полициски комесари. Останати членови се раководителите на подлокалните полициски области и раководителите на локалните истраги и операции. Раководителите на локалните разузнавачки групи имаат својство на известувачи на Локалните оперативни групи, коишто се состануваат еднаш седмично. Главни одговорности на Локалните оперативни групи се да донесуваат одлуки за локалните акции, операции и истраги врз основа на извештаите од локалните разузнавачки единици. Локалните оперативни групи може да побараат оперативна и разузнавачка поддршка од регионално ниво (Регионалните групи за оперативно раководење).

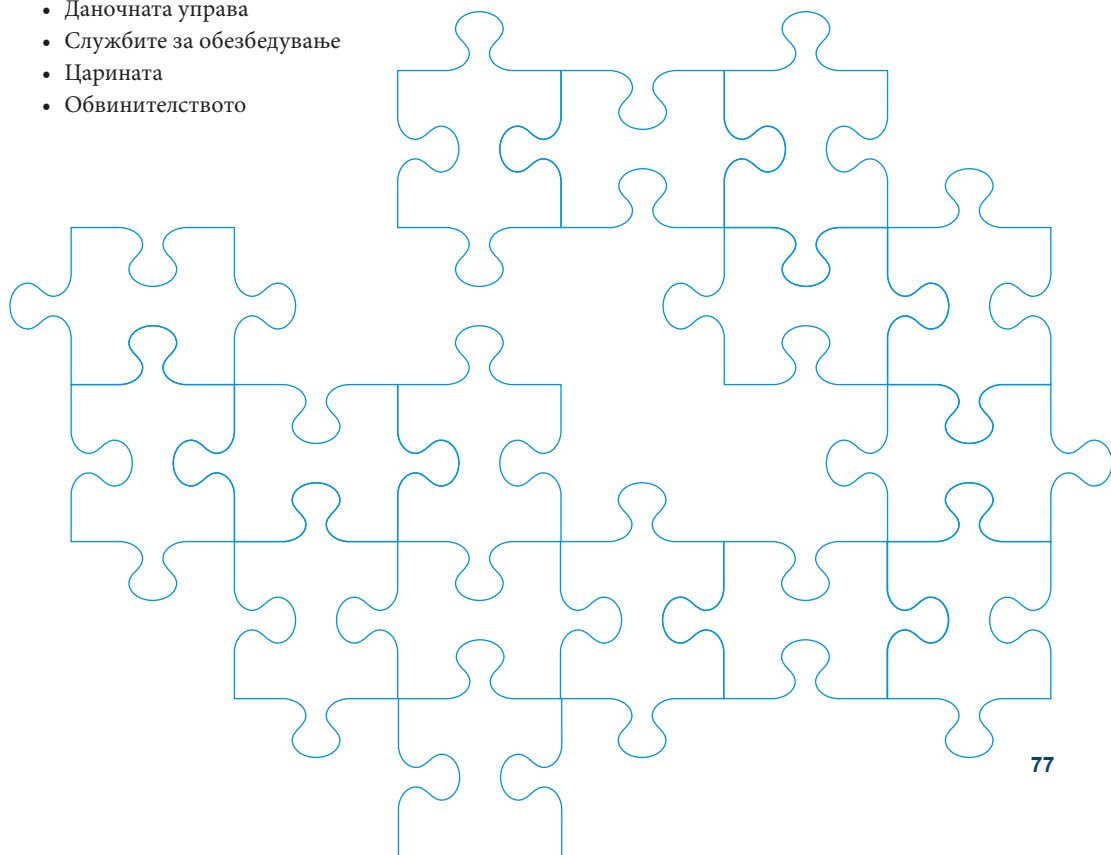
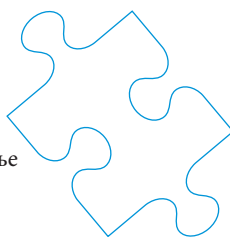
Заеднички национални разузнавачки и оперативни заложби за справување со организираниот криминал во Шведска

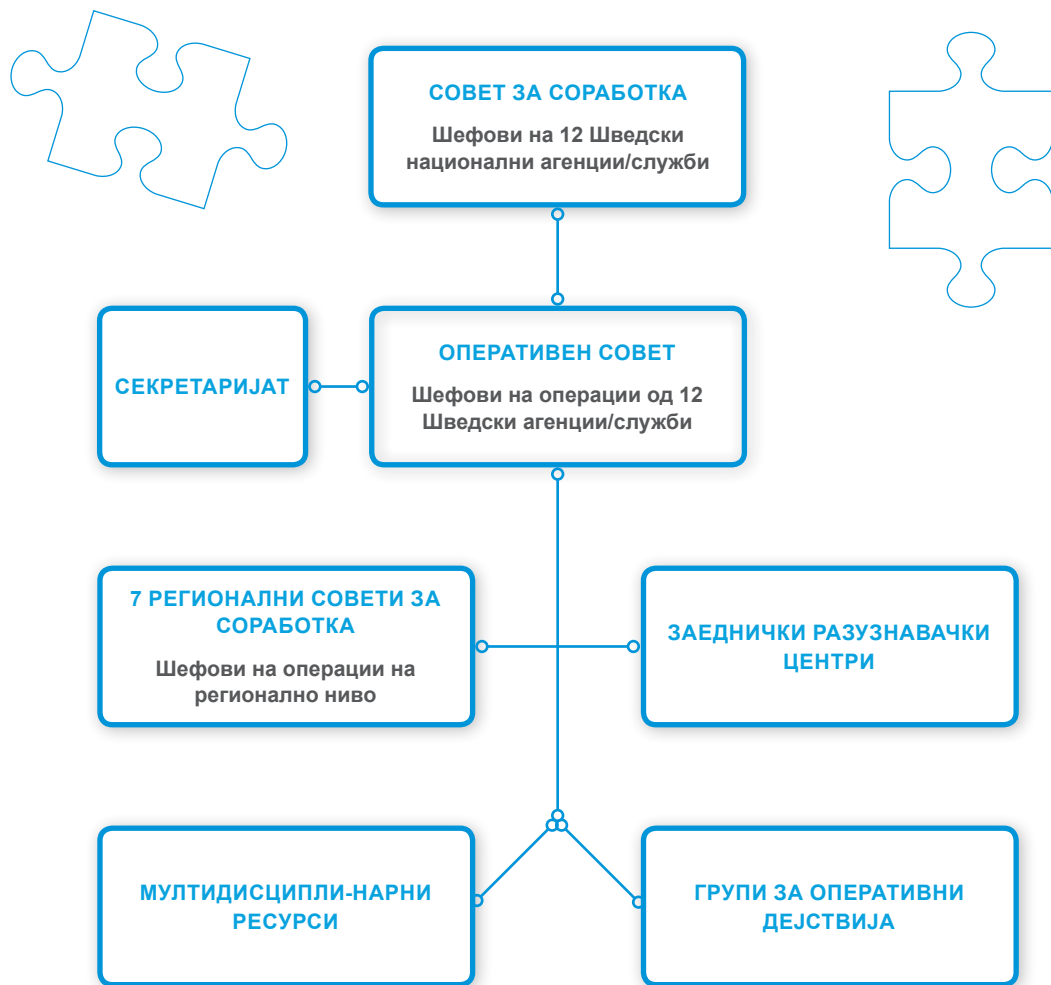
Во 2009 година девет шведски јавни служби потпишаа договор за соработка за да покренат заеднички разузнавачки и оперативни заложби да го превенираат и да се справат со организираниот криминал. Оваа национална иницијатива беше проширена во 2016 година за да се спроведува на регионално и локално ниво. Таа тече паралелно со структурите за имплементација на полициското работење водено од разузнавање опишани погоре и директно е поврзана со нив.

Овие заеднички акции се специфични разузнавачки, оперативни и истражни мерки, но тие претставуваат само еден дел од генералните заложби на Шведската полициска служба и органите што соработуваат со неа во борбата против организираниот криминал.

Следните 12 национални агенции/служби учествуваат и придонесуваат кон заедничките заложби против организираниот криминал:

- Шведската национална полиција
- Националниот завод за вработување
- Управата за економски криминал
- Агенцијата за социјално осигурување
- Затворските и службите за условно казнување
- Управата за извршување
- Одборот за миграции
- Шведската крајбрежна стража
- Даночната управа
- Службите за обезбедување
- Царината
- Обвинителството

Слика број 8.6 Заеднички национални разузнавачки и оперативни заложби за справување со организираниот криминал во Шведска

Сите овие 12 национални агенции учествуваат и соработуваат во повеќеагенциски форум, *Советот за соработка*, составен од шефовите на секоја агенција/служба што учествува во соработката и чиј претседавач е Шведскиот национален комесар на полицијата. Првенствена задача на овој Совет е да донесува одлуки за заедничка стратегија за справување со организираниот криминал во Шведска. Советот се состанува двапати годишно. За целите на координација и информирање, раководителот на последователната структура (Оперативен совет) функционира како известувач.

Под Советот за соработка е *Оперативниот совет*, чии главни задачи се да им се даде приоритет и да се операционализираат стратешките одлуки донесени од Советот за соработка. Оперативниот совет, којшто се состанува секој месец, исто така, донесува одлуки за користењето на Групите за оперативни дејствија и другите ресурси во заедничките истражни или оперативни задачи. Секоја од овие 12 агенции/служби има по еден претставник во Оперативниот совет, со којшто претседава раководителот на Националниот оддел за операции од Националната полициска служба, со што се поврзуваат двете структури и се обезбедува проток на информации.

Секретаријатот ја поддржува соработката, и оперативните совети и нивните процеси. Негови главни задачи се да ги планира, подготвува и изнесува предлозите за одлуки, да води записници и да обезбеди дека ќе се преземат последователни активности од состаноците на Советот за соработка и Оперативниот совет. Секретаријатот, исто така, има координативна улога и е одговорен за процесот поврзан со групите за дејствија.

Регионалните совети за соработка во сите седум региони на земјата имаат главни задачи да организираат заеднички акции на локално и регионално ниво. Тие одржуваат состаноци секој четири седмици и известуваат повторно до Оперативниот совет преку Секретаријатот.

Сите ентитети во рамките на заедничките заложби се поддржани од разузнавачки структури што се состојат од повеќеагенциски *Регионални разузнавачки центри* сместени во седумте полициски региони, како и повеќеагенцискиот *Национален разузнавачки центар* сместен при Националниот оддел за операции. Овие центри, со претставници од 11 агенции/служби што соработуваат⁷⁴, им даваат аналитички услуги и разузнавачки продукти на заедничките заложби. Во согласност со Законот од 2016 година, сите овие агенции/служби не само што имаат дозвола, туку имаат и обврска едни со други да ги разменуваат податоците, информациите и разузнавањето за разузнавачките задачи спроведени во рамките на форумот, кога се сузбива криминална активност од сериозна природа, спроведена на организиран и систематски начин од страна на група на лица.

Групите за оперативни дејствија се составени од околу 200 припадници на органите за спроведување на законот. Групите се поделени во единици со по 20 или 30 службеници, лоцирани во седумте полициски региони и во Националниот оддел за операции. Секоја единица има раководител/лидер на групата, истражители, аналитичари и администратори. Групите за оперативни дејствија, исто така, секојдневно соработуваат и со други *мултидисциплинарни* ресурси од другите служби вклучени во соработката, како дел од заедничките тимови во акции дефинирани од страна на Оперативниот совет.

74 Шведските служби на обвинителството не се претставени во Заедничките разузнавачки центри, бидејќи органите на обвинителството не поседуваат, ниту пак обработуваат разузнавачки информации.

8.2.4 Република Србија: Оперативни и разузнавачки структури на полициското работење водено од разузнавање (ILP)

Министерството за внатрешни работи на Република Србија реши да го имплементира полициското работење (ILP) во Србија за да го подобри спроведувањето на законите и да постигне резултати во борбата против криминалот и другите безбедносни закани на повисоко ниво, како и да ја усогласи полициската работа со стандардите, структурата, квалитетот и терминологијата на полициските сили во развиените земји во Европа и во светот. Во оваа смисла, Србија усвои нов Закон за полицијата во 2016 година, којшто го дефинира полициското работење (ILP) и дава инструкции како да се примени во практиката на полициското работење во Србија.

Српскиот Закон за полиција

Член 34

Модел на полициско разузнавање

“При вршењето на полициските задачи, полицијата ќе го применува моделот на полициско работење водено од разузнавање. Полициското работење водено од разузнавање е модел на раководење со полициската работа врз основа на криминалистичко разузнавање. Криминалистичкото разузнавање е збир од собрани, евалуирани, обработени и анализирани податоци, како основа за донесување информирани одлуки поврзани со извршувањето на полициските задачи” –

Министерство за внатрешни работи на Република Србија. „Уредба за прогласување на Законот за полиција“. Белград, 28 јануари 2016 година.

Српскиот Закон за полиција, исто така, ги дефинира и појаснува улогите и одговорностите на различните полициски структури и нивоа во управувањето со клучните елементи на моделот на полициско работење водено од разузнавање, вклучувајќи развој на стратешка проценка на јавната безбедност, како и стратешки и оперативни планови, коишто ги дефинираат приоритетите и целите на полициската работа, базирана врз стратешката проценка.⁷⁵

Следејќи една темелна студија за развиени модели на полициското работење водено од разузнавање, како што се оние во Велика Британија, Соединетите Американски Држави, Канада, Австралија и Шведска, Министерството за внатрешни работи го разработи српскиот модел на полициско работење водено од разузнавање, којшто е целосно адаптиран на специфичностите на полицискиот систем во Република Србија. Српскиот модел на полициско работење водено од разузнавање е опишан во српскиот Национален прирачник за полициско работење водено од разузнавање⁷⁶ и ги опфаќа следниве поглавја:

75 Српскиот Закон за полиција (2016): член 24 (улога и одговорности на Управата на полицијата во рамките на српското Министерство за внатрешни работи); член 25 (главни задачи и активности на секторите на полицијата).

76 Министерство за внатрешни работи на Република Србија (2016).

- Структура на моделот на полициско работење водено од разузнавање во Република Србија
- Водење и насочување на стратешко и на оперативно ниво
- Процес и практики на криминалистичкото разузнавање
- Криминалистичко-разузнавачка работа (планирање, прибирање, анализа и ширење на разузнавањето)
- Планирање на оперативната (извршната) полициска работа
- Безбедноста и моделот на полициското работење водено од разузнавање
- Вработени и единици одговорни за работите на криминалистичкото разузнавање
- Развој и обука на персоналот
- Системи за информации и комуникации.

Во српскиот Прирачник, терминот „полициско работење водено од разузнавање“ се однесува на систем и методологија за раководење со криминалистичко разузнавање и планираната оперативна полициска работа, во која разузнавањето е основа за дефинирање на приоритетите, стратешките и оперативните цели во превенцијата и сузбивањето на криминалот и другите безбедносни закани. Тоа е, исто така, основа за донесување соодветни одлуки за оперативната полициска работа и акции, рационалното ангажирање на расположливите човечки ресурси и за распределбата на материјалните и техничките ресурси.

Српското Министерство за внатрешни работи во моментот го имплементира моделот на полициското работење водено од разузнавање во практиката на полициското работење во Србија. Шведската полициска управа и шведската агенција за меѓународна развојна соработка уште од почетокот и даваа поддршка на српската полиција во процесот на имплементацијата. За да се осмисли опишаниот српски модел на полициско работење водено од разузнавање, беше извршена анализа на недоследностите за да се идентификуваат конкретните активности што треба да се превземат во сферите на приспособување на законската рамка, организационската структура, развојот на човечките капацитети и капацитетите на информатичката технологија. Усвоени се неколку регулаторни документи кои се однесуваат на полициското работење водено од разузнавање. Усвоени се Стратешката процена на јавната безбедност којашто опфаќа период од пет години, како и националната SOCTA. Исто така, назначени се и човечки ресурси задолжени за имплементирање на полициското работење водено од разузнавање. Планот е полициското работење водено од разузнавање да биде целосно имплементирано од страна на Министерството за внатрешни работи на Република Србија во 2018 година.

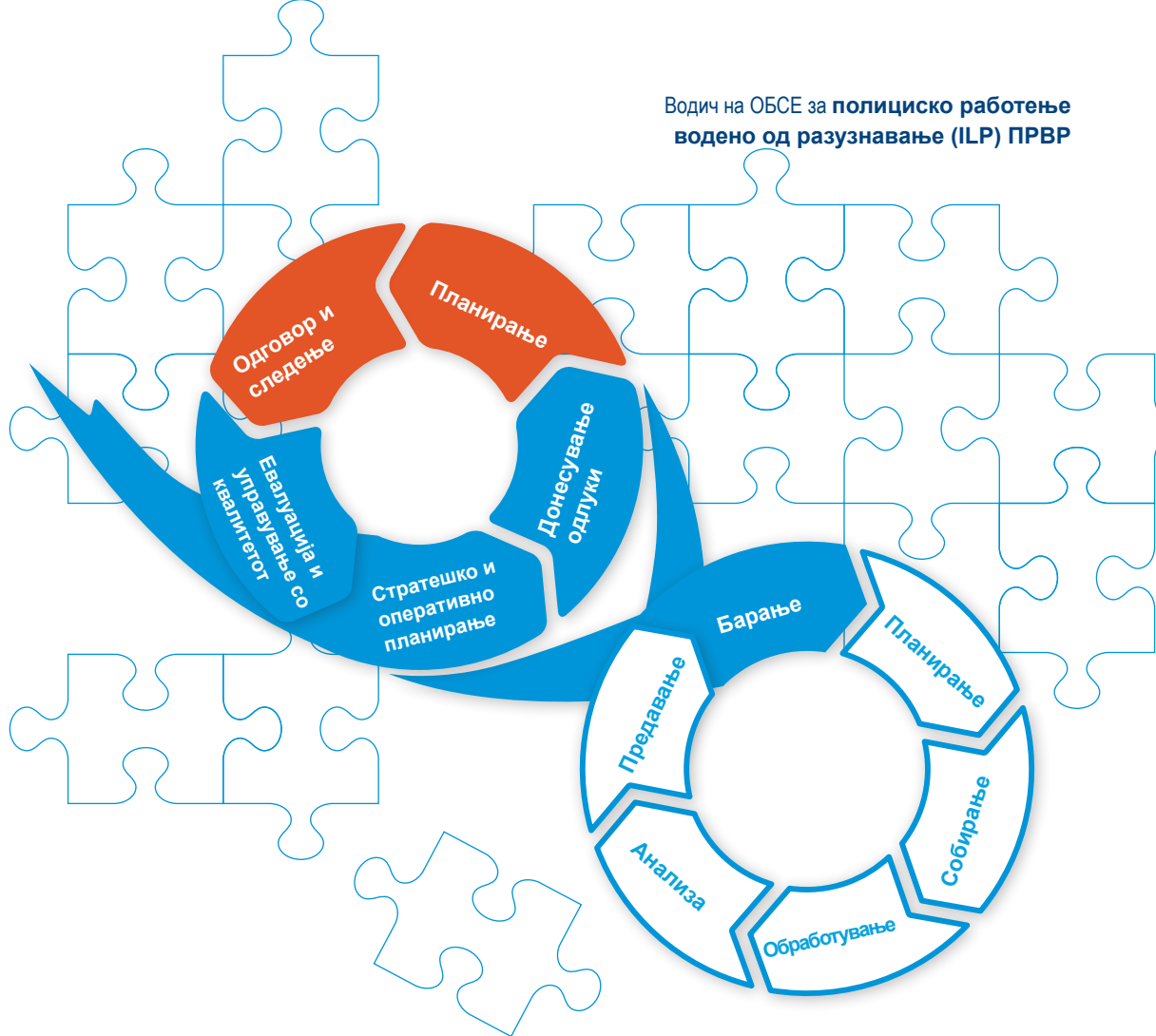
Српското полициско работење водено од разузнавање е модел осмислен да ја управува целата полициска работа, а не само полициската работа фокусирана на превенцијата и сузбивањето на организираниот криминал.

Неопходни услови за делотворно функционирање на моделот на полициското работење водено од разузнавање, според српското Министерство за внатрешни работи и Српскиот прирачник за полициско работење водено од разузнавање се:

1. *Водење и насочување* – Ова е клучна функција на моделот што е воспоставен на стратешко и оперативно ниво и се извршува во согласност со воспоставената методологија и системот на одговорност.
2. *Систематизиран процес на криминалистичко разузнавање* – Комплетниот процес на криминалистичко разузнавање во практика мора да е структуриран во потпроцеси (задачи), функции и активности што се или меѓусебно поврзани, или се одвиваат истовремено.

3. *Ефикасна организациска структура* – Организациските единици и поединици што се ангажирани во криминалистичкото разузнавање и оперативната полициска работа се воспоставени така да можат да бидат компатибилни со дефинираните процеси и функции (слични процеси и функции се вршат во рамките на истите организациски единици).
4. *Извори на податоци и информации* – Сите достапни отворени и затворени извори мора да се идентификуваат и ефикасно да се користат со цел да се прибираат податоци и информации.
5. *Фокус врз најтешките безбедносни проблеми* – Треба да се даде приоритет на организираниот криминал, корупцијата и други сериозни кривични дела и сторители (организатори и извршители).
6. *Продукти на криминалистичко разузнавање* – Во согласност со дефинираната методологија за извршување на работите на криминалистичкото разузнавање и дефинираните критериуми за квалитет, Единицата за криминалистичко разузнавање поднесува резултати од криминалистичкото разузнавање, што е предуслов за соодветно дефинирање на целите, определување на приоритетите и донесување одлука за извршување на полициска работа.
7. *Законска рамка* – Мора да е дефинирана соодветна законска рамка за да успешно функционира полициското работење водено од разузнавање.
8. *Човечки ресурси* – Полициските службеници треба да се посебно одбрани (во согласност со специјални критериуми и процедури) и обучени за вршење на работите од криминалистичко разузнавање.
9. *Технички ресурси* – Развиени бази на податоци и информатичка технологија, соодветни простории, техничка опрема и алатки се неопходни елементи на моделот на полициско работење водено од разузнавање.
10. *Времето како ресурс* – Потребно е време и трпение да се смени организациската култура и начинот на работење.

Како што е прикажано на сликата број 8.7, спроведувањето на процесот на полициското работење водено од разузнавање се состои од три потпроцеси, коишто го претставуваат текот на активностите во облик на цифрата осум. Овие потпроцеси се: (а) водење и насочување (сино); (б) работа на криминалистичко разузнавање (бело); и (в) планирана оперативна полициска работа (црвено). Потпроцесот на средно ниво, водење и насочување, игра раководна улога (упатување и координирање) во однос на другите два потпроцеса. Прво, во рамките на потпроцесот водење и насочување, надлежните раководители иницираат (бараат) спроведување на работа на криминалистичко разузнавање. Врз основа на нивното давање задачи и барања, се планираат и спроведуваат конкретни разузнавачки активности, а резултатите се презентираат во извештај. Второ, врз основа на овој извештај, надлежните раководители донесуваат одлуки за имплементација на планираната оперативна полициска работа. Трето, врз основа на овие одлуки се планираат и спроведуваат конкретни оперативни полициски активности, по што следи извештај за евалуација. Опишаниот тек на процесот на криминалистичко разузнавање (бело) може или да заврши после еден циклус или да се повтори (надополнет со нови додатоци) во неколку циклуси, зависно од успешноста во решавањето на определено кривично дело и од други околности.

Слика број 8.7 Српскиот модел на полициското работење водено од разузнавање (ILP)

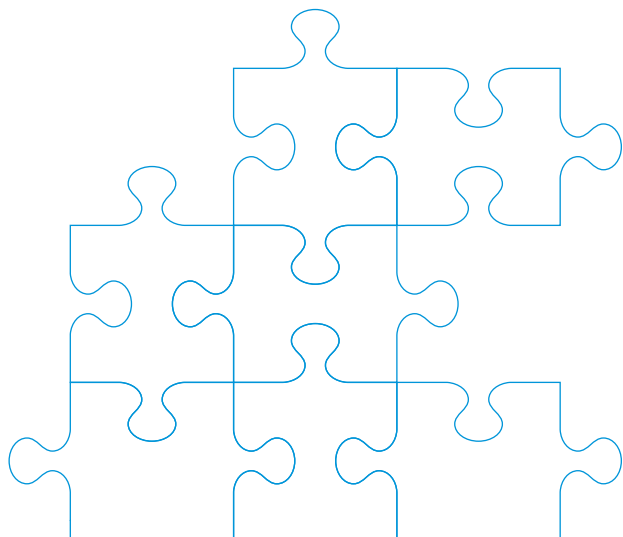
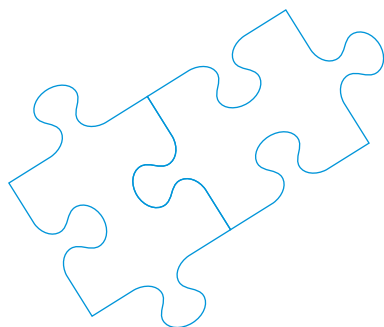
Извор: Министерство за внатрешни работи, Република Србија.

Донесувањето на одлуки, водењето, насочувањето и координацијата српските организациони структури на полициското работење водено од разузнавање го делат на три нивоа: национално, регионално и локално ниво. Во согласност со принципите на полициското работење водено од разузнавање секое ниво има свој механизам за донесување одлуки врз основа на стратешки и оперативни криминалистичко-разузнавачки резултати, со тоа инкорпорирајќи ги анализата и процената во сите планирања и раководењето во органите за спроведување на законот:

- Со Стратешката водечка група (Strategic Leading Group, SLG) на национално ниво во Управата за полиција во Министерство за внатрешни работи, претседава српскиот национален директор на полицијата. Нејзините главни функции и одговорности спаѓаат во следниве категории: давање задачи или барање стратешка проценка за јавната безбедност и други резултати на национално криминалистичко разузнавање; стратешко планирање, вклучувајќи донесување одлуки и распределба на ресурси, врз основа на стратешката проценка и други конкретни резултати на криминалистичкото разузнавање; и мониторинг и верификација на спроведувањето на стратешките планови.

- *Со Оперативната водечка група на криминалистичката полиција (Operational Leading Group Criminal Police OLG CPG)* на национално ниво претседава началникот на криминалистичката полиција, со следните главни функции: разработка на годишен оперативен план на национално ниво за превенција и сузбивање на криминал, врз основа на стратешките планови од националната група за стратешко управување; алоцирање на ресурси за клучните цели од Годишниот оперативен план и задавање задачи/барање и донесување одлуки врз основа на конкретни резултати на криминалистичкото разузнавање во сферите на тешкиот и организиран криминал.
- *Со Оперативните водечки групи (OLG RPD)* на регионално ниво претседава секој од 27 началници на регионалните полициски управи, со следните главни функции: оперативно планирање на регионално ниво за превенција и сузбивање на криминалот, врз основа на стратешки планови од националната група за стратешко управување; делење задачи и координација на оперативни активности на регионално ниво; донесување одлуки врз основа на конкретни резултати на криминалистичкото разузнавање на регионално ниво и проценка на завршените регионални полициски задачи, операции и истраги.
- *Оперативните водечки групи (Operational Leading Groups ORG PS)* на локално ниво/ниво на станици, се составени од раководството на полициската станица, а со нив претседаваат командирите на станиците. Оперативните водечки групи на локално ниво/ниво на станици ги имаат следниве главни функции: оперативно планирање на локално ниво/ниво на станици за превенција и сузбивање на криминалот, врз основа на стратешки планови од националната група за стратешко управување, годишниот оперативен план на оперативните водечки групи на регионално ниво и резултатите на криминалистичкото разузнавање; донесување одлуки, делење задачи и координација на оперативните активности на локално ниво/ниво на станици, вклучувајќи ја и истрагата.

Покрај тоа што е модел за раководење со оперативната полициска работа врз основа на криминалистичкото разузнавање, намерата на моделот на полициско работење водено од разузнавање, исто така е да го вгради и управувањето со квалитет. Во српскиот Прирачник за полициско работење водено од разузнавање, терминот „квалитет“ е нагласен во врска со процесот на полициското работење водено од разузнавање, човечките ресурси, обуката, резултатите на криминалистичкото разузнавање, стандардите и критериумите за квалитет, како и односот меѓу стратешките и оперативните водечки и насочувачки групи, од една страна, и анализата, од друга страна. Сето ова истакнува дека квалитетот се препознава како значителна карактеристика на моделот на полициското работење водено од разузнавање.

8.2.5 Црна Гора: Процени на заканата од тежок и организиран криминал

Следејќи ги препораките содржани во црногорската проценка на заканите од тешкиот и организираниот криминал (the Montenegrin Serious and Organized Crime Threat Assessment (SOCTA MNE)), надлежниот орган за спроведување на законот одлучува за листа на бројни национални и меѓуресорски приоритети за борба против тешкиот и организирани криминал. Овие приоритети се отсликани во поставувањето на определени оперативни и истражни приоритетни задачи и во меѓуресорската координација.

Како што објаснува сликата број 8.8, црногорската проценка на заканите од тешкиот и организирани криминал (SOCTA MNE) го покрива периодот од четири години, а разработена е од меѓуресорен тим составен од претставници на црногорското разузнавање и безбедносниот сектор.

СТРАТЕШКИ ДОКУМЕНТИ И ПРИОРИТЕТИ

Слика број 8.8 Разработка на SOCTA и стратешко планирање во Црна Гора

Приоритетите на црногорската проценка на заканите од тешкиот и организиран криминал (SOCTA MNE) 2013-2017 ги содржат и следниве области:

- *Тешкиот криминал против животот и телото* генериран како последица од конфликтите меѓу организираните криминални групи;
- *Тероризмот и верскиот екстремизам*,⁷⁷ првенствено поврзани со учеството на црногорските граѓани во странските вооружени сили, како и јакнењето на верскиот екстремизам во регионот на Балканскиот Полуостров;
- *Корупција од високо ниво* сторена од лица што имаат статус на јавни службеници;
- *Шверци на дрога*, што е доминантна криминална активност на најголем број од организираните криминални групи;

77 Терминологијата на ОБСЕ е „насилен екстремизам“.

- *Лихварство*, кое се појавува како посебен проблем што резултира во правење на други сериозни кривични дела;
- *Илегална миграција и трговија со луѓе*, што се карактеризира со злоупотреба на процедурата за азил, како и трудова и сексуална експлоатација; и
- *Финансиски истраги и истраги за перење пари*, коишто се појавуваат како делотворни средства во борбата против организираниот криминал.

Националниот меѓуресорен оперативен тим⁷⁸ е работна група за борба против тешкиот и организираниот криминал, основана 2015 година. Оперативниот тим е повеќересорно тело, што се состои од претставници на следните органи:

- Министерство за правда
- Полиција
- Агенција за национална безбедност
- Царина
- Управа за јавни приходи
- Управа за спречување на перењето пари и финансирање тероризам.

Меѓуресорниот оперативен тим ги има следите задачи:

Предлагање национални приоритети во борбата против тешкиот и организираниот криминал;

- Предлагање стратешки цели и повеќегодишни планови во борбата против тешкиот и организираниот криминал;
- Предлагање национален разузнавачки модел за утврдување на приоритети, управување и доделување задачи за одговор на тешкиот и организираниот криминал врз основа на црногорската проценка на заканиите од тешкиот и организираниот криминал (SOCTA MNE);
- Усвојување и спроведување на годишни оперативни планови во борбата против тешкиот и организираниот криминал, врз основа на утврдени стратешки приоритети;
- Обезбедување меѓуресорна соработка во извршувањето конкретни активности на оперативно ниво во борбата против тешкиот и организиран криминал;
- Разгледување мерки за ефикасно спроведување на националниот разузнавачки модел при воспоставувањето приоритети, управувањето и доделувањето задачи врз основа на црногорската проценка на заканиите од тешкиот и организираниот криминал (SOCTA MNE);
- Поднесување квартални извештаи за својата работа до Бирото за оперативна координација и
- Извршување други задачи за да се насочат активностите во борбата против тешкиот и организиран криминал.

Црна Гора ја има малку видоизменето канадската RCMP Sleipnir методологија за проценка, којашто се користи за проценка на заканиите од идентификуваните организирани криминални групи и за споредба на рејтингот на заканиите меѓу групите, како и за да идентификува празнини во разузнавањето што треба да се пополнат. Модифицираната црногорска верзија на моделот Sleipnir вклучува 14 критериуми за закани што се предмет на проценка, како што е презентирano во табелата број 8.3.

78 „Службен весник на Црна Гора“. „Закон за основи на разузнавачкиот и безбедносниот сектор на Црна Гора“. No. 28/14: Art 17.

Табела број 8.3 Црногорска верзија на Sleipnir алатката за процена

Лична карта на групата	Големина на заканата	Корупција	Насилство	Легитимни претпријатија	Перење пари	Соработка со криминални групи	Заштита на лидери	Монопол	Територија на дејствување	Контра мерки	Разновидност (криминал)	Дисциплина/ред	Кохезија	Големина	Експертиза
N-RV01-00	230.3														
N-RA03-00	226.0														
N-BK02-06	215.4														
N-BK06-09	212.1														
R-BS01-92	209.3														
R-BS01-90	206.8														
R-NI04-08	202.9														
R-NI01-95	193.5														
R-HI02-08	191.7														
R-BK01-06	189.1														
R-HI01-08	184.1														
R-UR07-09	183.7														
L-UK02-05	180.2														
L-IA01-97	177.9														
L-PG02-00	174.2														
L-BS06-11	172.7														
L-BS04-00	172.1														
L-BS08-00	171.2														
L-HI04-10	161.1														
L-HI03-10	143.2														

Закана	Висок	Среден	Непознат	Низок	Нула
Вредноста на атрибутот во матрицата					

8.3 Полициско работење водено од разузнавање и полициско работење во заедницата

Полициското работење во заедницата се фокусира на колективно решавање на проблемите, превенција на криминалот и градење доверба меѓу полицијата и заедниците на кои таа им служи. Практиките и принципите на полициското работење во заедницата помагаат да се воспостават и зајакнат партнерствата помеѓу полицијата и јавноста, каде полицијата, владините органи и локалните заедници активно соработуваат за заеднички да ги решат проблемите и да се осврнат на поплаките од заедницата.⁷⁹ Полициското работење во заедницата е инкорпорирано во концептот дека поголемиот ангажман на заедницата ќе го подобри полициското работење и организациското остварување, како и легитимноста на полицијата во очите на јавноста.

Специфичниот фокус на полициското работење во заедницата ги подига и подобрува односите меѓу заедницата и полицијата, и содржи фундаментално придвижување кон идентификувањето на локалниот криминал и безредие заедно со полицијата, а кога е можно и изнаоѓање заеднички одговор на нив. Ова е изградено врз верувањето дека покоординиран и кооперативен пристап може да се осврне на тековните проблеми, како и да ги спречи идните. Овој пристап, исто така, вклучува работа на еден повеќе мултидисциплинарен начин со можност за инволвирање на неколку други партнери, вклучувајќи и општински власти, други владини агенции или сектори, или здруженија од заедницата што се вклучени во програмата.

Полициското работење во заедницата исто така, може да води до подобра и подоверлива комуникација со и од јавноста. Иако полициските службеници за полициско работење во заедницата не треба да добиваат задачи да прибираат разузнавачки информации, зголемената доверба може да претставува непроценлив извор на информации од заедницата и запознаеност на полицијата. Постои можност ова да стане скапоцена информација за полицијата по-ефикасно да ги планира и таргетира своите антикриминални и антитерористички операции, па со тоа и работата на полицијата според концептот полициско работење во заедницата и полициско работење водено од разузнавање директно меѓусебно се поддржуваат.

Полициското работење во заедницата се стремеше да го прошири мандатот на полицијата од тесниот фокус на борба против криминалот и истрага, на мандат што подиректно се поврзува со заедницата за да генерира гледишта и грижи од заедницата, честопати и за широк спектар прашања: вклучувајќи страв од криминал, превенција на криминалот, физички нереди и други општествени и локални проблеми. Клучните принципи што се отсликуваат во полициското работење во заедницата опфаќаат и пристап што е повеќе услужно ориентиран, изграден околу темите „видливост“, „достапност“ и „познатост“, со особен фокус на колективното решавање проблеми.⁸⁰ Исто така, тоа обезбедува начин преку кој полицијата може поделотворно да се ангажира со јавноста и да ги идентификува и разреши проблемите кои се приоритети на јавноста.⁸¹

79 ОБСЕ (2008a: 89).

80 Innes, Martin. Why 'soft' policing is hard: on the curious development of reassurance policing, how it became neighbourhood policing and what this signifies about the politics of police reform. (Зошто е тешко „мекото“ полициско работење: за чудните новини на полициското работење што дава верба, како тоа стана позорничарска служба и што значи тоа за политиките на реформи на полицијата) *Journal of community applied social psychology* (Дневник на применета социјална психологија во заедницата), Vol. 15, No. 3 (2005: 156–169); и Quinton, Paul and Morris, Julia. „Neighbourhood policing: the impact of piloting and early nation implementation“. („Позорничарска служба: ефекти од водењето и раната примена на национално ниво“), (Home Office Online Report, 01/2008) [<http://web.archive.nационалноархивс.gov.uk/20110314171826/http://rds.homeoffice.gov.uk/rds/pdfs08/rdsolr0108.pdf>] Пристапено на 2 јуни 2017 година.

81 Bullock (2013: 126-127).

Во согласност со клучните принципи на полициското работење во заедницата полицијата треба:

- да се ангажира, мобилизира и да биде партнер на заедниците;
- да слуша што е она што ја загрижува заедницата;
- да биде вклучена во заедничкото решавање на проблеми со заедницата;
- да биде видлива и достапна за јавноста;
- да ја познава јавноста и да ѝ биде позната на јавноста;
- да се одзива на потребите на заедниците;
- да ги почитува и штити правата на сите членови на заедницата; и
- да биде отчетна за своите постапки и за исходите од тие постапки.⁸²

Како што е дискутирано во Поглавјето 3, разработено е полициското работење водено од разузнавање за да го оспори доминантниот и традиционален реактивен модел на полициско работење, што почиваше врз одзив. Полициското работење водено од разузнавање е рамка и пристап за менаџерско донесување одлуки, од врвот надолу, и има импликации и врз начинот како е организирана полицијата и врз нејзиното работење. Од организациска страна, за разлика од полициското работење во заедницата коешто на одделни полициски службеници им дава значителна широчина во развивањето на нивните односи со локалните заедници, полициското работење водено од разузнавање е нужно поцентрализирано. Систематското прибирање и анализа на податоци и информации даваат основа за информирани раководни одлуки.

Полициското работење водено од разузнавање и полициското работење во заедницата се комплементарни пристапи што меѓусебно се поддржуваат, а сепак имаат некои разграничувачки карактеристики во поглед на нивната ориентација, хиерархиски фокус и актерите во донесувањето одлуки, опишани во табелата број 8.4.

Табела број 8.4 Споредба на клучните димензии на полициското работење во заедницата и полициското работење водено од разузнавање

	ПОЛИЦИСКО РАБОТЕЊЕ ВО ЗАЕДНИЦАТА	ПОЛИЦИСКО РАБОТЕЊЕ ВОДЕНО ОД РАЗУЗНАВАЊЕ
Ориентација?	Локални заедници и маала	Криминални групи, чести и сериозни сторители, контратероризам и VERLT
Хиерархиски фокус?	Од дното - нагоре	Од врвот - надолу
Кој ги утврдува приоритетите?	Грижи/барања на заедницата	Креаторите на политики и полициско управување од криминалистичко-разузнавачка анализа

Критериумите за успешност и очекуваните придобивки од двата пристапа се слични и се стремат кон:

- зголемена делотворност на полицијата, врз основа на зголемениот проток на информации;
- зголемена безбедност на заедницата и сигурност што резултира во поголемо задоволство на јавноста.

Прибирањето разузнавачки податоци не би требало никогаш да биде примарна цел на полициското работење во заедницата но може да биде нуспроизвод од ефикасното полициско работење во заедницата. Надополнувајќи го и поддржувајќи го полициското работење водено од разузнавање, полициското работење во соработка со заедницата може да го олесни сподедувањето информации меѓу јавноста и полицијата преку градењето јавна доверба и верба во полицијата и зголемувајќи го бројот на можности за интеракција меѓу јавноста и полицијата.

За возврат, давањето задачи и координирањето на заложбите на полициското работење водено од разузнавање може да ги зајакне ефектите на полициското работење во заедницата преку процеси на анализа на информации и преку својата хиерархиска структура. Колку е попозитивна природата на односот полиција – граѓанин, толку повеќе се промовира поконтинентиран и веродостоен трансфер на информации од едните кон другите.

Полициското работење во заедницата кај многу од службениците во органите за спроведување на законот разработи вештини што директно ги поддржуваат новите одговорности на полициското работење водено од разузнавање. Научниот пристап кон решавањето на проблеми, скенирањето на животната средина, делотворната комуникација со јавноста, намалувањето на стравот и мобилизација на заедницата за да се справи со проблемите, се меѓу најважните атрибути што полициското работење во заедницата ги внесува во овој предизвик.⁸³

Оттука, има потенцијал заложбите за полициското работење во соработка со заедницата да служат како порта за локално-базирани информации за превенирање и таргетирање на сите форми на криминал, вклучувајќи го насилниот екстремизам и тероризмот (види во Поглавје 8.4.). Истовремено, полициското работење водено од разузнавање може да им помогне на полициските службеници во заедницата поделотворно да ги идентификуваат, да им дадат приоритет и да одговорат на прашањата што ја загрижуваат јавноста.

“Позорничарска служба треба да дејствува за да генерира информации, а тие информации треба да се вградат и да го поттикнуваат процесот на националниот модел за разузнавање. Насоките обрнуваат внимание на тоа како информациите може да се добијат од заедниците на различни начини. Ова може да ги опфати согледувањата на припадниците на јавноста; информации добиени од полициски службеници во текот на извршувањето на нивните должности при патролирањето, како и информации добиени од други работници од јавниот сектор, како што се наставници и лекари. Се претпоставува дека на тој начин се зголемуваат познавањата за ризиците и ранливоста; се подобруваат можностите за ангажман на заедницата и се зголемува довербата во заедницата.

Дополнително, како што видовме, една од целите на позорничарската служба беше проактивно да се идентификуваат и да се позабават со проблемите од областа на криминалот, што се приоритети за локалните заедници. Полициските службеници треба да ги набљудуваат овие приоритети како „разузнавање“ и да ги вградат во системите на Националниот модел на разузнавање.” – Bullock (2013: 128-131).

Повеќе локално фокусирање и пристап, исто така, ја поддржуваат превенцијата на тероризмот и сузбивањето на насилниот екстремизам и радикализацијата кои водат до тероризам (VERLT), каде заедниците се јавуваат како клучна фокусна точка во формулацијата и спро-

83 Carter (2009: 86-87).

ведувањето на антитерористичките политики. Ова се базира врз идејата дека тероризмот и насилниот екстремизам и радикализацијата кои водат до тероризам се закани не само за државната безбедност туку и за безбедноста на заедницата и дека оттука заедниците, исто така, се фактори и партнери во борбата против тероризмот. Борбата против тероризмот, а особено борбата против насилниот екстремизам и радикализацијата кои водат до тероризам, исто така, бара мултидисциплинарен и координиран пристап, вклучувајќи широк спектар на јавни органи надвор од секторите на безбедност и кривичната правда. Ангажирајќи поголем број луѓе и ангажирајќи ги на широк спектар прашањата што не се ограничени на засилување против тероризмот, државата може да го намали ризикот од стигматизирање на конкретните заедници.⁸⁴

8.4 Полициското работење водено од разузнавање во превенирање и сузбивање на тероризмот и насилниот екстремизам и радикализацијата кои водат до тероризам

Доброто полициско работење е добра превенција на тероризмот; оттука, професионалното вршење полициска работа е од суштествена важност за откривање разузнавачки податоци поврзани како со терористички активности, така и со конвенционален криминал. Охрабрувањето на оваа перспектива им овозможува на локалните полициски оддели поактивно да ги вклучат линиските полициски службеници и да го зајакнат фактот дека спроведувањето на законот, превенцијата на криминалот и превенцијата на тероризмот меѓусебно се поврзани. Овој пристап помага да се избалансира моменталниот акцент на антитерористички активности со традиционални заложби за борба против криминалот. Повеќето од линиските полициски службеници сакаат да ја дефинираат својата улога во борбата против тероризмот. Полициското работење водено од разузнавање може да помогне да се појасни нивниот придонес во оваа смисла.⁸⁵

Со менаџерски упатства и соодветна обука, практиката на полициското работење водено од разузнавање може да им понуди на сите полициски службеници во органите за спроведување на законот јасна визија за нивната улога во превенирањето и борбата против тероризмот и насилниот екстремизам и радикализацијата кои водат до тероризам. Доколку структурните и процедуралните канали на полициското работење водено од разузнавање се на место и добро функционираат, прибирањето и проследувањето на информации и сомневања станува интегрален дел од секојдневните должности на сите органи за спроведување на законот, вклучувајќи ја униформираната полиција, граничното управување и царинските служби.

Политиките и програмите насочени кон градењето контакти и доверба со локалните заедници, вклучувајќи ги претпријатијата, верските заедници, младите и лидерите во образованието, како и културните центри можат да помогнат да се превенира и да се одговори на насилниот екстремизам и тероризам. Оттука, некои земји го имаат редефинирано полициското работење во заедницата во рамките на полициското работење водено од разузнавање за антитерористички цели, воспоставувајќи во националните законски рамки структури и процеси за добивање и анализирање на информации од јавноста и од локално ниво.⁸⁶

84 OSCE, ODIHR/TNTD (2014: 74).

85 Peterson (2005: 15-16).

86 Ratcliffe (2016: 115).

Како што е спомнато во Поглавјето 8.3, мора да е јасно разбрано од страна на полицијата и заедниците дека полициското работење во заедницата не го опфаќа само прибирањето разузнувачки податоци, туку исто така и заштитата на потребите на заедниците. Сепак, главна задача на полициското работење во заедницата останува градење и одржување на партнерства меѓу полицијата и јавноста, врз основа на меѓусебно почитување и доверба.⁸⁷

“Постои една област каде полициското работење во заедницата би можело да биде единствената одржлива опција за да се соберат корисни информации од заедницата. Во антитерористичко сценарио, бројни коментатори сметаат дека полициското работење во заедницата ќе биде поделотворно во прибирањето локални информации и потенцијално разузнавање, а и поусогласено со јавните очекувања од полицијата во демократска нација, отколку прикриените тактики и други разузнувачки техники.”

– Innes (2006: 229).

Таму каде што постои споделено разбирање и кај полицијата и кај заедницата дека целта на полицијата и на партнерските институции во спротивставувањето на насилниот екстремизам и радикализација кои водат до тероризам, пред сè и над се е да ги заштитат ранливите од радикализираните влијанија, довербата може полесно да се изгради. Загриженоста околу шпионирањето и таргетирањето на заедниците од страна на полицијата во најголема мерка може да се отстрани кога заедниците ќе разберат дека улогата на полицијата е да ги заштити нив, и кога насилниот екстремизам и радикализацијата (VERLT) ќе се објасни во контекст на заштита на заедницата, на пример превенција на сексуалната експлоатација на децата, или на трговијата со луѓе. Секако, искуството од Обединетото Кралство покажа дека сомневањата околу нејзината превентивна стратегија и околу полициската активност може да се ублажат кога полицијата, како и органите на централните и локалните власти, работат заедно за да испратат конзистентна порака дека превентивната стратегија едноставно и фундаментално е насочена кон заштита на ранливите од радикализираните, независно од заедницата од којашто потекнуваат.

За да се олесни оваа важна улога на полициското работење во заедницата полициските службеници мора да се обучени за тоа каде да ги бараат и како да ги идентификуваат знаците на терористичкото планирање или насилниот екстремизам и радикализацијата кои водат до тероризам и како да ги проследуваат тие информации во согласност со националните стандардни оперативни процедури на полициското работење водено од разузнавање, преку релевантните канали до централизиран ентитет за анализа. Полициските службеници, исто така, треба да поминат специјализирана обука за човекови права, за да ги вршат ваквите задачи со целосно почитување на стандардите за човековите права.⁸⁸ Исто така, императив е локалните полициски службеници, кои ги проследуваат ваквите информации, да добијат повратни информации за нивните напори во оваа смисла.

За да се поддржи централната улога на полициското работење во заедницата во градењето на партнерство меѓу полицијата и јавноста и во превенцијата на криминалот на сите нивоа, вклучувајќи го и тешкиот криминал и сомневањата за активности поврзани со тероризам, или пак спречување и сузбивање на насилниот екстремизам и радикализација кои водат до тероризам, некои земји имаат формирано специјално обучени полициски службеници, распоредени покрај полициските службеници за локалното полициско работење во заедницата и како нивна поддршка. Одлуките за локациите каде овие ресурси ќе се распоредуваат на долг рок се базирани врз разузнувачката анализа што дава процена на ризикот и заканите од насилниот екстремизам и радикализацијата кои водат до тероризам на географска основа. Во рамките на однапред де-

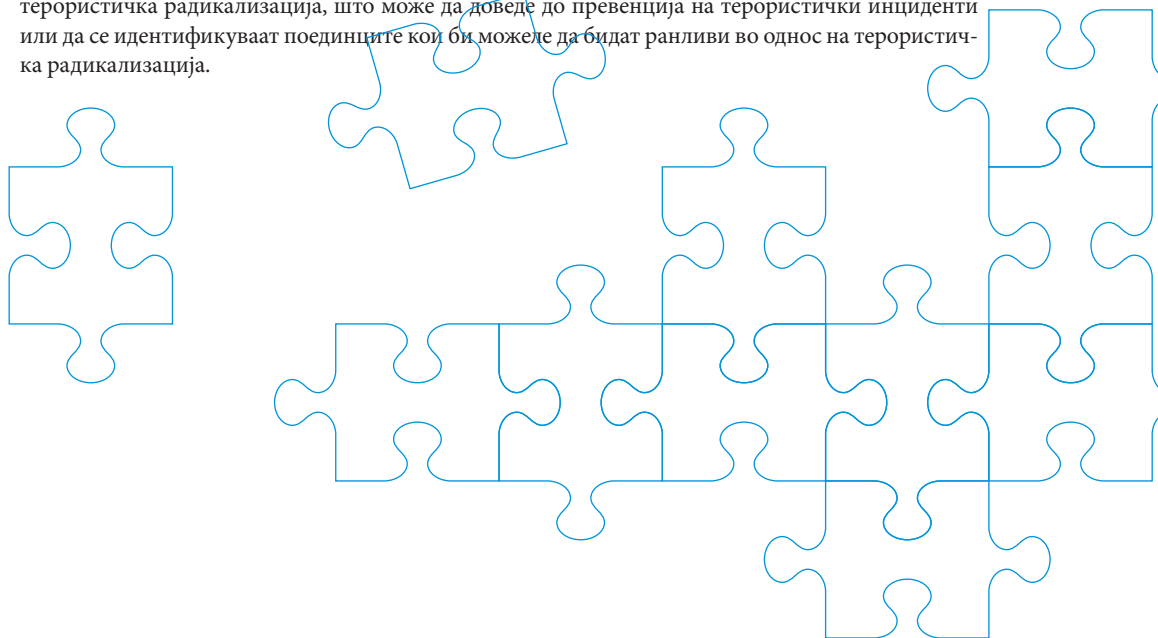
⁸⁷ OSCE ODIHR/TNTD (2014: 179).

⁸⁸ OSCE, ODIHR/TNTD (2014: 106-107).

финираната структура и врз основа на формалните одлуки вкоренети во домашното законодавство, овие полициски службеници се ангажираат во заедниците како што тоа би го правеле полициските службеници во рамките на полициското работење во заедницата, но со специфична и експлицитна цел отворено да работат со заедниците и со групите од граѓанското општество за да изградат доверба и да ги минимизираат ризиците и заканите поврзани со насилниот екстремизам и радикализацијата кои водат до тероризам. Како и полициските службеници ангажирани во полициското работење во заедницата полициски службеници - специјалисти поднесуваат информации за евалуација и проценка преку формални комуникациски канали до централната аналитичка служба, или ги вметнуваат директно во националните бази на податоци. Акцентот на оваа специјалистичка улога е, како и секогаш, да работи во заедницата и со заедниците и да ги ангажира сите чинители за превенција на насилниот екстремизам и радикализација кои водат до тероризам; тука не станува збор за шпионирање на овие заедници.

Како што е посочено во Поглавјето 7, полициското работење водено од разузнавање се потпира на добри функционални организациски структури и комуникациски системи што може да го потпомогнат двонасочниот проток на информации меѓу заедниците, полициските службеници ангажирани во полициското работење во заедницата и други локални извори, а и централното тело за анализи. Повторно, мора да се нагласи дека главна цел на полициското работење во заедницата не е да се шпионираат заедниците, туку поскоро да се воспостави позитивна врска и да се зголеми довербата меѓу полицијата и јавноста за да се овозможи текот на информациите и разузнавачките информации. Ангажманот на полицијата во контекст на насилниот екстремизам и радикализацијата кои водат до тероризам треба да се надгради врз функционалните односи меѓу полицијата и заедницата, како и поддршка од заедницата што не може да се земе здраво за готово, туку треба да се заслужи. Односите на доверба меѓу полицијата и различните сегменти од заедницата треба да се развијат многу пред моментот кога на чувствителните прашања како насилниот екстремизам и радикализацијата кои водат до тероризам може да им се пристапи со заеднички напори. Онаму каде полициските службеници ангажирани во полициското работење во заедницата имаат воспоставено доверба и канали за здрава комуникација со

нивните локални заедници, тие може да се најсилниот, па дури можеби и единствениот извор на информации што доаѓа од заедницата што може да ги идентификува движечките фактори на терористичка радикализација, што може да доведе до превенција на терористички инциденти или да се идентификуваат поединците кои би можеле да бидат ранливи во однос на терористичка радикализација.

Референци

Australian Criminal Intelligence Management Strategy 2012-2015 (Commonwealth of Australia, 2012). [www.afp.gov.au/sites/default/files/PDF/ACIM-strategy-2012-15.pdf] Accessed 27 April 2017.

Bell, Peter and Congram, Mitchell. "Intelligence-Led Policing (ILP) as a Strategic Planning Resource in the Fight against Transnational Organized Crime (TOC)" *International Journal of Business and Commerce*, Vol. 2, No. 12 (2013): 15-28. [www98.griffith.edu.au/dspace/bitstream/handle/10072/64598/98685_1.pdf;sequence=1] Accessed 5 April 2017.

Bullock, Karen, "Community, intelligence-led policing and crime control." *Policing and Society*, Vol. 23, No. 2 (2013): 125-144.

Carter, David L., *Law Enforcement Intelligence: A Guide for State, Local, and Tribal Law Enforcement Agencies*. 2nd Edition (Washington, DC: U.S Department of Justice, 2009).

Conference on Security and Co-operation in Europe, *Final Act* (Helsinki: 1975). [www.OBCE.org/mc/39501?download=true] Accessed 6 April 2017.

Council of Europe, *Convention for the Protection of Human Rights and Fundamental Freedoms* (ECHR), (4 November 1950). [www.echr.coe.int/pages/home.aspx?p=basictexts] Accessed 28 April 2017.

Council of Europe, *Convention for the Protection of Individuals with regard to Automatic Processing of Personal Data*, European Treaty Series, No. 108 (Strasbourg: 28 January 1981). [conventions.coe.int/Treaty/en/Treaties/Html/108.htm] Accessed 27 April 2017.

Council of Europe, *The European Code of Police Ethics* (Strasbourg: Council of Europe Publishing, March 2002). [www.bak.gv.at/cms/BAK_dt/download/downloads/files/Verhaltenskodex/CoE_FRA_RPT_2687_EN_500.pdf] Accessed 27 April 2017.

European Court of Human Rights. Case of Shimovolos v. Russia. Application no. 30194/09 (Strasbourg: 21 June 2011). [[hudoc.echr.coe.int/eng#{"appno":\["30194/09"\],"itemid":\["001-105217"\]](http://hudoc.echr.coe.int/eng#{)] Accessed 28 April 2017.

European Court of Human Rights. Case of Roman Zakharov v. Russia. Application no. 47143/06 (Strasbourg: 4 December 2015). [lovdata.no/static/EMDN/emd-2006-047143.pdf] Accessed 28 April 2017.

European Court of Human Rights. Case of Szabo and Vissy v. Hungary. Application no. 37138/14 (Strasbourg: 12 January 2016). [www.statewatch.org/news/2016/jan/echr-case-SZAB-%20AND-VISSY-v-%20HUNGARY.pdf] Accessed 28 April 2017.

Council of the European Union. “Council conclusions on intelligence-led policing and the development of the Organized Crime Threat Assessment (OCTA).” Doc. 10180/4/05, REV 4, (Brussels: 3 October 2005). [register.consilium.europa.eu/doc/srv?l=EN&f=ST%2010180%202005%20REV%204] Accessed 27 April 2017.

Council of the European Union. “Council Framework Decision of 18 December 2006 on simplifying the exchange of information and intelligence between law enforcement authorities of the Member States of the European Union.” *Official Journal of the European Union* (2006/960/JHA, 18 December 2006). [eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:32006F0960&from=EN] Accessed 27 April 2017.

Council of the European Union. “Council conclusions on the creation and implementation of a EU policy cycle for organised and serious international crime.” 3043rd Justice and Home Affairs Council Meeting, (Brussels: 8 and 9 November 2010). [https://www.consilium.europa.eu/uedocs/cms_data/docs/pressdata/en/jha/117583.pdf] Accessed 6 April 2017.

Council of the European Union. “Serious and Organised Crime Threat Assessment (SOCTA) – Methodology.” Doc. 9992/2/12, REV 2, COSI 28, (Brussels: 19 June 2012). [www.europarl.europa.eu/meetdocs/2009_2014/documents/libe/dv/p24_soctamethodology_/p24_soctamethodology_en.pdf] Accessed 6 April 2017.

Council of the European Union. “EMPACT Terms of Reference.” Doc. 14518/12, COSI 82, (Brussels: 3 October 2012). [www.statewatch.org/news/2012/oct/eu-council-cosi-empactor-14518-12.pdf] Accessed 6 April 2017.

Council of the European Union. “Council conclusions on setting the EU’s priorities for the fight against serious and organised crime between 2014-2017.” Justice and Home Affairs Council meeting, (Luxembourg: 6 and 7 June 2013). [www.consilium.europa.eu/uedocs/cms_data/docs/pressdata/en/jha/137401.pdf] Accessed 6 April 2017.

Council of the European Union, *The EU Policy Cycle to tackle organized and serious international crime* (Brussels: 2014).

Council of the European Union. “Serious and Organised Crime Threat Assessment 2017 – Revised methodology.” Doc. 14913/15, CRIMORG 128, Brussels: 11 December 2015. [www.statewatch.org/news/2015/dec/eu-council-socta-2017-methodology-14913-15.pdf] Accessed 6 April 2017.

Criminal Intelligence Service Canada, *Integrated Threat Assessment Methodology, Version 1.0* (Ottawa, Ontario: Criminal Intelligence Service Canada, 2007).

Eck, John E., Clarke, Ronald V. and Petrossian, G., *Intelligence Analysis for Problem Solvers* (Washington, DC: U.S. Department of State, Community Oriented Policing Services, 2013).

European External Action Service, *Handbook on Intelligence Led Policing (ILP) for civilian CSDP*

Missions (Civilian Planning and Conduct Capability, Belgium Ministry of Foreign Affairs, Belgium Federal Police, 2013).

Europol, *EU Policy Cycle SOCTA Empact* (Europol, 2010). [<https://www.europol.europa.eu/publications-documents/eu-policy-cycle-socta-empact>] Accessed 27 April 2017.

Europol, *SOCTA 2013 – EU Serious and Organised Crime Threat Assessment* (The Hague: European Police Office, 2013). [<https://www.europol.europa.eu/activities-services/main-reports/eu-serious-and-organised-crime-threat-assessment-socta-2013>] Accessed 27 April 2017.

Europol, *Exploring Tomorrow's Organized Crime* (The Hague: European Police Office, 2015). [<https://www.europol.europa.eu/publications-documents/exploring-tomorrow's-organised-crime>] Accessed 27 April 2017.

Europol, *SOCTA 2017 – European Union Serious and Organised Crime Threat Assessment 2017* (The Hague: European Police Office, 2017) [<https://www.europol.europa.eu/activities-services/main-reports/european-union-serious-and-organised-crime-threat-assessment-2017>] Accessed 28 April 2017.

Flood, B. and Gaspar, R. "Strategic aspects of the UK National Intelligence Model." In: "The path to enlightenment: Limiting costs and maximizing returns from intelligence-led policy and practice in public policing." *Policing: A Journal of Policy and Practice*, ed. Adrian James (Oxford University Press, 2017).

Geneva Centre for Security, Development and Rule of Law (DCAF), *Criminal Intelligence Manual* (Ljubljana: Institute DCAF Ljubljana, 2014). [dcaf-ljubljana.si/116] Accessed 27 April 2017.

Innes, Martin. "Why 'soft' policing is hard: on the curious development of reassurance policing, how it became neighbourhood policing and what this signifies about the politics of police reform." *Journal of community applied social psychology*, Vol. 15, No. 3 (2005: 156–169).

Innes, Martin. "Policing uncertainty: Countering terror through community intelligence and democratic policing." *The Annals of the American Academy of Political and Social Science*, Vol. 605, No. 1 (2006): 222-241.

International Association of Chiefs of Police. "Criminal Intelligence Sharing: A National Plan for Intelligence-Led Policing at the Local, State and Federal Levels." IACP Intelligence Summit, Alexandria, VA (2002).

INTERPOL. "Criminal Intelligence Analysis." *Fact Sheet* (2014). [<https://www.interpol.int/INTERPOL-expertise/Criminal-Intelligence-analysis>] Accessed 27 April 2017.

James, Adrian D.; Phythian, Mark; Richards, Julian and Wadie, Fiona C.,
'What works?' in *police intelligence practice?* (The National Police Chiefs Council, 2016).

James, Adrian. "The path to enlightenment: Limiting costs and maximizing returns from intelligence-led policy and practice in public policing." *Policing: A Journal of Policy and Practice* (Oxford University Press, 2017).

Karn, Jacqui, *Policing and Crime Reduction: The evidence and its implications for practice* (London: The Police Foundation, 2013).

Kelling, George L., and Bratton, William J. "Policing terrorism." *Civic Bulletin* 43, No. 12 (2006).

Kosovo Police, *Handbook Intelligence led policing* (Pristina: 2016). [Unpublished].⁹⁰

Murdoch, Jim and Roche, Ralph, *The European Convention on Human Rights and Policing: A Handbook for police officers and other law enforcement officials* (Strasbourg: European Union/ Council of Europe, 2013).

Ministry of Interior of the Republic of Serbia, *Handbook on the police intelligence model* (2016). [www.mup.gov.rs] Accessed 28 April 2017.

Ministry of Interior of the Republic of Serbia. "Decree on the Promulgation of the Law on Police." PR No. 1, (Belgrade: 28 January 2016). [arhiva.mup.gov.rs/cms_eng/home.nsf/Law-on-Police-adopted-01-03-2016.pdf] Accessed 03 May 2017

National Criminal Intelligence Service (NCIS), *The National Intelligence Model* (NCIS Corporate Communications, 2000). [www.intelligenceanalysis.net/National%20Intelligence%20Model.pdf] Accessed 27 April 2017.

National Policing Improvement Agency, *Practice Advice on Analysis* (Association of Chief Police Officers, 2008). [library.college.police.uk/docs/npia/practice_advice_on_analysis_interactive.pdf] Accessed 27 April 2017.

O'Neill, Maria, Swinton, Ken and Winter, Aaron, *New Challenges for the EU Internal Security Strategy* (Newcastle, UK: Cambridge Scholars Publishing, 2013).

Official Gazette of Montenegro "Law on Basis of the Intelligence and Security Sector of Montenegro.", No. 28/14. [www.sluzbenilist.me/PravniAktDetalji.aspx?tag=%7B65668A19-BB7B-4029-BDC4-1D46FE9208E2%7D] Accessed 03 May 2017.

⁹⁰ All references to Kosovo, whether to the territory, institutions or population, in this text should be understood in full compliance with United Nations Security Council Resolution 1244.

ОБСЕ, *Concluding Document of the Vienna Meeting 1986 of Representatives of the Participating States of the Conference on Security and Co-operation in Europe, held on the basis of the provisions of the Final Act relating to the follow-up to the Conference* (Vienna: 1989). [www.OBCE.org/mc/40881?download=true] Accessed 27 April 2017.

ОБСЕ, *Document of the Moscow Meeting of the Conference on the Human Dimension of the CSCE* (Moscow, 3 October 1991). [www.OBCE.org/odihr/elections/14310] Accessed 18 April 2017.

ОБСЕ, *Good Practices in Building Police-Public Partnerships by the Senior Police Adviser to the ОБСЕ Secretary General* (Vienna: ОБСЕ, 2008a). [www.OBCE.org/spmu/32547?download=true] Accessed 28 April 2017.

ОБСЕ, *Guidebook on democratic policing, by the Senior Police Adviser to the ОБСЕ Secretary General, 2nd Edition* (Vienna: ОБСЕ, 2008b). [www.OBCE.org/spmu/23804] Accessed 6 April 2017.

ОБСЕ, *Human rights in counter-terrorism investigations – A Practical Manual for Law Enforcement Officers* (Warsaw: Office for Democratic Institutions and Human Rights (ODIHR) and Transnational Threats Department (TNTD), 2013). [www.OBCE.org/odihr/108930?download=true] Accessed 6 April 2017.

ОБСЕ, *Preventing Terrorism and Countering Violent Extremism and Radicalization that Lead to Terrorism: A Community-Policing Approach* (Vienna: ODIHR and TNTD, 2014). [www.OBCE.org/atu/111438] Accessed 27 April 2017.

ОБСЕ. “Assessments of ОБСЕ Field Operations’ engagement in national intelligence-led policing programmes in ОБСЕ participating States.” Vienna: ОБСЕ, Transnational Threats Department/Strategic Police Matters Unit (TNTD/SPMU), 17 February 2016. [Unpublished/internal].

ОБСЕ. “Status of Intelligence-Led Policing Concepts in International Security and Law Enforcement Organizations”. *Interoffice Memorandum* (Vienna: ОБСЕ, 26 April 2016). [Unpublished/internal].

ОБСЕ Chiefs of Police Meeting, *Brussels Statement* (24 November 2006). [www.OBCE.org/spmu/23260?download=true] Accessed 6 April 2017.

ОБСЕ Ministerial Council, Ministerial Statement. “Sofia Ministerial Statement on Preventing and Combating Terrorism” (Sofia: MC(12).JOUR/2, 7 December 2004). [www.OBCE.org/mc/38760?download=true] Accessed 6 April 2017.

ОБСЕ Ministerial Council, Ministerial Statement. “Brussels Ministerial Statement on Supporting and Promoting the International Legal Framework against Terrorism” (Brussels: MC.DOC/5/06, 5 December 2006). [www.OBCE.org/mc/23029?download=true] Accessed 6 April 2017.

ОБСЕ Ministerial Council, Decision No. 5/06. “Organized Crime” (Brussels: MC.DEC/5/06, 5 December 2006). [www.OBCE.org/mc/23060?download=true] Accessed 6 April 2017.

ОБСЕ Permanent Council, Decision No. 1049. “ОБСЕ Strategic Framework for Police-Related Activities” (Vienna: PC.DEC/1049, 26 July 2012). [www.OBCE.org/pc/92559?download=true] Accessed 6 April 2017.

Pajevic, Maid. “Application of the Theory of Criminal Intelligence in Police Work”. *E-Journal of Police Studies (Ijps), Internacionalna asocijacija policijskih akademija (INTERPA)* (2014).

Parliamentary Joint Committee on Law Enforcement, *Inquiry into the gathering and use of criminal intelligence* (Canberra Parliamentary Joint Committee on Law Enforcement, Commonwealth of Australia, 2013).

Peterson, Marilyn, *Intelligence-Led Policing: The New Intelligence Architecture* (Washington, DC: U.S. Department of Justice, Bureau of Justice Assistance, 2005).

Quinton, P. and Morris, J. “Neighbourhood policing: The impact of piloting and early national implementation.” (Home Office Online Report, 01/2008) [<http://webarchive.nationalarchives.gov.uk/20110314171826/http://rds.homeoffice.gov.uk/rds/pdfs08/rdsolr0108.pdf>] Accessed 2 June 2017.

Ratcliffe, Jerry H., *Intelligence-Led Policing* (Cullompton, UK: Willan Publishing, 2008).

Ratcliffe, Jerry H., Strang, Steven and Taylor, Ralph. “Assessing the success factors of organized crime groups”. *Policing: an International Journal of Police Strategies & Management, Vol. 37, No. 1* (2014: 206-227).

Ratcliffe, Jerry H., *Intelligence-Led Policing, 2nd Edition* (London/New York: Routledge, 2016).

Renard, Thomas. “Counterterrorism in Belgium: Key Challenges and Policy Options.” *Egmont Paper 89* (Brussels: Egmont Institute, 2016).

Royal Canadian Mounted Police Criminal Intelligence. “Sleipnir Version 2.0, Organized Crime Groups Capability Measurement Matrix.” (Ottawa: RCMP, 2011). [www.yumpu.com/en/document/view/51586046/sleipnir-version-20-organized-crime-groups-capability-] Accessed 27 April 2017.

Stevens, John, “Intelligence-Led Policing”. Paper presented at the Institute for Human Rights and Criminal Justice Studies international conference, Durban, 3-7 December 2001.

United Nations Department of Peacekeeping Operations (UNDPKO). “Guidelines on Police Operations in United Nations Peacekeeping Operations and Special Political Missions.” Ref. 2015.15, 01 January 2016. [www.un.org/en/peacekeeping/sites/police/documents/Guidelines_Operations.pdf] Accessed 27 April 2017.

United Nations General Assembly. “International Covenant on Civil and Political Rights (ICCPR).” *No. 14668, United Nations Treaty Series, Vol. 999* (New York: 16 December 1966). [www.ohchr.org/EN/ProfessionalInterest/Pages/CCPR.aspx] Accessed 27 April 2017.

United Nations General Assembly, Resolution 34, “Code of Conduct for Law Enforcement Officials.” A/RES/34/169, 17 December 1979. [www.ohchr.org/EN/ProfessionalInterest/Pages/LawEnforcementOfficials.aspx] Accessed 28 April 2017.

United Nations General Assembly, Resolution 45/95, “Guidelines for the regulation of computerized personal data files.” A/RES/45/95, 14 December 1990. [www.un.org/documents/ga/res/45/a45r095.htm] Accessed 27 April 2017.

United Nations General Assembly. “Special Rapporteur on the promotion and protection of human rights and fundamental freedoms while countering terrorism, Martin Scheinin.” Report to the UN Human Rights Council, 4 February 2009, A/HRC/10/3. [www.ohchr.org/EN/Issues/Terrorism/Pages/Annual.aspx] Accessed 27 April 2017.

United Nations General Assembly. “Special Rapporteur on the promotion and protection of human rights and fundamental freedoms while countering terrorism, Martin Scheinin. Compilation of good practices on legal and institutional frameworks and measures that ensure respect for human rights by intelligence agencies while countering terrorism, including on their oversight.” Report to the UN Human Rights Council, 17 May 2010, A/HRC/14/46. [www.ohchr.org/EN/Issues/Terrorism/Pages/Annual.aspx] Accessed 28 April 2017.

United Nations General Assembly. “Special Rapporteur on the rights to freedom of peaceful assembly and of association Maina Kiai, Addendum, Mission to the United Kingdom of Great Britain and Northern Ireland.” Report to the UN Human Rights Council, 17 June 2013, A/HRC/23/39/Add.1. [www.ohchr.org/Documents/HRBodies/HRCouncil/RegularSession/Session23/A-HRC-23-39-Add1_en.pdf] Accessed 28 April 2017.

United Nations General Assembly. “Special Rapporteur on torture and other cruel, inhuman or degrading treatment or punishment, Juan E. Méndez.” Report to the UN Human Rights Council, 10 April 2014, A/HRC/25/60. [ap.ohchr.org/documents/dpage_e.aspx?m=103] Accessed 28 April 2017.

United Nations General Assembly. “Special Rapporteur on the promotion and protection of human rights and fundamental freedoms while countering terrorism, Ben Emmerson.” Annual Report to the UN General Assembly, 23 September 2014, A/69/397. [www.ohchr.org/EN/Issues/Terrorism/Pages/Annual.aspx] Accessed 28 April 2017.

United Nations General Assembly. “Special Rapporteur on the promotion and protection of human rights and fundamental freedoms while countering terrorism, Ben Emmerson.” Report to the UN Human Rights Council, 16 June 2015, A/HRC/29/51. [ap.ohchr.org/documents/dpage_e.aspx?si=A/HRC/29/51] Accessed 28 April 2017.

United Nations General Assembly. “Special Rapporteur on the promotion and protection of human rights and fundamental freedoms while countering terrorism.” Report to the UN Human Rights Council, 21 February 2017, A/HRC/34/61. [www.ohchr.org/EN/HRBodies/HRC/RegularSessions/Session34/_layouts/15/WopiFrame.aspx?sourcedoc=/EN/HRBodies/HRC/RegularSessions/Session34/Documents/A_HRC_34_61_EN.docx&action=default&DefaultItemOpen=1] Accessed 28 April 2017.

United Nations Human Rights Committee, *CCPR General Comment No. 16: Article 17 (Right to Privacy), The Right to Respect of Privacy, Family, Home and Correspondence, and Protection of Honour and Reputation* (8 April 1988). [www.refworld.org/docid/453883f922.html] Accessed 28 April 2017.

United Nations Office on Drugs and Crime (UNODC), *United Nations Convention against Corruption* (Vienna: United Nations Publication, 2004). [www.unodc.org/unodc/en/corruption/tools_and_publications/UN-convention-against-corruption.html] Accessed 27 April 2017.

UNODC, *United Nations Convention Against Transnational Organized Crime and the Protocols Thereto* (Vienna: United Nations Publication, 2004). [www.unodc.org/unodc/treaties/CTOC/#Fulltext] Accessed 27 April 2017.

UNODC, *Policing – Police Information and Intelligence Systems. Criminal Justice Assessment Toolkit* (Vienna: United Nations Publication, 2006). [www.unodc.org/documents/justice-and-prison-reform/cjat_eng/4_Police_Information_Intelligence_Systems.pdf] Accessed 27 April 2017.

UNODC, *Current Practices in Electronic Surveillance in the Investigation of serious and organized crime* (Vienna: United Nations Publication, 2009). [www.unodc.org/documents/organized-crime/Law-Enforcement/Electronic_surveillance.pdf] Accessed 27 April 2017.

UNODC, *Criminal Intelligence – Manual for Front-line Law Enforcement* (Vienna: United Nations Publication, 2010a). [www.unodc.org/documents/organized-crime/Law-Enforcement/Criminal_Intelligence_for_Front_Line_Law_Enforcement.pdf] Accessed 27 April 2017.

UNODC, *Guidance on the preparation and use of serious and organized crime threat assessments*.

The SOCTA Handbook (Vienna: United Nations Publication, 2010b).
[www.unodc.org/documents/organized-crime/Law-Enforcement/SOCTA_Handbook.pdf]
Accessed 27 April 2017.

UNODC, *Criminal Intelligence – Manual for Analysts* (Vienna: United Nations Publication, 2011a). [www.unodc.org/documents/organized-crime/Law-Enforcement/Criminal_Intelligence_for_Analysts.pdf] Accessed 27 April 2017.

UNODC, *Criminal Intelligence – Manual for Managers* (Vienna: United Nations Publication, 2011b). [www.unodc.org/documents/organized-crime/Law-Enforcement/Criminal_Intelligence_for_Managers.pdf] Accessed 27 April 2017.

United States Department of Justice, *Reducing Crime Through Intelligence-Led Policing* (Washington, DC: U.S Department of Justice, Bureau of Justice Assistance, 2009).

United States Department of Justice, *Law Enforcement Analytic Standards*. 2nd Edition (Washington, DC: U.S Department of Justice, Bureau of Justice Assistance, 2012).

Weisburd, David and Eck, John E. “What can the police do to reduce crime, disorder and fear?” *Annals of the American Academy of Social and Political Sciences*, Vol. 593 (2004): 42–65.

Wells, Ronald, “Intelligence-Led Policing: a new paradigm in law enforcement.” *Public Agency Training Council (PATC), E-Newsletter* (2009).
[www.patc.com/weeklyarticles/intelligence_policing.shtml] Accessed 6 April 2017.

Веб страници

Center for Problem-Oriented Policing
www.popcenter.org/about/?p=whatispop.

International Association of Law Enforcement Intelligence Analysts (IALEIA)
www.ialeia.org/ [Accessed 27 April 2017].

Problem Oriented Policing
www.popcenter.org/about/?p=whatispop [Accessed 27 April 2017].

United Nations Office on Drugs and Crime – Organized Crime:
www.unodc.org/unodc/en/organized-crime/index.html?ref=menuaside
[Accessed 27 April 2017].

Публикации на TNTD/SPMU

Vol. 1 Guidebook on Democratic Policing by the Senior Police Adviser to the ОБСЕ Secretary General, SPMU Publication Series Vol. 1, 2nd Edition, Vienna, May 2008.

Vol. 2 Reference Guide to Criminal Procedure, SPMU Publication Series Vol. 2, Vienna, December 2006.

Vol. 3 Enhancing cooperation among police, prosecutors and judges in the fight against transnational organized crime. Project Report, SPMU Publication Series Vol. 3, Vienna, December 2007.

Vol. 4 Good Practice in Building Police-Public Partnerships by the Senior Police Adviser to the ОБСЕ Secretary General, SPMU Publication Series Vol. 4, Vienna, May 2008.

Vol. 5 Good Practices in Basic Police Training – Curricula Aspects by the Senior Police Adviser to the ОБСЕ Secretary General, SPMU Publication Series Vol. 5, Vienna, October 2008.

Vol. 6 Прекурсоры наркотических средств [Precursors Handbook], SPMU Publication Series Vol. 6, Vienna, November 2008.

Vol. 7 Implementation of Police-Related Programmes. Lessons Learned in South-Eastern Europe, SPMU Publication Series Vol. 7, Vienna, December 2008.

Vol. 8 Controlled Delivery Guidebook for South-East European Countries, SPMU Publication Series Vol. 8, Vienna, January 2009.

Vol. 9 Police and Roma and Sinti: Good Practices in Building Trust and Understanding, SPMU Publication Series Vol. 9, Vienna, April 2010.

Vol. 10 Trafficking in Human Beings: Identification of Potential and Presumed Victims. A Community Policing Approach, SPMU Publication Series Vol. 10, Vienna, June 2011.

Vol. 11 Police Reform within the Framework of Criminal Justice System Reform, TNTD/SPMU Publication Series Vol. 11, Vienna, July 2013.

Vol. 12 ОБСЕ Resource Police Training Guide: Trafficking in Human Beings, TNTD/SPMU Publication Series Vol. 12, Vienna, July 2013.

Vol. 13 ОБСЕ Guidebook on Intelligence-Led policing, TNTD/SPMU Publication Series Vol. 13, Vienna, July 2017.

Други публикации на TNTD во областа на полициско работење:

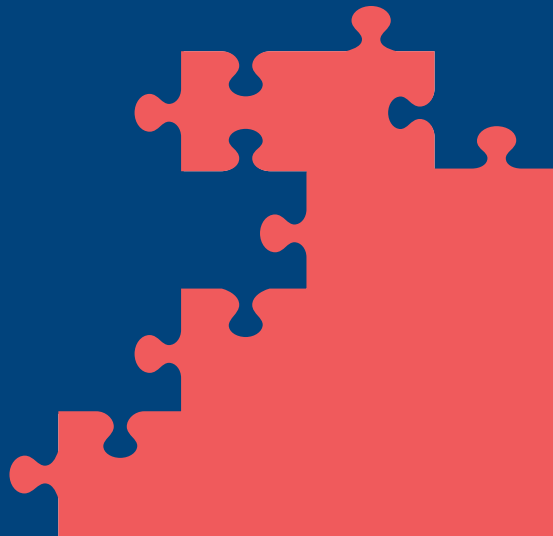
Human Rights In Counter-Terrorism Investigations. A Practical Manual For Law Enforcement Officers. Joint publication of the ОБСЕ Office for Democratic Institutions and Human Rights (ODIHR) and TNTD, Warsaw, 2013.

Preventing Terrorism and Countering Violent Extremism and Radicalization that Lead to Terrorism. A Community-Policing Approach. Joint publication of ODIHR and TNTD, Vienna, February 2014.

Publications can be ordered directly from the TNTD/SPMU (spmu@ОБСЕ.org) or downloaded from the POLIS website at: polis.ОБСЕ.org/library

Follow OSCE

Организација за безбедност и
соработка во Европа